

**НАЦИОНАЛЕН ПЛАН ЗА ДЕЙСТВИЕ
ЗА УСТОЙЧИВА УПОТРЕБА НА ПЕСТИЦИДИ
В РЕПУБЛИКА БЪЛГАРИЯ**

СЪДЪРЖАНИЕ

ПРЕДИСЛОВИЕ.....	3
ВЪВЕДЕНИЕ.....	4
СПИСЪК НА СЪКРАЩЕНИЯТА	6
I. ПРАВНО ОСНОВАНИЕ.....	8
II. КОМПЕТЕНТНИ ОРГАНИ	12
III. ПУСКАНЕ НА ПАЗАРА И УПОТРЕБА НА ПРОДУКТИ ЗА РАСТИТЕЛНА ЗАЩИТА.....	20
IV. ЦЕЛИ.....	21
V. МЕРКИ.....	22
МЯРКА 1. ОБУЧЕНИЕ НА ПРОФЕСИОНАЛНИ ПОТРЕБИТЕЛИ НА ПЕСТИЦИДИ, ДИСТРИБУТОРИ И КОНСУЛТАНТИ.....	22
МЯРКА 2. ИЗИСКВАНИЯ ЗА ПРОДАЖБА НА ПЕСТИЦИДИ	24
МЯРКА 3. БОРАВЕНЕ С ПЕСТИЦИДИ. СЪХРАНЕНИЕ НА ПЕСТИЦИДИ И УПРАВЛЕНИЕ НА ТЕХНИТЕ ПРАЗНИ ОПАКОВКИ И ОСТАТЪЧНИ КОЛИЧЕСТВА	28
МЯРКА 4. ПРОВЕРКА НА ИЗПОЛЗВАНОТО ОБОРУДВАНЕ ЗА ПРИЛАГАНЕ НА ПЕСТИЦИДИ	40
МЯРКА 5. ВЪЗДУШНО ПРЪСКАНЕ	42
МЯРКА 6. ИНТЕГРИРАНО УПРАВЛЕНИЕ НА ВРЕДИТЕЛИТЕ	46
МЯРКА 7. НАМАЛЯВАНЕ НА НИВАТА НА ОСТАТЪЦИ ОТ ПЕСТИЦИДИ В ХРАНИ ОТ РАСТИТЕЛЕН ПРОИЗХОД (БЪЛГАРСКО ПРОИЗВОДСТВО).....	52
МЯРКА 8. СПЕЦИАЛНИ МЕРКИ ЗА ОПАЗВАНЕ НА ВОДНАТА СРЕДА И НА ПИТЕЙНАТА ВОДА	55
МЯРКА 9. ДОПЪЛНИТЕЛНИ МЕРКИ ЗА ОПАЗВАНЕ НА ОКОЛНАТА СРЕДА.....	62
МЯРКА 10. ИНФОРМАЦИЯ ЗА ОБЩЕСТВЕНОСТТА ОТНОСНО ПЛОЩИТЕ, ТРЕТИРАНИ С ПЕСТИЦИДИ	64
МЯРКА 11. ИНФОРМАЦИЯ И ПОВИШАВАНЕ НА ОСВЕДОМЕНОСТТА ОТНОСНО ВЪЗДЕЙСТВИЕТО ОТ УПОТРЕБАТА НА ПЕСТИЦИДИ ЗА ЗДРАВЕТО НА ХОРАТА И ОКОЛНАТА СРЕДА ...	66
МЯРКА 12. НАМАЛЯВАНЕ НА УПОТРЕБАТА ИЛИ НА РИСКОВЕТЕ ОТ ПЕСТИЦИДИ ЗА ОПРЕДЕЛЕНИ ПЛОЩИ.....	68
VI. ПОКАЗАТЕЛИ, ИЗПОЛЗВАНИ В НАЦИОНАЛНИЯ ПЛАН ЗА ДЕЙСТВИЕ ЗА УСТОЙЧИВА УПОТРЕБА НА ПЕСТИЦИДИ.....	70
VII. ФИНАНСИРАНЕ НА ИЗПЪЛНЕНИЕТО НА НАЦИОНАЛНИЯ ПЛАН ЗА ДЕЙСТВИЕ	74
VIII. СРОКОВЕ.....	74
IX. ОТЧЕТНОСТ	75
X. РЕЧНИК НА ТЕРМИНИТЕ	100
XI. ОБОБЩЕНИЕ	105

ПРЕДИСЛОВИЕ

Насърчаването на устойчивата употреба на пестициди е сред важните действия, които ЕС предприема в подкрепа на изпълнението на Програмата на ООН до 2030 г. за устойчиво развитие.

През 2017 г. Европейската комисия призова държавите членки да предприемат повече действия, за да гарантират, че употребата на пестициди е устойчива и не излага на риск човешкото здраве или околната среда.

България, като държава членка на ЕС, продължава политиката за ефективно прилагане на устойчивата употреба на пестициди в посока постепенно и постоянно намаляване на използваните химични методи за третиране и замяната им с алтернативни такива, щадящи общественото здраве и околната среда. Прилагането на такива подходи води като резултат до минимизиране на риска от употребата на пестициди върху здравето на хората, стабилност на агроecosystemите и опазване на околната среда чрез дългосрочно устойчиво развитие в аграрния сектор и повишаване жизнеспособността на селското стопанство. Един от основните методи е интегрираното управление на вредителите, който се основава на оптимизация използването на природните ресурси и естествените механизми за регулиране на вредителите по земеделските култури и получаваната от тях продукция. Икономическите, екологични и социални предимства на нехимични методи са несъмнени и гарантират устойчивост на селското стопанство в дългосрочен план.

Настоящият Национален план за действие за устойчива употреба на пестициди е актуализиран със съдействието и експертната помощ на всички компетентни държавни институции, както и заинтересовани страни – растителнозащитни асоциации и неправителствени организации. Инициатирането, координацията и цялостния процес по преразглеждане на плана, е осъществено от експерти от Българска агенция по безопасност на храните.

В плана за действие са разписани целите, към които държавата ще се стреми през следващите години и мерките за постигането им. Посочени са показателите, по които ще се определя напредъка, свързан с изпълнението на заложените цели и мерки. С прилагането им се дава път за развитие и реализиране на нетоксични техники за здравето на хората и околната среда в страната през следващите години. В тази връзка основна цел е насърчаване на земеделските стопани за поддържане на устойчива употреба на пестициди и/или преминаване на биологично земеделие.

Успешното и ефективно прилагане на настоящия План за действие ще гарантира Република България да продължава да изпълнява непрекъснато нарастващите изисквания на Европейския съюз за устойчива употреба на пестициди в съвременното земеделие.

Бойко Борисов

Министър-председател на Република България

ВЪВЕДЕНИЕ

Директива 2009/128/ЕС определя набор от действия за постигането на устойчива употреба на пестициди в ЕС чрез намаляване на рисковете и въздействията от употребата на пестициди върху човешкото здраве и околната среда. За тази цел държавите членки приемат национални планове за действие с оглед определяне на своите цели, мерки и срокове за намаляване на рисковете и въздействието на употребата на пестициди върху здравето на хората и околната среда и за насърчаване на разработването и въвеждането на интегрирано управление на вредителите и на алтернативни подходи или методи, за да се намали зависимостта на земеделското производство от употребата на пестициди.

С цел транспониране на разпоредбите на Директивата в българското законодателство през 2012 г. беше изготвен Национален план за действие (НПД) на Република България.

За да отговори на бързите темпове на развитие и настъпили изменения в националното законодателство Република България преразгледа Националния план за действие. С тази цел и в изпълнение на изискванията на Директива 2009/128/ЕО на Европейския парламент и на Съвета от 21 октомври 2009 година, чл. 4, параграф 2, беше сформирана със Заповед № РД 09-933/06.12.2017 г. на министъра на земеделието, храните и горите междуведомствена работна група, която отчете изпълнението на НПД за периода 2012-2017 г. и извърши преразглеждането му.

Националния план за действие за устойчива употреба на пестициди беше преразгледан със съдействието и експертната помощ на всички компетентни държавни институции, както и заинтересованите страни. В плана за действие са разписани целите, към които държавата се стреми през последните пет години и мерките за постигането им. Заложени са измерими количествени показатели, които да позволят определяне на напредъка, свързан с изпълнението на заложените цели и мерки. Прилагането на НПД за периода 2018 – 2022 г. гарантира постигането на устойчива употреба на пестициди в Република България, като държава членка на ЕС, посредством намаляване на рисковете и въздействията върху човешкото здраве и околната среда.

Макар разрешителният режим на продуктите за растителна защита – изпитване, полеви опити, лабораторни изследвания, оценки, генериране на данни и др. да гарантира, че пуснатите на пазара продукти за растителна защита са едновременно безопасни за хората и околната среда и ефикасни срещу икономически важни вредители, способни да компрометират реколтата от земеделски култури, директивата за устойчива употреба на пестициди поставя специални изисквания, на които държавите-членки трябва да отговорят, относно:

- достъп до начално и допълнително обучение на професионални потребители на продукти за растителна защита, дистрибутори и консултанти и система за сертифициране на лицата, притежаващи необходимите знания;
- продажба на пестициди;
- информационни и осведомителни програми относно пестицидите;
- системи за събиране на информация относно случаите на остро и хронично отравяне с пестициди;
- проверка на използваното оборудване за прилагане на пестициди;
- въздушно пръскане;

- опазване на водната среда и на питейната вода;
- намаляване на употребата на рисковете от пестициди в определени площи;
- боравене с пестициди, техните опаковки и неизразходваните количества продукти за растителна защита;
- съхранение на пестицидите;
- интегрирано управление на вредителите;
- показатели за риска.

В настоящия национален план за действие е описано по какъв начин Република България гарантира изпълнението на изискванията в тези области на дейност. Определени са цели, мерки, графици и показатели за намаляване на рисковете и въздействието от употребата на пестициди върху здравето на хората и околната среда. В съответствие с изискванията на директивата са разписани действия за въвеждане и насърчаване на интегрираното управление на вредителите и на алтернативни подходи или техники, за да се намали зависимостта от употребата на пестициди. Директивата предвижда и наблюдение от страна на държавите-членки върху употребата на продуктите за растителна защита, съдържащи активни вещества, които пораждат особено безпокойство и установяване на графици и цели за намаляване на употребата им, по-специално, когато това представлява подходящ начин за постигане на целите за намаляване на риска.

При изготвянето на националния план за действие на Република България са взети предвид здравното, социалното, икономическото и екологичното въздействие на предвидените в плана за действие мерки, както и на специфичните национални и регионални условия.

СПИСЪК НА СЪКРАЩЕНИЯТА

Международни организации и закони

EFSA	Европейски орган по безопасност на храните
ISO	Международна организация за стандартизация
RASFF	Система за бързо предупреждение за храни и фуражи
EK	Европейска комисия
ЕО	Европейска общност
ЕС	Европейски съюз
ЗВ	Закон за водите
ЗЗР	Закон за защита на растенията

Министерства и държавни институции

БАБХ	Българска агенция по безопасност на храните
БД	Басейнови дирекции към МОСВ
ВиК	Водоснабдяване и канализация
ГД ГВА	Главна дирекция Гражданска въздухоплавателна администрация
ИА БСА	Изпълнителна агенция Българска служба за акредитация
ИАОС	Изпълнителна агенция по околна среда
НЗР	Направление защита на растенията
МЗ	Министерство на здравеопазването
МЗХГ	Министерство на земеделието, храните и горите
МОСВ	Министерство на околната среда и водите
МС	Министерски Съвет
МВР	Министерство на вътрешните работи
МТИТС	Министерство на транспорта, информационните технологии и съобщенията
НРЛ	Национална референтна лаборатория
ОДБХ	Областни дирекции по безопасност на храните
РЗИ	Регионални здравни инспекции
РИОСВ	Регионални инспекции по околна среда и води
ЦИС	Център за изпитване и сертифициране
ЦЛВСЕ	Централна лаборатория за ветеринарно санитарна експертиза
ЦЛХИК	Централна лаборатория за химични изпитвания и контрол
ЦОРХВ	Център за оценка на риска по хранителната верига
ЦПО	Център за професионално обучение

ДП НКЖИ инфраструктура“	Държавно предприятие Национална компания "Железопътна"
АМ	Агенция „Митници“
ГД ГП	ГД „Гранична полиция"
Параметри, норми, планове, програми и други	
АЕР	Агроекологичен район
АРИБ	Асоциация растителнозащитна индустрия България
БДС	Български държавен стандарт
ГС	Гранични стойности
ДВ	Държавен вестник
ЗЗВ	Зони за защита на водите
ИУВ	Интегрирано управление на вредителите
МДК	Максимално допустима концентрация
МДГОВ (MRL)	Максимално допустима граница на остатъчни вещества (Maximum residue level)
НЕМ	Национална екологична мрежа
НПД	Национален план за действие
НПДУУП	Национален план за действие за устойчива употреба на пестициди
ПВТ	Подземни водни тела
ПДК	Пределно допустима концентрация
ПИВ	Праг на икономическа вредност
ПРЗ	Продукти за растителна защита
ПУРБ	Планове за управление на речните басейни
СУК	Система за управление на качеството
УМБАЛСМ	Университетска многопрофилна болница за активно лечение
Н.И.Пирогов	и спешна медицина Н.И.Пирогов
УОЗ	Устойчиви органични замърсители

I. ПРАВНО ОСНОВАНИЕ

Националният план за действие за устойчива употреба на пестициди на Република България е изготвен и приет на основание чл. 4 от Директива 2009/128/ЕО на Европейския парламент и на Съвета от 21 октомври 2009 година за създаване на рамка за действие на Общността за постигане на устойчива употреба на пестициди (ОВ, L 309 от 24 ноември 2009 г.) и Закона за защита на растенията (ЗЗР).

Националният план за действие за устойчива употреба на пестициди е разработен в съответствие с други планове и мерки, вече изготвени на национално ниво по други разпоредби на законодателството на ЕС и националното законодателство относно употребата на пестициди:

I. Планове за изпълнение по други законодателни актове на Общността свързани с пестицидите:

- „Актуализиран Национален план за действие по управление на устойчивите органични замърсители (УОЗ) в Република България, 2012 г. – 2020 г.” (А-НПДУУОЗ), приет с Решение на Министерски съвет на 5 септември 2012 г.
- Планове за управление на речните басейни (Дунавски, Черноморски, Източнобеломорски и Западнобеломорски басейн)

II. Други основни нормативни актове от европейското и националното законодателство свързани с устойчивата употреба на пестициди:

- Регламент (ЕО) № 1107/2009 на Европейския Парламент и на Съвета от 21 октомври 2009 година относно пускането на пазара на продукти за растителна защита и за отмяна на директиви 79/117/ЕИО и 91/414/ЕИО на Съвета
- Регламент за изпълнение (ЕС) № 540/2011 на Комисията от 25 май 2011 година за прилагане на Регламент (ЕО) № 1107/2009 на Европейския парламент и на Съвета по отношение на списъка на одобрените активни вещества
- Регламент за изпълнение (ЕС) 2015/408 на Комисията от 11 март 2015 година за прилагането на член 80, параграф 7 от Регламент (ЕО) № 1107/2009 на Европейския парламент и на Съвета относно пускането на пазара на продукти за растителна защита, и за установяване на списък на кандидати за замяна
- Регламент (ЕС) № 283/2013 на Комисията от 1 март 2013 година за установяване на изискванията за данни за активни вещества в съответствие с Регламент (ЕО) № 1107/2009 на Европейския парламент и на Съвета относно пускането на пазара на продукти за растителна защита
- Регламент (ЕС) № 284/2013 на Комисията от 1 март 2013 година за установяване на изискванията за данни за продукти за растителна защита в съответствие с Регламент (ЕО) № 1107/2009 на Европейския парламент и на Съвета относно пускането на пазара на продукти за растителна защита
- Регламент (ЕС) № 546/2011 на Комисията от 10 юни 2011 година за прилагане на Регламент (ЕО) № 1107/2009 на Европейския парламент и на Съвета по отношение на единните принципи за оценка и разрешаване на продукти за растителна защита
- Регламент (ЕС) № 547/2011 за прилагане на Регламент (ЕО) № 1107/2009 на Европейския парламент и на Съвета по отношение на изискванията за етикетиране на продукти за растителна защита

- Регламент за изпълнение (ЕС) 2018/555 на Комисията от 9 април 2018 година относно координирана многогодишна контролна програма на Съюза за 2019, 2020 и 2021 г. за гарантиране на спазването на максимално допустимите граници на остатъчни вещества от пестициди във и върху храни от растителен и животински произход и за оценка на експозицията на потребителите на тези пестицидни остатъци.
- Регламент (ЕО) № 396/2005 относно максимално допустимите граници на остатъчни вещества от пестициди във и върху храни или фуражи от растителен или животински произход и за изменение на Директива 91/414/ЕИО на Съвета
- Регламент (ЕО) № 852/2004 на Европейския парламент и на Съвета от 29 април 2004 година относно хигиената на храните
- Регламент (ЕО) 1907/2006 на Европейския Парламент и на Съвета от 18 декември 2006 година относно регистрацията, оценката, разрешаването и ограничаването на химикали (REACH), за създаване на Европейска агенция по химикали, за изменение на Директива 1999/45/ЕО и за отмяна на Регламент (ЕИО) № 793/93 на Съвета и Регламент (ЕО) № 1488/94 на Комисията, както и на Директива 76/769/ЕИО на Съвета и директиви 91/155/ЕИО, 93/67/ЕИО, 93/105/ЕО и 2000/21/ЕО на Комисията.
- Регламент (ЕО) № 1272/2008 на Европейския Парламент и на Съвета от 16 декември 2008 година относно класифицирането, етикетирането и опаковането на вещества и смеси, за изменение и за отмяна на директиви 67/548/ЕИО и 1999/45/ЕО и за изменение на Регламент (ЕО) № 1907/2006
- Регламент (ЕО) № 3922/91 на Съвета от 16 декември 1991 година относно хармонизиране на техническите изисквания и административни процедури в областта на гражданското въздухоплаване
- Регламент (ЕС) № 1321/2014 на Комисията от 26 ноември 2014 година относно поддържането на летателната годност на въздухоплавателните средства и авиационните продукти, части и устройства и относно одобряването на организациите и персонала, изпълняващи тези задачи
- Регламент (ЕС) 2018/1139 на Европейския парламент и на Съвета от 4 юли 2018 година относно общи правила в областта на гражданското въздухоплаване и за създаването на Агенция за авиационна безопасност на Европейския съюз и за изменение на регламенти (ЕО) № 2111/2005, (ЕО) № 1008/2008, (ЕС) № 996/2010, (ЕС) № 376/2014 и на директиви 2014/30/ЕС и 2014/53/ЕС на Европейския парламент и на Съвета и за отмяна на регламенти (ЕО) № 552/2004 и (ЕО) № 216/2008 на Европейския парламент и на Съвета и Регламент.
- Регламент (ЕО) 1178/2011 на Комисията от 03 ноември 2011 година за определяне на технически изисквания и административни процедури във връзка с екипажите на въздухоплавателни средства в гражданското въздухоплаване в съответствие с Регламент (ЕО) № 216/2008 на Европейския парламент и на Съвета
- Директива 79/409/ЕИО на Съвета от 2 април 1979 година относно опазването на дивите птици
- Директива 92/43/ЕИО на Съвета от 21 май 1992 година за опазване на естествените местообитания и на дивата флора и фауна
- Директива 2000/60/ЕО на Европейския парламент и на Съвета от 23 октомври 2000 година за установяване на рамка за действията на общността в областта на политиката за водите

- Директива 2008/105/ЕО на Европейския парламент и на Съвета от 16 декември 2008 година за определяне на стандартите за качество на околната среда в областта на политиката на водите, за изменение и последваща отмяна на директиви 82/176/ЕИО, 83/513/ЕИО, 84/156/ЕИО, 84/491/ЕИО, 86/280/ЕИО на Съвета и за изменение на Директива 2000/60/ЕО на Европейския парламент и на Съвета
- Директива 98/83/ЕО на Съвета от 3 ноември 1998 година относно качеството на водите, предназначени за консумация от човека
- Директива 2009/54/ЕО на Европейския парламент и на Съвета от 18 юни 2009 година относно експлоатацията и предлагането на пазара на натурални минерални води
- Директива 2008/98 на Европейския парламент и на Съвета от 19 ноември 2008 година относно отпадъците и за отмяна на определени директиви
- Директива 98/24/ЕО на Съвета от 7 април 1998 г. за опазване на здравето и безопасността на работниците от рискове, свързани с химични агенти на работното място
- Директива 2004/37/ЕО на Европейския парламент и на Съвета от 29 април 2004 година относно защитата на работниците от рискове, свързани с експозицията на канцерогени или мутагени по време на работа
- Закон за храните
- Закон за фуражите
- Закон за здравето
- Закон за здравословни и безопасни условия на труд
- Закон за опазване на околната среда
- Закон за водите
- Закон за почвите
- Закон за биологичното разнообразие
- Закон за защитените територии
- Закон за защита от вредното въздействие на химичните вещества и смеси
- Закон за управление на отпадъците
- Закон за регистрация и контрол на земеделската и горската техника
- Закон за гражданското въздухоплаване
- Закона за устройство на територията
- Закон за защита на растенията
- Наредба № 104 от 2006 г. за контрол върху предлагането на пазара и употребата на продукти за растителна защита (обн., ДВ, бр. 81 от 2006 г.)
- Наредба № 11 от 1995 г. за санитарно-хигиенните изисквания към устройството и работата на селскостопанските аптеки (обн., ДВ, бр. 37 от 1995 г.)
- Наредба № 3 от 2017 г. за условията и реда за производство, пускане на пазара, търговия, преупаковане, транспортиране и съхранението на продукти за растителна защита (обн., ДВ, бр. 64 от 2017 г.)

- Наредба № 112 от 2006 г. за специфичните изисквания при извършване на фумигация и обеззаразяване на площи, помещения и растителна продукция срещу вредители (обн., ДВ, бр. 87 от 2006 г.)
- Наредба № 15 от 2007 г. за условията и реда за интегрирано производство на растения и растителни продукти и тяхното означаване (обн., ДВ, бр. 66 от 14 2007 г.)
- Наредба № 13 от 2016 г. за мерките за опазването на пчелите и пчелните семейства от отравяне и начините за провеждане на растителнозащитни, дезинфекционни и дезинсекционни дейности (обн., ДВ, бр. 70 от 2016 г.)
- Наредба № 2 от 2015 г. за максимално допустимите количества на остатъци от пестициди във или върху храни (обн., ДВ, бр. 9 от 2015 г.)
- Наредба № 119 от 2006 г. за мерките за контрол върху определени субстанции и остатъци от тях в живи животни, суровини и храни от животински произход, предназначени за консумация от хора (обн., ДВ, бр. 6 от 2007 г.)
- Наредба № 3 от 2008 г. за нормите за допустимо съдържание на вредни вещества в почвите (обн., ДВ, бр. 71 от 2008 г.)
- Наредба № 1 от 2011 г. за мониторинг на водите (обн., ДВ, бр. 34 от 2011 г.)
- Наредба за стандарти за качество на околната среда за приоритетни вещества и някои други замърсители (приета с ПМС № 256 от 1.11.2010 г., обн., ДВ, бр. 88 от 2010 г.)
- Наредба № 9 от 2001 г. за качеството на водата, предназначена за питейно-битови цели (обн., ДВ, бр. 30 от 2001 г.)
- Наредба № 12 за качествените изисквания към повърхностни води, предназначени за питейно-битово водоснабдяване (обн., ДВ, бр. 63 от 2002 г.)
- Наредба Н-4 от 2012 г. за характеризиране на повърхностните води (обн., ДВ, бр. 22 от 2013 г.)
- Наредба № 3 от 2000 г. за условията и реда за проучване, проектиране, утвърждаване и експлоатация на санитарно-охранителните зони около водоизточниците и съоръженията за питейно-битово водоснабдяване и около водоизточниците на минерални води, използвани за лечебни, профилактични, питейни и хигиенни нужди (обн., ДВ, бр. 88 от 2000 г.)
- Наредба № 1 от 2007 г. за проучване, ползване и опазване на подземните води (обн., ДВ, бр. 87 от 2007 г.)
- Наредба № 3 за задължителните предварителни и периодични медицински прегледи на работниците (обн., ДВ, бр. 16 от 1987 г.)
- Наредба № 37 от 2016 г. за авиационните оператори (обн., ДВ, бр. 87 от 2016 г.)
- Наредба № 2 от 2014 г. за класификация на отпадъците (обн., ДВ, бр. 66 от 2014 г.)
- Наредба № 14 от 2016 г. за опазване на растенията и растителните продукти от икономически важни вредители (обн., ДВ, бр. 77 от 2016 г.)
- Наредба за реда и начина за съхранение на опасни химични вещества и смеси (приета с ПМС № 152 от 2011 г., обн., ДВ, бр. 43 от 2011 г.)
- Наредба № 5 от 2016 г. за периодичните проверки на оборудването за прилагане на продукти за растителна защита (обн., ДВ, бр. 11 от 2016 г.)

II. КОМПЕТЕНТНИ ОРГАНИ

БЪЛГАРСКА АГЕНЦИЯ ПО БЕЗОПАСНОСТ НА ХРАНИТЕ (БАБХ) е единен орган за контрол на качеството и безопасността на храните, здравеопазване на животните и здраве на растенията в Република България. Създадена в началото на 2011 г., БАБХ следва най-добрите европейски практики в прилагането на високи стандарти при контрола в областта на качеството и безопасността на храните, продуктите за растителна защита и торовете и др. БАБХ определя изискванията по отношение на продуктите за растителна защита и торовете, режима на изпитване, разрешаване и контрол на производството, преопаковането, съхранението, пускането на пазара и употребата и осъществява официален контрол с цел защита здравето на хората и животните и опазване на околната среда. БАБХ контролира суровините и храните от растителен и животински произход за остатъци от пестициди и изпълнява ежегодно Национална програма за контрол на остатъци от пестициди във и върху храни от растителен и животински произход. БАБХ извършва контрол на пазара и употребата на продукти за растителна защита съгласно Единния многогодишен национален контролен план (ЕМНКП). Основната цел на контрола на предлагането на пазара, съхранението, преопаковането и употребата на продукти за растителна защита е да се гарантира безопасността на храните от растителен произход.

Дирекция „Продукти за растителна защита, торове и контрол” при БАБХ методически ръководи и координира дейността на областните дирекции по безопасност на храните в областта на растителната защита по отношение на продуктите за растителна защита и торовете. Администрира и координира разрешаването на продукти за растителна защита за пускане на пазара и употреба. Дирекцията организира, ръководи и контролира провеждането на биологично изпитване за ефикасност и за остатъчни количества на продуктите за растителна защита в базите на БАБХ и в одобрените бази на физически и юридически лица съгласно принципите на Добрата експериментална практика. Дирекцията прави оценка на съответствието на продуктите за растителна защита с показателите, одобрени при разрешаването. Изготвя и актуализира списъците на разрешените за пускане на пазара и употреба продукти за растителна защита и регистрираните торове, подобрители на почвата, биологично активни вещества и хранителни субстрати. Ръководи и координира дейността на областните дирекции по безопасност на храните при осъществяване на контрола върху пускането на пазара, търговията и употребата на продуктите за растителна защита и торовете. Води регистри на издадените разрешения за търговия с продукти за растителна защита, за преопаковане на продукти за растителна защита и за специализирани растителнозащитни услуги. Друга нейна отговорна задача е да ръководи и координира контролната дейност върху употребата на продукти за растителна защита за спазване принципите на Добрата растителнозащитна практика и внедряване на принципите на интегрираното управление на вредителите, съгласно изискванията на Закона за защита на растенията и за постигане на устойчива употреба на пестициди.

Областни дирекции по безопасност на храните (ОДБХ) при БАБХ. В страната има 28 областни дирекции, които извършват дейността си на територията на съответната област. Директорите на ОДБХ издават удостоверения за търговия и преопаковане на продукти за растителна защита; сертификати по чл. 83 от ЗЗР; разрешения за въздушно пръскане при опасност за растенията и растителните продукти; заповеди за вписване в регистъра за фумигация на растения, растителни продукти и др. обекти и обеззаразяване на семена, като растителнозащитни услуги и консултански услуги.

Инспекторите от отделите по растителна защита при ОДБХ контролират пуснатите на пазара продукти за растителна защита и торове и тяхната употреба;

изпълняват националните планове за контрол и употреба на ПРЗ и програма за контрол на остатъчни количества от пестициди в храни; извършват планирани проверки и проверки по сигнали/жалби и др.

Централна лаборатория за химични изпитвания и контрол (ЦЛХИК) е юридическо лице в състава на” съгласно чл. 8, ал. 2 от Закона за Българската агенция по безопасност на храните и чл. 43 от Устройствения правилник на Българската агенция по безопасност на храните. Създадена е през 1966 година за информационно обслужване на оранжерийното производство в страната, а от 1986 година с Решение на МС е оторизирана да контролира растителната продукция за съдържание на вредни химически вещества и качеството на агрохимикалите. Лабораторията има комплексен характер и контролира както продуктите, предназначени за земеделието – пестициди и торове, така и суровини и храни от растителен произход. Основната ѝ дейност е свързана с контрола на храни от неживотински произход за съдържание на замърсители. В лабораторията се извършват анализи, съгласно нормативните документи, за остатъчни количества от пестициди, съдържание на микотоксини и замърсители от околната среда, продукти за растителна защита, минерални и органични торове, местно производство и внос, за съответствие с физикохимичните показатели. Лабораторията извършва анализи за:

- Остатъци от пестициди в: зеленчуци и плодове – пресни, замразени или сушени и продукти от преработката им; житни (зърнени) и продукти от преработката им; чай, билки и подправки; вино.
- Съдържание на микотоксини в: ядки, сушени плодове и продукти от преработката им; житни (зърнени) и продукти от преработката им; печено кафе, разтворимо кафе, зелено кафе, какао и какаови продукти; чай, билки и подправки, сокове, нектари и концентрати на плодова основа, пектин.
- Елементен анализ в: зеленчуци и плодове – пресни, замразени или сушени и продукти от преработката им; чай, билки и подправки; житни (зърнени) и продукти от преработката им; бира и вина.
- Нитрати в: зеленчуци и плодове – пресни или замразени и продукти от преработката им; преработени храни на зърнена основа и храни предназначени за кърмачета и малки деца.
- Физикохимични анализи на: неорганични еднокомпонентни торове; неорганични сложни торове; неорганични течни торове.
- Активни бази на продукти за растителна защита за съответствие.

Централна лаборатория за химични изпитвания и контрол има изградена и функционираща Система за управление на качеството, като за всички свои дейности е акредитирана от Изпълнителна агенция „Българска служба по акредитация” съгласно изискванията на БДС EN ISO/IEC 17025.

Със Заповед на министъра на земеделието, храните и горите ЦЛХИК е определена като Национална референтна лаборатория, която да извършва анализи на остатъци от пестициди в плодове и зеленчуци.

В ЦЛХИК работят високо квалифицирани експерти, което ѝ позволява да прилага европейските стандарти в своята дейност.

От 1990 г. в лабораторията се обновява непрекъснато наличната конвенционална и аналитична техника и към момента лабораторията разполага със съвременна апаратура за извършваните анализи в обхвата на дейност – GC, GC/MS/MS, HPLC, AAS, ICP и други.

Център за оценка на риска по хранителната верига (ЦОРХВ) е структура, която извършва научна оценка на риска по хранителната верига чрез независим, прозрачен и безпристрастен анализ на научна информация по проблеми, които пряко или косвено засягат здравето на животните и растенията, растителните и животинските продукти, растителния и животинския репродуктивен материал и безопасността на храните и фуражите. Научната оценка се извършва по възлагане от държавни органи, физически и юридически лица или чрез възлагане от Европейския орган по безопасността на храните (EFSA). Центърът извършва дейностите по одобряване, подновяване и преразглеждане на одобрението на активни вещества, антидоти и синергисти както и оценка на продукти за растителна защита с цел разрешаване, подновяване, изменение или отнемане на разрешение за пускане на пазара и употреба на продукти за растителна защита при условията и по реда на Регламент (ЕО) № 1107/2009. Дейността на ЦОРХВ е ориентирана към информиране на обществото за възникващи рискове и опасности, вследствие неправилната употреба на продукти за растителна защита и за възможното присъствие на завишени остатъци от тях в храните

МИНИСТЕРСТВО НА ЗЕМЕДЕЛИЕТО, ХРАНИТЕ И ГОРИТЕ (МЗХГ) провежда националната политика за развитие на растениевъдството и животновъдството и на свързаните с тях дейности; провежда държавната политика в областта на зърнопроизводството, търговията и съхраняването на зърно и зърнопреработката; производството, търговията и употребата на фуражи; провежда държавната политика в областта на контрола върху храните от растителен и животински произход, суровините, страничните животински продукти и продуктите, получени от тях, и специфичните растителни продукти, като следи за спазването на изискванията към храните, мерките и условията за осигуряване на тяхната хигиена и безопасност за човешкото здраве и за околната среда; организира, координира и контролира дейностите, свързани с опазването на земеделските и горските земи; прилага политиката за финансиране от държавния бюджет чрез специални фондове и чрез фондовете на Европейския съюз (ЕС) на проекти и програми в областта на земеделието и селските райони; организира, координира и контролира дейността по прилагането на Общата селскостопанска политика (ОСП), Политиката по безопасност на храните на ЕС; и други.

Дирекция "Растениевъдство" подпомага министъра при осъществяването и изпълнението на националната политика и политиката на Европейския съюз, свързана с растениевъдството; изготвя стратегии, планове за действие, оценки на прилагането и други програмни документи, свързани с развитието на растениевъдството; координира провеждането на наблюдения на земеделските култури за установяване на моментното им състояние съобразно агроклиматичните условия и изготвя доклад-анализ за резултатите.

Дирекция "Биологично производство" подпомага министъра при провеждане на политиката на ЕС и националната политика в областта на биологичното производство, надзора и контрола върху него; изготвя стратегии, планове за действие, оценки на прилагането и други програмни документи, свързани с биологичното производство; в качеството си на компетентно звено организира прилагането, надзора и контрола на правилата за биологично производство на земеделски продукти и храни, съгласно Регламент (ЕО) № 834/2007 на Съвета от 2007 г. относно биологичното производство и етикетирането на биологични продукти и за отмяна на Регламент (ЕИО) № 2092/91 и Регламент (ЕО) № 889/2008 на Комисията от 5 септември 2008 г. за определяне на подробни правила за прилагането на Регламент (ЕО) № 834/2007 на Съвета относно биологичното производство и етикетирането на биологични продукти по отношение на биологичното производство, етикетирането и контрола; изготвя годишни

доклади до Европейската комисия и докладва статистическа информация, в съответствие с Регламент (ЕО) № 834/2007.

Главна дирекция „Земеделие и регионална политика“ организира и извършва дейностите по одобряване на типа на техниката по Закона за регистрация и контрол на земеделската и горската техника (ЗРКЗГТ) и по одобряване на типа на двигатели с вътрешно горене за извънпътна техника по отношение на емисиите на замърсители; организира и извършва дейностите по осъществяването на надзора и контрола по чл. 15, ал. 2 – 5 ЗРКЗГТ; организира дейността по регистрирането на учебните форми за обучение за придобиване на правоспособност за работа с техника по ЗРКЗГТ; организира дейността по издаването и подмяната и води регистър на свидетелствата за правоспособност за работа с техниката по ЗРКЗГТ; създава и поддържа национален публичен електронен регистър: за регистрация, отчет и контрол на техниката и на лицата, придобили правоспособност за работа с нея; на издадените ЕС сертификати за одобряване на типа или национални одобрения на типа; на лицата, които притежават разрешение за теоретично и практическо обучение на кандидатите за придобиване на правоспособност за работа с техника и на преподавателите, извършващи обучение на кандидати за придобиване на правоспособност за работа с техника. Главна дирекция „Земеделие и регионална политика“ чрез териториалните звена Център за изпитване и сертифициране – Пловдив, и Център за изпитване и сертифициране – Русе, извършва удостоверяване на безопасността на употребявана техника по ЗРКЗГТ; изпитване, сертифициране и оценяване на съответствието на нова техника по ЗРКЗГТ; периодични проверки на оборудването за прилагане на пестициди чрез отдел „Агростатистика“ изготвя, обработва и анализира статистическа информация за употребата на продукти за растителна защита.

Дирекция „Политики по агрохранителната верига“ подпомага министъра при разработването, координирането и прилагането на държавната политика в областта на качеството и безопасността на храните и фуражите, здравеопазването на животните, здравето на растенията и растителния репродуктивен материал; координира изготвянето на единен многогодишен национален план за контрол в изпълнение на чл. 41 от Регламент (ЕО) № 882/2004 на Европейския парламент и на Съвета от 29 април 2004 г. относно официалния контрол, провеждан с цел осигуряване на проверка на съответствието със законодателството в областта на фуражите и храните и правилата за опазване здравето на животните и хуманното отношение към животните, и годишен доклад за изпълнение на единния многогодишен национален план за контрол; осъществява функции на национална контактна точка по Кодекс Алиментариус и координира ефективното функциониране на дейностите по Кодекс Алиментариус в България; изгражда и поддържа система за бързо предупреждение за храни и фуражи (RASFF) в Република България и изпълнява ролята на национално звено за контакт на системата; участва в осъществяване на съвместна дейност с Европейския орган по безопасност на храните, Световната здравна организация, Организацията за прехрана и земеделие, Кодекса Алиментариус, Световната организация за здравеопазване на животните и с други международни организации по безопасност на храните и фуражите, здравеопазване на животните и хуманно отношение към тях, здраве на растенията и растителния репродуктивен материал.

МИНИСТЕРСТВО НА ОКОЛНАТА СРЕДА И ВОДИТЕ (МОСВ) ръководи, координира и контролира разработването и провеждането на държавната политика в областта на опазването на околната среда, опазването и използването на водите. МОСВ, чрез Регионалните инспекции по околната среда и водите и Изпълнителната агенция по околна среда, осъществява контрол и мониторинг на замърсяването на компонентите на околната среда (въздух, почви, повърхностни и подземни води) с химични замърсители.

Дирекция „Управление на водите“ осъществява държавната политика за управление на водите; разработва национални програми в областта на опазването и устойчивото развитие на водите; организира и ръководи мониторинга на водите; разработва политиката на държавата за двустранно и многостранно сътрудничество в областта на използването и опазването на водите; определя санитарно-охранителни зони: на водоземни съоръжения за минерални води, на водоземни съоръжения, разположени в границите на националните паркове; контролира спазването на забраните и ограниченията, въведени със Закона за защитените територии, планове за управление и заповедите за обявяване, осъществявайки наблюдение и контрол върху компонентите и факторите на околната среда; на комплексните и значими язовири, използвани за питейно-битово водоснабдяване; определя списъка на приоритетните и приоритетно опасните вещества; утвърждава методики за изследване на води в случаите, когато липсват български стандарти, както и методики за анализ на данните от мониторинга на водите.

Дирекция “Национална служба за защита на природата“ подготвя проекти на нормативни актове в областта на защита на природата; провежда процедури за обявяване и промени на защитени територии и защитени зони; провежда процедури по възлагането, приемането или утвърждаването на планове за управление на защитени територии и защитени зони; провежда процедури по възлагането и утвърждаването на планове за действие за растителни и животински видове; разработва и координира контрола по спазването, устойчивото ползване и възстановяването функциите на ограничителни режими за уязвими биологични ресурси; организира набирането, поддържането в актуално състояние и съхраняването на данни за Националната екологична мрежа и създаването на специализирани карти, регистри и информационна система въз основа на тези данни; подпомага методически дейността на регионалните органи по отношение на контрола по защитените територии, защитените зони, биологичното разнообразие; поддържа връзки и координация с други ведомства и организации по въпросите на защитените територии, защитените зони, опазването на биологичното разнообразие.

Министърът на околната среда и водите чрез директорите на дирекциите на националните паркове в границите на територията на националния парк контролира спазването на забраните и ограниченията в границите на санитарно-охранителните зони; осъществява наблюдение и контрол върху компонентите и факторите на околната среда, оказващи влияние върху състоянието на водите.

Дирекция “Управление на отпадъците и опазване на почвите“ ръководи, координира и контролира разработването и провеждането на държавната политика в областта на управлението на отпадъците, включително и опасни отпадъци и опазването на почвите.

Дирекция "Опазване чистотата на въздуха" осъществява организацията по разработването на норми за качеството на атмосферния въздух (КАВ) и алармени прагове за информиране на населението, за съдържание на вредни вещества в горивата и свързаните с тях технически и качествени изисквания и за допустими емисии на вредни вещества, изпускани в атмосферния въздух от неподвижни източници, координация на дейностите, свързани с контрола върху спазването на нормите, както и на годишните инвентаризации по КТЗВДР и на веществата, нарушаващи озоновия слой, оценяване на проекти, свързани със замаяната на вещества, разрушаващи озоновия слой, извършване на проверки за осигуряване качеството на данните от инвентаризацията на парниковите газове.

Дирекция "Екологична оценка, оценка на въздействието върху околната среда и предотвратяване на замърсяването" осъществява политиката по оценка на въздействието на планове, програми и върху околната среда и човешкото здраве в т.ч.

провеждане и координиране на процедурите по оценка на въздействието върху околната среда (ОВОС) на инвестиционни предложения от компетентността на министерството, както и координиране на оценката за съвместимост, в случаите на провеждане на съвместени процедури по ОВОС с процедури по реда на чл. 31 от Закона за биологичното разнообразие (ЗБР) и подпомагане на контрола на издадените решения, провеждане на процедури по екологична оценка (ЕО) на планове и програми, прилагане на международни актове (конвенции) в областта на управлението на химикалите относно процедурата по предварително обосновано съгласие при международната търговия с определени опасни химикали и пестициди, устойчивите органични замърсители, живака, трансграничните въздействия на промишлените аварии, участие в оценяване на вещества, изготвяне на предложения за идентифициране на особено опасни вещества за разрешаване, ограничаване на химикали и хармонизиране на класификацията и етикетирването на опасни вещества, дейности във връзка с вноса и износа на опасни химикали, предоставяне на информация на обществеността за рисковете и безопасната употреба на химикалите.

МОСВ осъществява дейността си на национално и регионално ниво чрез **Изпълнителната агенция по околна среда (ИАОС), 16-те Регионални инспекции по околната среда и води (РИОСВ) и 4-те Басейнови дирекции (БД).**

Изпълнителната агенция по околна среда (ИАОС) е администрация към министъра на околната среда и водите за осъществяване на ръководни, координиращи и информационни функции по отношение на контрола и опазването на околната среда. Тя проектира и управлява Националната система за мониторинг на околната среда и информацията за състоянието на компонентите и факторите на околната среда за територията на цялата страна. Агенцията е Национален координационен център към Европейската агенция по околна среда (ЕАОС).

Министерството на околната среда и водите чрез Изпълнителната агенция по околна среда провежда лабораторните и полевите изследвания за определяне на състоянието на водите; провежда мониторинга на водите на национално ниво; поддържа географска информационна система за водите на национално ниво; подготвя годишник за състоянието на водите; издава периодичен бюлетин за състоянието на водните ресурси на Република България въз основа на данните от проведения мониторинг на екологичното и химичното състояние на водите; създава и поддържа специализирани бази данни, карти, регистри и информационна система за водите.

Дирекция “Мониторинг и оценка на околната среда” има множество функции, сред които администрира Националната система за мониторинг на околната среда; извършва анализи и оценки на състоянието на околната среда по компоненти и фактори; изготвя национално представителна информация за състоянието на околната среда и природните ресурси; създава, обработва и докладва информация до ЕАОС и други международни институции; създава, обработва и предоставя в определен формат информация по компетентност във връзка с изпълнението на задължения за докладване пред Европейската комисия по прилагане на европейското право в областта на околната среда; извършва на национално ниво анализ на качеството и оценка на данните от мониторинга на водите, включително от мониторинга на морската околна среда; извършва инвентаризация на емисиите, заустванията и загубите на всички приоритетни вещества и замърсители в изпълнение на изискванията на Директива 2008/105/ЕО на Съвета; организира функционирането на информационната система за водите на национално ниво; изготвя комплексната документация във връзка с процедурите по акредитирането и преакредитирането на калибровъчната лаборатория в съответствие с изискванията на БДС EN ISO/IEC 17025:2006.

Главна дирекция "Лабораторно-аналитична дейност" осъществява функции, свързани с набиране и лабораторен анализ на проби от околната среда, за осигуряване

дейността на НСМОС по заявка от басейновите дирекции за управление на водите, регионалните инспекции по околната среда и водите, външни клиенти, както и по сигнали и жалби на граждани, правителствени и неправителствени организации; извършва изпитвания на качеството на атмосферния въздух; качеството на повърхностни, подземни, отпадъчни, питейни и минерални води; качеството на почвите.

Дирекцията оказва методическа помощ и контролира качеството на анализите в 14 регионалните лаборатории; участва в разработването, хармонизирането и прилагането на стандартизационни документи в съответствие с изискванията на европейското законодателство в областта на контрола на околната среда; участва в между лабораторни сравнителни изпитвания на национално, европейско и международно ниво с цел осигуряване и контрол на качеството на извършваните анализи; изготвя комплексната документация във връзка с процедурите по акредитирането и преакредитирането на лабораториите в съответствие с изискванията на БДС EN ISO/IEC 17025:2006.

14-те регионални лаборатории извършват пробовземане, провеждане на полеви измервания и лабораторни изпитвания на - повърхностни води (включително и стоящи) от пунктовете на НСМОС и мрежата за мониторинг на абиотичните фактори на националните паркове, подземни води от пунктовете на НСМОС и за осъществяване на собствен мониторинг; отпадъчни води от обектите, подлежащи на задължителен контрол и за осъществяване на собствен мониторинг; повърхностни води предназначени за питейно-битово водоснабдяване. Извършва се пробовземане и изпитване на почви от пунктове, включени в Националната система за почвен мониторинг и мрежата за мониторинг на почви на националните паркове. Извършва се пробовземане и анализ и за външни клиенти. РЛ обслужват и контролна дейност, жалби, сигнали и аварийни ситуации, свързани със състоянието на околната среда. РЛ край р. Дунав и Черно море пробовземат и изпитват Дунавски води (изпълняват програмата за наблюдение на река Дунав) и морски води.

Регионалните лаборатории използват утвърдени, съвременни методики за лабораторни измервания, апаратите и съоръженията отговарят на високите международни стандарти за качество (ISO 9001), имат изградени системи за вътрешен лабораторен контрол върху всички изпитвани проби, съобразена с изискванията за добра лабораторна практика, участват периодично в междулабораторни сравнителни изпитвания.

Регионалните инспекции по околната среда и водите (РИОСВ) са административни структури към министъра на околната среда и водите, осигуряващи провеждането на държавната политика по опазване на околната среда на регионално равнище.

Министърът на околната среда и водите чрез регионалните инспекции по околната среда и водите в границите на териториалния им обхват провежда мониторинга на отпадъчните води; контролира обектите, формиращи отпадъчни води, включително пречиствателните станции на населените места, параметрите и изпълнението на условията и изискванията в издадените разрешителни за заустване на отпадъчни води и комплексните разрешителни, издадени по реда на Закона за опазване на околната среда; контролира аварийните изпускания на отпадъчни води; поддържа база данни за извършения мониторинг, включително собствен мониторинг на титулярите на издадени разрешителни, за количествените и качествените характеристики на отпадъчните води и за контрол за състоянието на отпадъчните води; поддържа в актуално състояние списъците на обектите, които формират емисии на приоритетни и приоритетно опасни вещества, общи и специфични замърсители.

Басейнови дирекции (БД) Директорът на басейновата дирекция провежда държавната политика за управление на водите на басейново ниво; разработва плана за управление на речния басейн; планира и участва в провеждането на мониторинга на водите, обобщава и анализира данните, включително: за химичното и екологичното състояние на водите, на отпадъчните води; поддържа специализирани бази данни, карти, регистри и информационна система за водите; разработва програми от мерки за подобряване, опазване и поддържане състоянието на водите; определя санитарно-охранителни зони около съоръженията за питейно-битово водоснабдяване; издава периодичен бюлетин за състоянието на водите; създава и поддържа база данни за извършения от басейновата дирекция контрол.

МИНИСТЕРСТВО НА ЗДРАВЕОПАЗВАНЕТО (МЗ) е контролен компетентен орган по отношение изпълнението на европейското и национално законодателство от страна на ВиК операторите в областта на водите предназначени за питейно-битови цели. Във връзка с изпълнение на своите задължения в тази област, чрез териториалните си органи – 28 Регионални здравни инспекции извършват контролен мониторинг на качествата на питейните води (включително и за наличие на средства за растителна защита).

При констатиране на замърсяване на водите се предприемат съответни мерки за отстраняване на несъответствията и информиране на населението и потребителите.

След предоставяне от страна на компетентните органи към МЗХГ за пълния набор от използвани препарати за растителна защита от земеделските производители в Република България и при извършен анализ при проведения контролен мониторинг информация за извършваните анализи и резултатите от тях ще бъдат предоставени за целите на изпълнение на настоящия националния план в областта на питейните.

В изпълнение на своите задължения съгласно чл. 21в, ал. 2 и ал. 5 от Закона за защита от вредното въздействие на химичните вещества и смеси Клиниката по токсикология на Многопрофилна болница за активно лечение и спешна медицина "Н. И. Пирогов" е компетентен орган по смисъла на чл. 45 от Регламент (ЕО) № 1272/2008 (CLP) по отношение събиране и анализиране на информация за случаите на отравяне или съмнение за отравяне със смеси, класифицирани като опасни въз основа на техните ефекти върху здравето или физичните ефекти. Тази информация също ще бъде предоставяна в изпълнение на целите на настоящата програма.

МИНИСТЕРСТВО НА ТРАНСПОРТА, ИНФОРМАЦИОННИТЕ ТЕХНОЛОГИИ И СЪОБЩЕНИЯТА

Главна дирекция „Гражданска въздухоплавателна администрация” е национален контролен орган по отношение на гражданското въздухоплаване и гражданските въздухоплавателни средства. Съгласно чл. 8, ал. 1 от Закона за гражданско въздухоплаване „Министърът на транспорта, информационните технологии и съобщенията ръководи и контролира гражданското въздухоплаване и гражданските въздухоплавателни средства и съоръжения на територията на Република България. Съгласно чл. 8, ал. 2 от ЗГВ „Министърът на транспорта, информационните технологии и съобщенията осъществява правомощията си по ал.1 чрез Главна дирекция „Гражданска въздухоплавателна администрация”.

III. ПУСКАНЕ НА ПАЗАРА И УПОТРЕБА НА ПРОДУКТИ ЗА РАСТИТЕЛНА ЗАЩИТА

Продуктите за растителна защита се разрешават за пускане на пазара и употреба на територията на Република България, когато отговарят на изискванията, определени в Регламент (ЕО) 1107/2009 на Европейския парламент и на Съвета от 21 октомври 2009 година относно пускането на пазара на продукти за растителна защита и за отмяна на директиви 79/117/ЕИО и 91/414/ЕИО на Съвета.

В Република България продуктите за растителна защита се пускат на пазара и се употребяват след издаване на разрешение за пускане на пазара и употреба съгласно Регламент (ЕО) № 1107/2009, чл. 44, ал. 1 от ЗЗР. Разрешението се издава от изпълнителния директор на Българската агенция по безопасност на храните.

Регламент (ЕО) № 1107/2009 (по-конкретно чл. 55 от него) постановява, че продуктите за растителна защита трябва да се употребяват правилно. Правилната употреба включва прилагане на принципите на добрата растителнозащитна практика и спазване на условията, при които продуктът е разрешен и указанията, посочени върху етикетите. Правилната употреба е съобразена и с разпоредбите на Директива 2009/128/ЕО, и по-специално с общите принципи на интегрираното управление на вредителите, както е посочено в член 14 и приложение III към нея, които се прилагат най-късно от 1 януари 2014 г.

Във връзка с изпълнението на Регламент (ЕО) № 1185/2009 на Европейския парламент и на Съвета от 25 ноември 2009 година относно статистиката за пестициди, компетентни органи в областта на статистиката на продукти за растителна защита са както следва:

- Министерство на земеделието, храните и горите, Главна дирекция „Земеделие и регионална политика”, отдел „Агростатистика” по отношение на статистика за годишните количества употребени продукти за растителна защита в селското стопанство веднъж в рамките на петгодишен период;
- Българска агенция по безопасност на храните, дирекция „Продукти за растителна защита, торове и контрол”, отдел „Контрол на продукти за растителна защита и торове” по отношение на статистика за годишните количества пуснати на пазара продукти за растителна защита.

ТАБЛ. 1. Брой разрешени продукти за растителна защита в Република България и брой на съдържащите се в тях активни вещества :

Брой разрешени продукти за растителна защита, по години						Брой одобрени активни Вещества, съдържащи се в ПРЗ, по години					
2012	2013	2014	2015	2016	2017	2012	2013	2014	2015	2016	2017
431	504	523	635	740	773	185	207	199	212	224	226

Актуален СПИСЪК НА ПРОДУКТИТЕ ЗА РАСТИТЕЛНА ЗАЩИТА, разрешени за пускане на пазара и употреба в Република България, е поместен на интернет страница на Българската агенция по безопасност на храните:

http://bfsa.bg/bg/Object/site_register/view/4/%D0%A0%D0%B0%D1%81%D1%82%D0%B8%D1%82%D0%B5%D0%BB%D0%BD%D0%B0

IV. ЦЕЛИ

За да се намали зависимостта от употребата на пестициди, Националният план за действие за устойчива употреба на пестициди поставя **2 основни цели, всяка от които има дефинирани подцели, както следва:**

I. Намаляване на рисковете и въздействието от употребата на пестициди върху здравето на хората и върху околната среда, в т.ч.:

✓ Защита на хората:

1. превантивна защита на консуматорите – чрез намаляване на остатъците от пестициди в храни от растителен произход;
2. намаляване на рисковете от присъствието на остатъци от пестициди в храни, предназначени за децата, като най-уязвима група консуматори;
3. предотвратяване и/или намаляване рисковете от присъствието на остатъци от пестициди в питейни води и бутилирани води;
4. защита на професионални потребители, оператори и селскостопански работници – чрез намаляване на експозицията на пестициди;
5. защита на жители и минувачи (случайно пребиваващи или преминаващи лица) в зони, в които се използват пестициди – чрез предотвратяване и/или намаляване на експозицията на посочените лица на въздействието на пестициди;
6. защита на широката общественост и уязвими групи от населението – чрез предотвратяване и/или намаляване на рисковете от пестициди в публични пространства и зони за отдих;
7. защита на непрофесионални потребители, употребяващи пестициди в лични стопанства, градини, дворове и др.

✓ Опазване на околната среда:

1. предотвратяване и/или намаляване на замърсяването на водите и почвите с пестициди;
2. предотвратяване и/или намаляване рисковете от присъствието на остатъци от пестициди във водоизточниците – повърхностни и подземни води;
3. предотвратяване и/или намаляване на въздействието на пестицидите върху биологичното разнообразие, като специално внимание се обърне на пчелите и другите неприцелни организми.

II. Насърчаване на интегрираното управление на вредителите и на алтернативни подходи или методи, в т.ч.:

1. Разработване на системи за интегрирано управление на вредителите и на алтернативни подходи или методи за защита на растенията;
2. Въвеждане на интегрираното управление на вредителите – чрез информационни кампании и чрез стимулиране, включително и финансово, на земеделските стопани, прилагащи общите и/или специфичните принципи на интегрирано управление на вредителите;
3. Насърчаване на използването на нехимични алтернативи на пестицидите, там където е възможно.

V. МЕРКИ

МЯРКА 1. ОБУЧЕНИЕ НА ПРОФЕСИОНАЛНИ ПОТРЕБИТЕЛИ НА ПЕСТИЦИДИ, ДИСТРИБУТОРИ И КОНСУЛТАНТИ

Република България подобри системата за първоначално и допълнително обучение за професионални потребители на пестициди, дистрибутори и консултанти като въведе система за сертифициране на лицата, които боравят с ПРЗ в рамките на професионалната си дейност – дистрибутори, консултанти и професионални потребители в изпълнение на разпоредбите на Закона за защита на растенията (ЗЗР) от 25.07.2014 г. Изпълнението на мярката гарантира, че лицата работещи с пестициди са запознати с потенциалните рискове за здравето на хората и за околната среда, както и с необходимите мерки за намаляване във възможно най-голяма степен на тези рискове.

Обученията се провеждат от висши училища и институциите за професионално образование и обучение, определени в чл. 9, ал. 1 от Закона за професионално образование и обучение" (ЗПОО). В програмата на всички тези обучения е включена информация за въздействието на пестицидите върху здравето на хората и околната среда и начините за безопасното им и правилно използване, интегрирано производство, добри растителнозащитни практики, познания за основните принципи на интегрирано управление на вредителите, биологични методи за контрол на вредителите, законодателните изисквания свързани с продуктите за растителна защита и торовете, прогноза и сигнализация, карантинни вредители, опазване на пчелите и други актуални теми в областта на растителната защита.

Лицата, които боравят с продукти за растителна защита от професионална категория на употреба в рамките на професионалната си дейност трябва да притежават достатъчно знания по темите, изброени в Приложение № 2 към чл. 85, ал. 1 от ЗЗР (Приложение № I на Директива 2009/128/ЕО). Сертификатът по чл. 83 от ЗЗР се издава от директора на ОДБХ, след представяне на удостоверение от висшите училища или ЦПО за успешно положен изпит. След изтичане на валидността на сертификата, който е 10 години, тези лица е необходимо отново да преминат обучение в срок до една година преди подаване на заявлението за подновяване на сертификата.

Изключение: Лицата, които са завършили висше образование в областта на аграрните науки получават сертификат по право, без да полагат писмен тест, след представяне на диплом.

Сертификатът се обезсилва при груби или системни нарушения на ЗЗР и по писмено искане на неговия притежател.

ТЕМИ ЗА ОБУЧЕНИЕ:

1. Действащото законодателство относно продуктите за растителна защита и тяхната употреба.
2. Наличие и рискове от незаконни (фалшиви) продукти за растителна защита и методи за тяхното откриване.
3. Опасностите и рисковете, свързани с продуктите за растителна защита, както и методите за тяхното идентифициране и контрол, и по-специално:
 - а) рискове за хората (оператори, жители, минавачи, хора, влизащи в обработени площи, както и хора, боравещи с или консумиращи третирани продукти), и фактори които увеличават тези рискове;
 - б) симптоми при отравяне с пестициди и правила за оказване на първа помощ;

в) рискове за нецелевите растения, полезните насекоми, дивата природа, биологичното разнообразие и околната среда като цяло.

4. Познания за основните принципи на интегрирано управление на вредителите, на растителните култури, принципите на биологичното земеделие, биологични методи за контрол на вредителите, информацията относно общите и специфичните принципи за определени култури.

5. Разработване и въвеждане на сравнителна оценка за подпомагане на професионалните потребители при избор на най-подходящия продукт за растителна защита между всички разрешени за определен вредител, който продукт трябва да е с минимални странични ефекти за здравето на хората, неприцелните организми и околната среда.

6. Познаване на мерките, необходими за ограничаване на рисковете за хора, неприцелни организми и околната среда: безопасни практики на работа за съхранение, боравене със и смесване на продукти за растителна защита, както и за обезвреждане на празни опаковки, други замърсени материали и остатъчни количества от продукти за растителна защита (включително смеси от резервоари); препоръки към операторите за използване на лични предпазни средства.

7. Подходите, основани на риска, които вземат предвид местните променливи характеристики на добива на вода, като климат, почви, видове култури и релеф.

8. Точно спазване на процедурите за подготовка за работа на оборудването за прилагане на продукти за растителна защита, включително калибрирането му, както и за експлоатацията му с оглед осигуряване на минимални рискове за използващия го, за други хора, за неприцелни организми, за биологичното разнообразие и за околната среда.

9. „Най-добри практики (НДП) за опазване на водите от замърсяване, причинено от точкови източници при употреба на ПРЗ”.

10. Използване на оборудването за прилагане на продукти за растителна защита и неговата поддръжка, съобразно изискванията, прилагане на специфичните техники за пръскане (например пръскане с малки обеми и дюзи за ограничено отнасяне), както и целите на техническата проверка на използваните пръскачки и начините за подобряване на качеството на пръскането. Познаване на специфичните рискове, свързани с използването на оборудване за ръчно прилагане на продукти за растителна защита или гръбни пръскачки и съответните мерки за управление на риска.

11. Извършване на необходимите спешни действия за защита на здравето на хората, на околната среда, включително водните ресурси, при случайно изтичане и замърсяване с пестициди и при екстремни климатични условия.

12. Специалните изисквания по отношение на използването на пестициди на територията на Националната екологична мрежа (НЕМ) и други територии със специален статут, установени съгласно действащото законодателство.

13. Подаване на информация за всички инциденти свързани с пестициди или предполагаеми такива от всички видове здравни заведения.

14. Събиране и съхраняване на данни за всяка употреба на пестициди, съгласно ЗЗР.

Асоциацията растителнозащитна индустрия България (АРИБ) провежда обученията за безопасна употреба на пестициди и задължително използване на лични предпазни средства. Всички информационни и учебни материали (брошури, постери, ръководства за консултанти, кратки филми), разработени от АРИБ и съгласувани с БАБХ, могат да се използват за онагледяване на темите за обучение, свързани с добрите практики за безопасно приложение на продукти за растителна защита.

ДЕЙНОСТИ за изпълнение на мярка 1:

- 1) Поддържане на системата за първоначално и допълнително обучение за лицата, които боравят с пестициди в рамките на професионалната си дейност (професионални потребители на пестициди, дистрибутори и консултанти);

Срок: срок постоянен

Отговорна институция: Висши училища и институции в системата на професионалното образование и обучение

- 2) Поддържане на системата за сертифициране на професионални потребители на пестициди, консултанти и дистрибутори .

Срок: постоянен

Отговорна институция: БАБХ

- 3) Поддържане на публичен регистър на лицата, които притежават сертификат за работа с продукти за растителна защита от професионална категория на употреба на сайта на БАБХ.

Срок за поддържане на регистъра: постоянен

Отговорна институция: БАБХ

ОЧАКВАН РЕЗУЛТАТ във връзка с прилагането на мярка 1:

Постигане на намаляване на рисковете и въздействието от употребата на пестициди върху здравето на хората и върху околната среда, в резултат на осигуряване и придобиване на специализирани знания от професионалните потребители, дистрибутори и консултанти.

МЯРКА 2. ИЗИСКВАНИЯ ЗА ПРОДАЖБА НА ПЕСТИЦИДИ

Продажбата на пестициди е важен елемент от дистрибуторската верига, където в момента на продажбата, на крайния потребител (зеделския стопанин) следва да се предостави конкретна информация относно инструкциите за безопасност, свързани със здравето на хората и околната среда. На непрофесионалните потребители, които като правило нямат същото равнище на образование и не са преминали такова обучение, следва да се дават препоръки, по-конкретно относно безопасното боравене с продукти за растителна защита и тяхното съхраняване, както и относно обезвреждането на опаковките им.

Търговията с ПРЗ и препаковането на ПРЗ се осъществяват по реда и условията на Закона за защита на растенията и подзаконовите нормативни актове по неговото прилагане.

Съгласно Закона за защита на растенията, търговията с продукти за растителна защита и препаковането на ПРЗ се извършва от лица, които са търговци по смисъла на Търговския закон и притежават удостоверение, издадено от директора на ОДБХ. Удостоверенията за търговия или препаковане се издават за срок 10 години.

Търговията с ПРЗ се извършва в специализирани обекти: складове за съхранение и търговия с ПРЗ и/или селскостопански аптеки. Препаковането на ПРЗ се извършва в специализирани обекти за препаковане. Обектите за търговия, съхранение и

преупаковане на продукти за растителна защита трябва да отговарят на изискванията на Закона за устройство на територията и на наредбите, регламентиращи изискванията към видовете обекти за търговия и съхранение на ПРЗ, издадени на основание на ЗЗР, за да осигурят надеждното и безопасно съхранение на продукти за растителна защита в тях.

Продуктите за растителна защита от професионална категория на употреба се продават само на лица, които притежават сертификат по чл. 83 от ЗЗР за работа с продукти за растителна защита от професионална категория на употреба. Системата за сертифициране е описана в мярка „Обучение на професионални потребители на пестициди, дистрибутори и консултанти” от Националния план за действие.

ТАБЛ. 2. Изисквания към лицата, които търгуват с ПРЗ или преупаковат продукти за растителна защита:

Лицата, които търгуват с ПРЗ или преупаковат продукти за растителна защита, трябва да са осигурили най-малко едно лице, което:		
при търговия с ПРЗ в склад	при търговия с ПРЗ в селскостопанска аптека	при преупаковане на ПРЗ
За дейността търговците да осигурят лице с висше образование в областта на аграрните науки с професионално направление „Растителна защита” или „Растениевъдство”.	За дейността търговците осигурят лице със сертификат по чл.83 от ЗЗР	Лицето отговорно за дейността в обекта и лицата,извършващи дейността в обекта, трябва да притежават сертификат по чл.83 от ЗЗР за работа с продукти за растителна защита от професионална категория
притежава сертификат по чл. 83 от ЗЗР	притежава сертификат по чл. 83 от ЗЗР	притежава сертификат по чл. 83 от ЗЗР
присъства по време на продажбата и предоставя информация относно употребата на продуктите за растителна защита, рисковете за здравето на хората, животните и околната среда, и инструкции за безопасност. При продажба на непрофесионални потребители предоставя информация и относно опасностите, експозицията, правилното съхранение, боравенето, прилагането на продуктите и безопасното обезвреждане на отпадъците от тях в съответствие със Закона за управление на	присъства по време на продажбата и предоставя информация относно употребата на продуктите за растителна защита, рисковете за здравето на хората, животните и околната среда, и инструкции за безопасност. При продажба на непрофесионални потребители се предоставя и информация относно опасностите, експозицията, правилното съхранение, боравенето, прилагането на продуктите и безопасното обезвреждане на отпадъците от тях в съответствие със Закона за управление на отпадъците, както и относно	преупаковане на продукти по растителна защита се извършва от лица, които са търговци по смисъла на търговския закон и притежават удостоверение за преупаковане на продукти по растителна защита, издадено от директора на ОДБХ. Продуктите за растителна защита се преупаковат в опаковки, които отговарят на изискванията за съхранение и транспорт на съответния продукт

отпадъците, както и относно алтернативи с нисък риск	алтернативи с нисък риск	за растителна защита, когато за тях са издадени разрешения за пускане на пазара и употреба или за паралелна търговия.

Търговията с продукти за растителна защита се осъществява от лица, които са търговци по смисъла на Търговския закон и притежават удостоверение за търговия с продукти за растителна защита, издадено от директора на ОДБХ.

Търговците на ПРЗ определят лицата, отговорни за търговията в обектите:

В склад за търговия с ПРЗ търговецът следва да назначи отговорник, който трябва да е лице с висше образование в областта на аграрните науки с професионално направление „Растителна защита” или „Растениевъдство”. Когато обектите на търговеца са повече от един, за всеки от тях той осигурява лица със сертификат по чл. 83.

Лицето със сертификат по чл. 83 ЗЗР при търговията на ПРЗ в склад за търговия води дневник на доставени в обектите ПРЗ от професионална категория на употреба, който съдържа търговско наименование, партиден номер, брой и вместимост на опаковките на ПРЗ, дата на доставка, както води дневник и на продадените ПРЗ от професионална категория на употреба, който съдържа търговско наименование, брой и вместимост на опаковките на ПРЗ, дата на продажба и номер на сертификата по чл. 83 ЗЗР на купувача.

В обект селскостопанска аптека търговецът осигурява лице със сертификат по чл. 83.

В селскостопанските аптеки могат да се предлагат и съхраняват само продукти за растителна защита от втора професионална и/или непрофесионална категория на употреба, в опаковки с вместимост до 1 литър/килограм, включително.

Лицето със сертификат по чл. 83 ЗЗР при търговия на ПРЗ в селскостопанска аптека води дневник на доставени в обектите ПРЗ от професионална категория на употреба, който съдържа търговско наименование, партиден номер, брой и вместимост на опаковките на ПРЗ, дата на доставка. Също така води дневник на продадените ПРЗ от професионална категория на употреба, който съдържа търговско наименование, брой и вместимост на опаковките на ПРЗ, дата на продажба и номер на сертификата по чл. 83 ЗЗР за сумарно закупено количество над 1 литър/килограм.

Съгласно Закона за защита на растенията и актовете по неговото прилагане се забранява:

- съхранението с цел продажба, търговията и преопаковането на неразрешени и/или негодни продукти за растителна защита;

- съхранението с цел продажба и търговията, на продукти за растителна защита извън складовете и селскостопанските аптеки, за които е издадено удостоверение за търговия с ПРЗ;
- търговията на продукти за растителна защита в складове за търговия с ПРЗ и селскостопанските аптеки в отсъствие на лицата със сертификат по чл. 83 от ЗЗР;
- съхранението и търговията—на продукти за растителна защита от първа професионална категория на употреба в селскостопански аптеки;
- съхранението и търговията на продукти за растителна защита в опаковки с вместимост, по-голяма от 1 литър/килограм в селскостопански аптеки;
- продажбата на продукти за растителна защита от професионална категория на употреба на лица които не притежават сертификат по чл. 83;
- продажбата на продукти за растителна защита с нарушена цялост на опаковката или етикета;
- преопаковането на продукти за растителна защита извън обектите за преопаковане, за които са издадени удостоверения.

При осъществяването на контролната дейност върху търговията на продукти за растителна защита, инспекторите от ОДБХ извършват проверки на регистрираните обекти: селскостопански аптеки, складове за съхранение и търговия с продукти за растителна защита, обекти за преопаковане на продукти за растителна защита, както и на нерегламентирани обекти (всеки един обект извън регистрираните, в т.ч. пазари, магазини, тържища и др.) и проверки по сигнал.

Процентът на годишно проверяваните обекти от общия брой регистрирани, в зависимост от вида им е както следва:

- производители на ПРЗ - 100% от броя на регистрираните обекти, най-малко два пъти годишно;
- складовете за съхранение и търговия с ПРЗ - 100% от броя на регистрираните обекти, най-малко един път годишно;
- обекти за преопаковане - 100% от броя на регистрираните обекти, най-малко два пъти годишно;
- селскостопански аптеки - 80-100% от броя на регистрираните обекти, най-малко веднъж годишно.
- нерегламентирани обекти - броят на инспекциите се определя в зависимост от броя на предполагаемите (възможни) обекти, където съществува риск от нерегламентирана търговия с ПРЗ.

ДЕЙНОСТИ за изпълнение на мярка 2:

1) Лицата, които търгуват с продукти за растителна защита, трябва да са осигурили:

- За всеки склад за съхранение и търговия с ПРЗ – най-малко едно лице с висше образование в областта на аграрните науки, което притежава сертификат по чл. 83 от ЗЗР за работа с продукти за растителна защита от професионална категория на употреба.
- За всяка селскостопанска аптека – най-малко едно лице, което притежава сертификат по чл. 83 от ЗЗР за работа с продукти за растителна защита от професионална категория на употреба.

- За всеки обект за преопаковане – лица, които извършват дейността по преопаковане да притежават сертификата по чл. 83.

За получаване на удостоверение за преопаковане на ПРЗ лицата подават в ОДБХ, на чиято територия се намира обектът за преопаковане, заявление по образец, утвърден от изпълнителния директор на БАБХ, към което се прилагат заверени копия на трудов договор и сертификат по чл. 83 ЗЗР на лицата, които извършват дейностите по преопаковане.

Срок за изискванията към лицата, които търгуват с ПРЗ: постоянен

Отговорна институция: БАБХ, търговци на ПРЗ

2) Лицата, вписани в удостоверението за търговия, присъстват по време на продажбата и предоставят информацията относно употребата на продуктите за растителна защита, рисковете за здравето на хората, животните и околната среда, и инструкции за безопасност. При продажба на непрофесионални потребители те предоставят и информацията за опасностите, експозицията, правилното съхранение, боравенето, прилагането на продуктите, безопасното обезвреждане на отпадъците от тях в съответствие със Закона за управление на отпадъците, както и относно алтернативи с нисък риск.

Срок: постоянен

Отговорна институция: БАБХ, търговци на ПРЗ и техни асоциации

3) Продуктите за растителна защита от професионална категория на употреба се продават само на лица, които притежават сертификата по чл. 83 от ЗЗР за работа с продукти за растителна защита от професионална категория на употреба.

Срок: постоянен

Отговорна институция: БАБХ, търговци на ПРЗ

4) Противодействие срещу нелегалната търговия

Срок: постоянен

Отговорна институция: БАБХ, АМ, ГД НП, АРИБ и др. растителнозащитни асоциации, фермерски асоциации

ОЧАКВАН РЕЗУЛТАТ, във връзка с прилагането на мярка 2:

Спазването на всички законови изисквания и разпоредби относно продажбата на пестициди гарантира намаляване на рисковете и въздействието от употребата на пестициди върху здравето на хората и върху околната среда, в резултат на продажба на ПРЗ само от компетентни лица и само на лица с придобити познания за въздействието и правилната употреба и съхранение на пестицидите.

МЯРКА 3. БОРАВЕНЕ С ПЕСТИЦИДИ. СЪХРАНЕНИЕ НА ПЕСТИЦИДИ И УПРАВЛЕНИЕ НА ТЕХНИТЕ ПРАЗНИ ОПАКОВКИ И ОСТАТЪЧНИ КОЛИЧЕСТВА

Боравенето с пестициди, включително тяхното съхраняване, разреждане и смесване, почистване след използване на оборудването за прилагане на пестициди, както и събиране и обезвреждане на останали в резервоарите смеси, празни опаковки от продукти за растителна защита и останало неупотребено количество работен разтвор, пораждаат реална възможност за нежелана експозиция на хората и околната среда. Затова в Националния план за действие за устойчива употреба на пестициди са предвидени

конкретни мерки по отношение на тези дейности в допълнение на мерките, предвидени в Директива 2008/98 на Европейския Парламент и на Съвета от 19 ноември 2008 година относно отпадъците и за отмяна на определени директиви.

Мерките обхващат и непрофесионалните потребители, при които поради липса на познания е много вероятно да се получи неправилно боравене с продукти за растителна защита. Затова, при продажба на непрофесионални потребители, продавач-консултантът е длъжен да предоставя информация относно опасностите, експозицията, правилното съхранение, боравенето, прилагането на продуктите за растителна защита и безопасното обезвреждане на отпадъците от тях в съответствие със Закона за управление на отпадъците, както и относно алтернативи с нисък риск.

➤ **Продуктите за растителна защита:**

- се съхраняват в оригинални, запечатани опаковки на производителя или на лицето, което ги е преопаковало, при спазване на изискванията, определени от производителя и посочени върху етикета;
 - които са негодни за употреба или са с отнето разрешение и изтекъл гратисен период за употреба, се обозначават по недвусмислен начин и се съхраняват на закрито, в специално обособени и обезопасени за целта места, в складове за съхранение на продукти за растителна защита и подлежат на обезвреждане съгласно Закона за управление на отпадъците; Отговорността за съхраняването, предаването за обезвреждане, както и финансовото обезпечаване на обезвреждането на негодни или неразрешени продукти за растителна защита, е на техния притежател;
 - се употребяват в съответствие с чл. 55 от Регламент (ЕО) № 1107/2009 и съгласно разпоредбите на ЗЗР и актовете по прилагането му;
 - се употребяват в съответствие с разрешената им употреба и при спазване на условията и указанията, посочени върху етикетите и по начин, който не допуска увреждането на други растения и растителни продукти и не застрашава здравето на хората и животните или околната среда; Условията, редът и начинът за употреба на продуктите за растителна защита се определят с наредба на министъра на земеделието, храните и горите;
 - се прилагат чрез специализирана техника и оборудване, потговарящи на изискванията на Закона за регистрация и контрол на земеделска и горска техника.
- Третирането с продукти за растителна защита на семена за посев, предназначени за сеитба в стопанството, се извършва само със специализирана техника и/или оборудване, отговарящи на изискванията на Закона за регистрация и контрол на земеделска и горска техника;
 - Обектите за съхранение на продукти за растителна защита трябва да са с контролиран и ограничен достъп, да осигуряват надеждното и безопасно съхранение на продукти за растителна защита в тях и да отговарят на изискванията на Закона за устройство на територията и на наредбите, регламентиращи изискванията към видовете обекти за търговия и съхранение на ПРЗ, издадени на основание на ЗЗР;
 - Земеделските стопани съхраняват продуктите за растителна защита, предназначени за употреба в стопанството, в самостоятелно изградени складове или на специално обособени места в стопанството им. Складовете трябва да са обезопасени и с контролиран достъп, сухи и прохладни без достъп на пряка слънчева светлина и да осигуряват надеждното и безопасно съхранение на продуктите за растителна защита в тях;
 - Работата с ПРЗ изисква използване на необходимите лични предпазни средства (ЛПС) при приготвяне на работния разтвор и при прилагането им. Гашеризон,

нитрилни гумени ръкавици, гумени ботуши, щит или маска за лицето/или защитни очила, шапка с козирка са минималните препоръчителни ЛПС при работа с пестициди;

➤ Приготвянето на работния разтвор от продукти за растителна защита и почистването на техниката и оборудването за прилагане на продукти за растителна защита се извършва на места и по начин, който не замърсява околната среда и при спазване на указанията, посочени върху етикета на продукта;

➤ Опаковките от пестициди се изплакват трикратно по време на приготвяне на разтвора, като водата от изплакването се излива в резервоара на пръскачката. Празните опаковки, след добро изцеждане се правят негодни за повторна употреба чрез пробиване, смачкване и др. и се поставят в чували за събиране на отпадъците и се съхраняват на специално обособено място в склада за ПРЗ до предаването им на пунктове, организирани от оператора на Системата за събиране на опаковки от пестициди (ССОП).

➤ Неупотребено количество работен разтвор се използва при същите условия и употреби или при невъзможност да се употреби, се третира като отпадък, съгласно указанията, посочени върху етикета на продукта и съгласно Закона за управление на отпадъците.

➤ При третиране на земеделски площи с продукти за растителна защита задължително се спазват защитни зони и отстояния от съседни чувствителни култури, съгласно указанията, посочени върху етикета на продукта за растителна защита.

➤ Празните опаковки от ПРЗ се управляват и третират съгласно указанията, посочени върху етикета и в съответствие със Закона за управление на отпадъците.

Лицата, които произвеждат, отглеждат, съхраняват и търгуват с растения и растителни продукти са длъжни да водят дневник за проведените растителнозащитни мероприятия и торене. Дневникът се води на хартиен или на електронен носител и се съхранява в продължение най-малко на три години от последното вписване. При поискване дневникът се предоставя в Българската агенция по безопасност на храните. Дневникът се проверява и проверката се удостоверява от инспекторите по растителна защита от областната дирекция по безопасност на храните, на територията на която се намира полето, обектът или складът за съхранение на растения и растителни продукти. При воденето на дневника земеделските стопани могат да бъдат подпомагани от консултанти по интегрирано управление на вредителите или от агрономи.

В дневника се вписват:

➤ всяка употреба на продукт за растителна защита, вид и наименование на продукта, култура, площ, доза на приложение, време и техника на приложение, включително третиране на семена, количество употребени продукти за растителна защита за всяко поле или склад за съхранение на растения и растителни продукти;

➤ вида на вредителя, срещу който е изведена борба с продукти за растителна защита, неговата установена плътност, степен на нападение или разпространение, включително и прогнозираната му поява;

➤ резултатите от анализи за остатъци от пестициди или други замърсители в проби от растения и растителни продукти;

➤ идентификационни данни на лицето, което е отговорно за провеждане на растителнозащитното мероприятие; отговорното лице трябва да притежава сертификат по чл. 83 от ЗЗР.

Информация относно категорията на употреба на продуктите за растителна защита:

Категория на употреба означава определяне на продукт за растителна защита към дадена група, с цел ограничаване на употребата му до определена категория потребители.

➤ Продуктите за растителна защита се категоризират в две категории на употреба: **професионална и непрофесионална.**

➤ Професионалната категория на употреба се разделя на две подкатегории: **първа професионална и втора професионална.**

➤ Категорията на употреба за даден продукт за растителна защита се определя в резултат на експертна оценка на продукта, като се вземат предвид:

- условията и ограниченията при одобрението на активните вещества;
- класифицирането на продуктите за растителна защита в една или повече категории на опасност за околната среда и човешкото здраве, съгласно Регламент (ЕО) № 1272/2008;
- оценката на риска, включително необходимостта от използване на лични предпазни средства;
- разрешените употреби и категорията потребители.

➤ Продукт за растителна защита, съдържащ активно вещество, класифицирано като активно вещество-кандидат за замяна, се категоризира в категория “професионална”.

➤ Продукти за растителна защита, съдържащи само активни вещества, класифицирани като “вещества с нисък риск” и “основни вещества” по смисъла на чл. 22 и 23 от Регламент (ЕО) № 1107/2009, се категоризират в категория “непрофесионална”.

➤ При определяне на категорията на даден продукт за растителна защита могат да бъдат въведени допълнителни критерии, в зависимост от спецификата на неговата употреба и според опасността, която представляват за здравето на потребителя.

➤ Категорията на употреба на продуктите за растителна защита се определя от Съвета по продукти за растителна защита, при разрешаването на продукта.

В зависимост от определената при разрешаването на продукта за растителна защита категория на употреба се определя и кръгът от потребители:

1) продуктите за растителна защита от първа професионална категория на употреба се прилагат само от потребители, притежаващи сертификат по чл. 83 от ЗЗР и под контрола на агроном с професионално направление „Растителна защита” или „Растениевъдство”;

2) продуктите за растителна защита от втора професионална категория на употреба се прилагат само от потребители, притежаващи сертификат по чл. 83 от ЗЗР.;

3) продуктите за растителна защита от непрофесионална категория на употреба се прилагат и от лица, навършили 18 години.

Съгласно Закона за защита на растенията се забранява:

- употребата и съхранението с цел употреба на неразрешени или негодни продукти за растителна защита;
- употребата на продукти за растителна защита при култури и срещу вредители,

които не са в обхвата на разрешената употреба;

- приложението на продукти за растителна защита в доза/количество или концентрация, която надвишава максималната разрешена доза/количество на единица площ или процент на работния разтвор при съответната употреба;
- прибирането на земеделската продукция преди изтичането на карантинния срок на употребените продукти за растителна защита, посочен върху етикета;
- прилагането на продукти за растителна защита чрез въздушно пръскане;
- използването на семена за посев, третиране с продукти за растителна защита, за други цели освен за посев;
- употребата на продукти за растителна защита в нарушение на забраните и ограниченията, определени в Наредбата по чл. 135, ал. 1, т. 6 от Закона за водите.

Контролът на земеделските стопани от инспекторите на ОДБХ включва:

➤ **Документална проверка:**

Дневник за проведените растителнозащитни мероприятия и торене (*Дневник за проведени химични обработки и употребени торове, подобрители на почвата и биологично активни вещества (ДПХО)*)

• **Общи данни:**

- Населено място, землище, склад за растителна продукция;
- Местност, кадастрален номер, поле №, култура;
- Сорт/хибрид, засята площ, предшественик, дата на сеитба (засаждане).
- **Проведени РЗ мероприятия, специализирани данни:**
 - вредител, спрямо който е извършено третиране с ПРЗ и/или е внесен биологичен агент;
 - дата на прилагане на продукт за растителна защита и/или биологичен агент, търговско наименование на ПРЗ /биологичен агент, третирана площ, доза и период на приложение, карантинен срок на продукта;
 - най-ранна дата на прибиране на културата;
 - име на лицето със сертификат по чл. 83 от ЗЗР, което е отговорно за провеждането на растителнозащитното мероприятие, в зависимост от категорията на употреба на ПРЗ.
- **Употребени минерални и органични торове, подобрители на почвата и биологично активни вещества:**
 - дата на внасяне на тора, търговско наименование (състав; активно вещество в %);
 - употребено количество в натура (кг/дка);
 - наторени площи в декари, добив килограм от декар.

При непълни или неточни записи в Дневник за проведените растителнозащитни мероприятия и торене, несъответствието се записва в КП и се прави предписание със срок за неговото отстраняване. В Доклада от инспекция предписанието се вписва в графа "Забележка".

Дневник за появата, развитието, плътността или степента на нападение от вредители:

- Редовни записи на извършените обследвания за появата, развитието, плътността или степента на нападение от вредители.
- Общи данни :
 - номер на полето според единния регистър на площите;
 - култура, сорт/хибрид, засята площ (дка), предшественик;
- Специализирани данни:
 - констатирани болести, обследвана площ (дка), нападната площ (дка), степен на нападение (%);
 - констатирани неприятели, обследвана площ (дка), нападната площ (дка), стадии на развитие, плътност (бр/кв.м).

Дневник на взетите проби и извършените анализи от растения и растителни продукти:

- Редовни записи на взети проби от растения и растителни продукти от контролния орган или за целите на самоконтрола;
 - място, дата и час на вземане на пробата;
 - трите имена на инспектора, взел пробата;
 - трите имена и длъжността на представителя на физическото или юридическото лице, присъствало при вземане на пробата;
 - посевна площ (дка), наименование на растенията или растителния продукт, от който е взета пробата (култура);
 - брой и количество на взетите първични проби;
 - количество на съставната проба (кг, бр.);
 - наименование на лабораторията, извършила анализа;
 - дата на получаване на резултата от анализа;
 - резултат от анализа;
 - констатации и препоръки на инспектора, при повторна проверка, подпис на инспектора.
- Съответствие между данните за вредителите, посочени в Дневника за появата, развитието, плътността или степента на нападение от вредители и проведените третирания, посочени в Дневник за проведени химични обработки.
- Наличие на фактури, стокови разписки и други документи за закупуване на продукти за растителна защита.
- Наличие на фактури, стокови разписки, сертификати, етикети и други документи за закупуване на сертифицирани семена и посадъчен материал.
- Сертификат по чл. 83 от ЗЗР за използване на продукти за растителна защита от професионална категория на употреба;
- Протоколи за извършените дейности по фумигация;
- Диплома за висше образование в областта на аграрните науки с професионално направление „Растителна защита“ на лицето, което контролира процеса по фумигация и договора с него, когато е приложимо;

- Документ за завършено обучение за фумигация на изпълнителите на дейността по фумигация;
- Сертификат по чл. 83 от ЗЗР на лицето, което извършва фумигацията и договора с него, когато е приложимо;
- Диплома за висше образование в областта на аграрните науки, е професионално направление „Растителна защита“ или „Растениевъдство“ на лицето, което контролира третирането на семена за посев и договора с него, когато е приложимо;
- Сертификат по чл. 83 от ЗЗР на лицето, което извършва третирането на семената за посев и договора с него, когато е приложимо;
- Предписание за прилагане на ПРЗ чрез въздушно пръскане, издадено от лице с висше агрономическо образование;
- Договор на земеделския стопанин с авиационния оператор, който извършва въздушното пръскане;
- Уведомително писмо до кмета на населеното място, в чието землище ще се извършва третиране с наземна техника и схема на площите за третиране, в която се отразява видът и фенофазата на земеделската култура, както и видът и фенофазата на културите в съседните площи;
- Разрешението за прилагане на ПРЗ чрез въздушно пръскане, издадено от съответната ОДБХ.

➤ **Физическа проверка:**

- **Проверка на склад за съхранение на ПРЗ на земеделските стопани:**

Земеделските стопани съхраняват продуктите за растителна защита, предназначени за употреба в стопанството, в складове за съхранение на продукти за растителна защита. Складовете трябва да са с контролиран достъп и да осигуряват безопасно съхранение на продуктите за растителна защита в тях.

- Складът да е изграден самостоятелно или на специално обособено място в стопанството;
- Да е обезопасен и с контролиран достъп;
- Складът да е сух и прохладен;
- Да няма достъп на пряка слънчева светлина;
- Списък на наличните в склада ПРЗ, предназначени само за употреба в стопанството на земеделския стопанин;
- В случай на употреба на ПРЗ от I-ва професионална категория на употреба, наличие на метален заключващ се шкаф или обособена с масивни преградни стени част от склада за съхранение на ПРЗ от I-ва професионална категория на употреба;
- Наличие на рафтове или стелажи, върху които се съхраняват продуктите за растителна защита;
- Разделение на ПРЗ по предназначение с обозначителни табели;
- Обособено място за временно съхранение на празни опаковки от ПРЗ;
- Договор с дистрибутор на ПРЗ или с дружество, притежаващо документ за

извършване на дейности с отпадъци по Закона за управление на отпадъците, за обратно събиране на празните опаковки от ПРЗ.

- **Контрол на терен** – прилагането на продукти за растителна защита с наземна техника, чрез въздушно пръскане, при третиране на семена за посев, при фумигация.

Обект на контрола са земеделските стопани, които прилагат продукти за растителна защита при производството на растениевъдна продукция. Данни за регистрираните земеделски стопани се ползват от Регистъра на земеделските стопани на растителна продукция, който се води от Министерство на земеделието, храните и горите.

Употреба на ПРЗ с наземна техника:

- При третиране на земеделски площи с продукти за растителна защита задължително се спазват защитни зони и отстояния от съседни чувствителни култури, съгласно указанията, посочени върху етикета на продукта за растителна защита;
- Защитните зони да са на не по малко от 150 м, когато посоката на вятъра е към населеното място и не по-малко от 50 м, когато посоката на вятъра е обратно на населеното място и пчелините;
- Фенофаза на развитие на земеделската култура и плевелната растителност, степен на нападение от болести, стадии на развитие на неприятелите;
- Продуктите за растителна защита се употребяват в съответната концентрация или доза за употреба, одобрена при разрешаването на ПРЗ с оборудване за прилагане на ПРЗ и специализирана техника при скорост на вятъра до 5 м/сек., когато оборудването за прилагане на ПРЗ осигурява намаляване отнасянето на струята и до 2м/сек., без такова оборудване;
- Не се допуска използването на продукти за растителна защита с наземна техника при скорост на вятъра над 5 м/сек. и при температура на въздуха над 25 °С, измерена на сянка;
- Инсектицидите се употребяват с наземна техника - от залез слънце до 10,00 ч. на следващия ден;
- Третирането на площите с ПРЗ не може да продължи повече от 3 дни за определен масив;
- Лицата, които употребяват ПРЗ, уведомяват кмета на населеното място и кметовете на граничещите населени места за приключване на третирането.
- Приготвянето на работния разтвор се извършва на специално определено за това място, безопасно за околната среда и при спазване на указанията, посочени в етикета на ПРЗ;
- При приготвянето на работния разтвор се използват подходящи лични предпазни средства;
- За да се намали потенциала и да се избегне директно или индиректно замърсяване повърхностни или подпочвени води, пръскачките след употреба трябва да се промият (трикратно) и отпадната течност от тази дейност трябва да се събере в контейнер и да се предаде за унищожаване, или течността от измиването да се

събере в контейнер, да се концентрира чрез естествено изпаряване и концентратът да се предаде за унищожаване. Също така течността от измиване на пръскачките може да се изпръска на полето.

- Неупотребеното количество работен разтвор се третира съгласно Закона за управление на отпадъците.
- Празните опаковки от ПРЗ се съхраняват на закрито в специално обособени и обезопасени за целта места и се третират в съответствие с разпоредбите на Закона за управление на отпадъците.

Употреба на продукти за растителна защита чрез въздушно пръскане:

- Продукти за растителна защита могат да се прилагат чрез въздушно пръскане като изключение от забраната по чл. 107, т. 3 от ЗЗР, само след писмено разрешение, издадено от директора на ОДБХ.
- При употребата на ПРЗ с авиационна техника и оборудване за прилагане на ПРЗ задължително се спазват защитни зони не по-малко от 200 м, когато посоката на вятъра е обратно на населеното място, и не по-малко от 800 м, когато посоката на вятъра е към населеното място;
- Забранява се прилагането на ПРЗ с авиационна техника – при скорост на вятъра над:
 - 2 м/сек при третиране с хербициди, десиканти и дефолианти;
 - 5 м/сек при третиране с инсектициди, фунгициди и растежни регулатори;
- Метеорологичните елементи, характеризиращи времето в момента на третиране, преди третиране и след извършване на самото третиране са вписани в бордовия дневник на въздухоплавателното средство;
- Инсектицидите се употребяват с авиационна техника - от изгрев слънце до 10,00 часа;
- Не се разрешава третиране с продукти за растителна защита на площи с цъфтяща растителност, пасищни площи, водоайни зони и третиране в буферните зони, определени при разрешаването на продуктите за растителна защита. Възложителят на растителнозащитна дейност е длъжен да окоси цъфтящата растителност в междуредията на трайните насаждения (овощни градини, лозя и др.) преди извършване на третирането;
- При извънредни ситуации – каламитет или епифитотия от икономически важни вредители, обявени със заповед на министъра на земеделието и храните, по време на цъфтеж на земеделските култури, БАБХ препоръчва за употреба продукти за растителна защита, щадящи (по-слабо токсични) по отношение на пчелите;
- В срок до 3 дни преди датата на третирането, лицата които употребяват ПРЗ с авиационна техника уведомяват кмета на населеното място, в чието землище ще се извършва третирането, както и кметовете на населените места, чиито землища граничат с третираните площи;
- Лицата, които прилагат ПРЗ чрез въздушно пръскане уведомяват по подходящ начин собствениците на пчелини, разположени в землището на населеното място по местонахождение на площите, които ще бъдат третирани, както и

собствениците на пчелини, разположени в граничещите земища, за датата и часа, в който ще се извърши всяко прилагане на ПРЗ;

- Третирането на площите с ПРЗ не може да продължи повече от 5 дни;
- Лицата, които прилагат ПРЗ чрез въздушно пръскане, уведомяват кмета на населеното място и кметовете на граничещите населени места за приключване на третирането;
- Приготвянето на работния разтвор се извършва на специално определено за това място, безопасно за околната среда и при спазване на указанията, посочени в етикета на ПРЗ;
- При приготвянето на работния разтвор се използват подходящи лични предпазни средства;
- Празните опаковки от ПРЗ се съхраняват на закрито в специално обособени и обезопасени за целта места в съответствие с разпоредбите на Закона за управление на отпадъците;
- За спазване на изискванията се извършва контрол на терен на 100 % по време на въздушното пръскане.

Употреба на ПРЗ при третиране на семена за посев.

- Продуктите за растителна защита се употребяват когато са одобрени за третиране на семена за посев, със специализирана техника и оборудване в специализирани помещения;
- Третирането на семена за посев се извършва в специализирани обекти или на площадки с контролиран достъп, изградени на отстояние не по-малко от 100 м от жилищни сгради;
- Третирането на семена за посев, като специализирана растителнозащитна услуга, се извършва от лица, вписани в регистъра по чл. 6, ал. 1, т. 9, буква „б“ от ЗЗР, под контрола на лице с висше образование в областта на аграрните науки с професионално направление „Растителна защита“ или „Растениевъдство“;
- Обектите са оборудвани с машини за почистване на семената, съоръжения за смесване на разтвора за третиране, оборудване за прилагане на разтвора върху семената и машини за опаковане на третираните семена в чували, контейнери за разделно събиране на замърсени и незамърсени отпадъци;
- Лицата, които участват в дейностите по третиране на семена за посев с ПРЗ, да притежават сертификат по чл. 83 от ЗЗР;
- По време на третирането на семената операторите използват лични предпазни средства за защита на кожата, очите и дихателните пътища, съгласно изискванията на етикета на ПРЗ;
- Третираните семена се съхраняват в специални чували, в складове с ограничен достъп, чиито помещения трябва да са сухи, проветриви и защитени от вредители;

- Транспортиране на третираны семена се извършва само в специални чували. Чувалите не се използват повторно за други цели, а се унищожават съгласно Закона за управление на отпадъците;
- Транспортиране на третираны семена в насипно състояние се извършва в рамките на стопанството, непосредствено преди сеитбата.

Употреба на ПРЗ при фумигация.

- Продуктите за растителна защита се прилагат при фумигация на растения, растителни продукти и други обекти, когато са одобрени за тази цел;
- Лицата, които участват в дейностите по фумигация, да притежават сертификат по чл. 83 от ЗЗР и да са преминали специализирана форма на обучение за фумигация;
- Фумигация на растения, растителни продукти и други обекти, като специализирана растителнозащитна услуга се извършва от лица, вписани в регистъра по чл. 6, ал. 1, т. 9, буква „а“ от ЗЗР, под контрола на лице с висше образование в областта на аграрните науки с професионално направление „Растителна защита“;
- Наличие на обозначителна табела „отровно“ със забрана за достъп до обекта, поради обработка със силно отровни вещества. Табелите се отстраняват след изтичане на карантинния срок или дегазация на обекта.

При констатиране на несъответствие с нормативните изисквания се изготвя предписание със срок за отстраняването му и/или се съставя Акт за установено административно нарушение, съгласно разпоредбите на Закона за защита на растенията и на Закона за пчеларството.

Празните опаковки от продукти за растителна защита трябва да се съхраняват на закрито в специално обособени и обезопасени места и да се управляват и третират съгласно указанията, посочени върху етикета и в съответствие със Закона за управление на отпадъците.

ВАЖНО!

Забранява се изоставянето, загробването, нерегламентираното изхвърляне, изгаряне и депониране или друга форма на нерегламентирано третиране на празни опаковки от продукти за растителна защита.

Асоциация Растителнозащитна Индустрия България създаде в България действаща система за събиране на опаковки от пестициди (ССОП), с цел да се намалят рисковете, свързани с употребата на продукти за растителна защита, да отговори на

изискванията на Закона за защита на растенията и Закона за управление на отпадъците и да осигури безопасен начин за освобождаване от празните пластмасови опаковки от пестициди.

От 2017 г. системата има национален обхват и е достъпна за всички земеделски производители. Събирането на празните пластмасови опаковки от ПРЗ се финансира изцяло от фирмите-участници в системата. За земеделските производители услугата е безплатна - единственото условие е да се прилага трикратно изплакване на опаковките по време на приготвяне на разтвора за пръскане и правилно съхранение на празните опаковки, до тяхното изземване/предаване на оператора.

Крайните потребители на продукти за растителна защита, от своя страна, са задължени да предават обратно празните опаковки, съобразно разработената система за обратно изземване на опаковки и разпоредбите на Закона за управление на отпадъците.

► ПРОЕКТ "ТОРПС БЪЛГАРИЯ" - ДОБРОВОЛНА ИНИЦИАТИВА ПРИ БОРАВЕНЕ С ПЕСТИЦИДИ И ТЕХНИТЕ ОПАКОВКИ

Този проект стартира през 2010 година по инициатива на Асоциацията растителнозащитна индустрия България (АРИБ), съвместно с бившата Национална служба за растителна защита (НСРЗ), в качеството на официален местен партньор, с цел обучение на операторите за предотвратяване на замърсявания на водите с продукти за растителна защита от точкови източници.

Проектът "ТОРПС" се изпълнява в 15 държави членки на ЕС. Основната му цел е съществуващите на европейско равнище най-добри практики за опазване на водите от замърсяване при употребата на продукти за растителна защита, да бъдат адаптирани за условията на България и да бъдат разпространени чрез съвети, консултации, обучения и демонстрации. Това се прави, за да се намали рискът от замърсяване на подпочвените и повърхностните води с продукти за растителната защита от точкови източници.

По проекта "ТОРПС България" на територията на всички 28 области, обучителите провеждат обучения на заинтересованите страни - земеделски стопани, консултанти, дистрибутори на ПРЗ и др., на тема „Най-добри практики (НДП) за опазване на водите от замърсяване, причинено от точкови източници при употреба на ПРЗ”.

На обученията се представят снимкови, филмови, както и демонстрационни материали - брошури, плакати, диплянки, които и популяризират нагледно, по достъпен начин, последователността във всеки един етап от използването на продуктите за растителна защита. Обучителите демонстрират калибриране и тройно измиване на пръскачка.

ДЕЙНОСТИ за изпълнение на мярка 3:

- 1) Поддържане на регистър за разрешените ПРЗ в интернет страницата на БАБХ.
Прилагане на етикет и информационен лист за безопасност на български език към всеки продукт, включен в регистъра.
Срок за поддържане на регистъра: постоянен
Отговорна институция: БАБХ
- 2) Регламентиране на изискванията към складовете за съхранение на ПРЗ на земеделските стопани чрез Наредба № 3 за производството, търговията, преопаковането и съхранението на продукти за растителна защита, издадена от

министъра на земеделието и храните на основание на ЗЗР и привеждане на складовете в съответствие.

Срок: постоянен съгласно ЗЗР и Наредбата № 3 от 31.07. 2017 г.

Отговорна институция: БАБХ

- 3) Прилагане на система за събиране на празните опаковки от ПРЗ.

Срок: постоянен съгласно ЗЗР

Отговорна институция: растителнозащитни асоциации, производители, преопаковчици, търговци, земеделски стопани

- 4) Проведени обучения за безопасна употреба на ПРЗ

Срок: постоянен

Отговорна институция: Растителнозащитни асоциации

ОЧАКВАН РЕЗУЛТАТ във връзка с прилагането на мярка 3:

Намаляване на рисковете и въздействието от употребата на пестициди върху здравето на хората и околната среда в резултат на правилното боравене със и съхранение на пестициди и работа с техните опаковки и неупотребено количество работен разтвор.

МЯРКА 4. ПРОВЕРКА НА ИЗПОЛЗВАНОТО ОБОРУДВАНЕ ЗА ПРИЛАГАНЕ НА ПЕСТИЦИДИ

В Директива 2009/127/ЕО на Европейския парламент и на Съвета от 21 октомври 2009 г. за изменение на Директива 2006/42/ЕО по отношение на машините за прилагане на пестициди са предвидени съществени изисквания за опазване на околната среда при проектирането и изработването на нови машини за прилагане на пестициди, като се гарантира че тези изисквания са съвместими с изискванията на рамковата Директива.

Изискванията за пускането на пазара на оборудване за прилагане на пестициди, както и изискванията за технически проверки на използваното оборудване за прилагане на пестициди, са залегнали в Закона за регистрация и контрол на земеделската и горската техника. Съгласно ЗРКЗГТ оборудването за прилагане на пестициди, намиращо се в употреба, подлежи на задължителна проверка по отношение безопасността и опазване на здравето на хората и околната среда. Редът за провеждане на периодичните проверки на оборудването за прилагане на ПРЗ е регламентиран в Наредба № 5 от 2016 г. Проверките се извършват от Центровете за изпитване и сертифициране към МЗХГ и областните дирекции „Земеделие“, като периодичността на проверките на оборудването за прилагане на пестициди, намиращо се в употреба, е:

1. една проверка до 26 ноември 2016 г.
2. проверка на всеки пет години до 2020 г.
3. проверка на всеки три години, след 2020 г.

Задължително след 26 ноември 2016 г., да се използва само оборудване за прилагане на пестициди, което успешно е преминало проверка по отношение безопасността и опазване на здравето на хората и околната среда.

Новото оборудване за прилагане на пестициди подлежи на проверка в рамките на 5 години след закупуването му.

Задължителните проверки на оборудването за прилагане на пестициди, намиращо се в употреба, по отношение безопасността и опазване на здравето на хората и околната среда се извършват от Центровете за изпитване и сертифициране към МЗХГ и областните дирекции „Земеделие“ – от тестови инженери в областта на механизацията на земеделието чрез мобилно тестово оборудване за пръскачки.

Реда за периодичните проверки на оборудването за прилагане на пестициди и системата за сертифициране и контрол на проверките на оборудването за прилагане на пестициди и признаването на сертификати, издадени от други държави-членки се определят с наредба на министъра на земеделието и храните.

Във връзка с изискванията на директивата за устойчива употреба на пестициди, следното допълнително оборудване за прилагане на пестициди подлежи на задължителна проверка по отношение безопасността и опазване на здравето на хората и околната среда:

- оборудване за пръскане, прикрепено към въздухоплавателно средство;
- оборудване за пръскане, прикрепено към влак.
- щанги за пръскачки, по-дълги от 3 м, включително такива, които са прикрепени към сеитбено оборудване.

Проверките на оборудването за пръскане, прикрепено към влак и проверките на щанги за пръскачки, по-дълги от 3 м, включително такива, които са прикрепени към сеитбено оборудване (в т.ч. приспособления за пръскане, монтирани на сеялки, брани, култиватори или други машини) се извършват от Центровете за изпитване и сертифициране към МЗХГ и областните дирекции „Земеделие“. Периодичността на проверките на оборудването за пръскане, прикрепено към влак и на проверките на щанги за пръскачки, по-дълги от 3 м, включително такива, които са прикрепени към сеитбено оборудване: е една проверка до 26 ноември 2016 г.; проверка на всеки пет години до 2020 г.; проверка на всеки три години, след 2020 г.

Следното оборудване за прилагане на пестициди също подлежи на задължителни проверки, но в различни от гореописаните графици и интервали:

- оборудване за обеззаразяване на семена;
- апликатори на гранули;
- аерозолни генератори;

Проверките на изброеното оборудване за прилагане на пестициди се извършват от областните дирекции „Земеделие“.

Освободено от задължителна проверка е следното оборудване за прилагане на пестициди:

- ръчни пръскачки (пръскачки, които се държат в ръка);
- гръбни пръскачки – ръчно задвижвани;
- гръбни пръскачки с електро мотор;
- гръбни пръскачки с бензинов двигател.

Във връзка с освобождаването от проверка на изброеното оборудване за прилагане на пестициди, операторите на този тип оборудване биват информирани от отдел „Контрол и техническа инспекция“ към Главна дирекция „Земеделие и регионална политика“, МЗХГ за необходимостта редовно да сменят принадлежностите и за специфичните рискове, свързани с това оборудване.

Във връзка с изискването за първоначално и допълнително обучение за лицата, които боравят с пестициди в рамките на професионалната си дейност, е необходимо операторите да бъдат обучени да използват правилно оборудването за прилагане на пестициди.

ДЕЙНОСТИ за изпълнение на мярка 4:

- 1) Оборудването за прилагане на пестициди с наземна техника, намиращо се в употреба, подлежи на задължителна проверка по отношение безопасността и опазване на здравето на хората и околната среда.

Срок: една проверка до 26.11.2016 г.; проверка на всеки пет години до 2020 г.; проверка на всеки три години, след 2020 г.

Отговорна институция: Центрове за изпитване и сертифициране Русе и Пловдив, МЗХГ

Областните дирекции „Земеделие”

- 2) След 26.11.2016 г. се използва само оборудване за прилагане на пестициди с наземна техника, което успешно е преминало проверка.

Срок: новото оборудване за прилагане на пестициди с наземна техника подлежи на проверка в рамките на 5 години след закупуването му

Отговорна институция: Центрове за изпитване и сертифициране Русе и Пловдив, МЗХГ

Областните дирекции „Земеделие”

- 3) Оборудването за прилагане на продукти за растителна защита, прикрепено към въздухоплавателно средство или влак подлежи на периодични проверки, регламентирани в Наредба № 5/2016.

Срок: постоянен

Отговорна институция: Центрове за изпитване и сертифициране Русе и Пловдив, МЗХГ

Областните дирекции „Земеделие”

- 4) Летателното средство, за прилагане на продукти за растителна защита с авиационна техника преминава преглед за техническа изправност, съгласно изискванията на Наредба № 37 от 19.10.2016 г. за авиационните оператори.

Срок: постоянен

Отговорна институция: ГДГВА

ОЧАКВАН РЕЗУЛТАТ във връзка с прилагането на мярка 4:

Използването на проверено оборудване за прилагане на пестициди гарантира намаляването на рисковете и въздействието от употребата на пестициди върху здравето на хората и околната среда.

МЯРКА 5. ВЪЗДУШНО ПРЪСКАНЕ

Въздушното пръскане на пестициди има потенциал да предизвика значително неблагоприятно въздействие върху здравето на хората и околната среда, по-специално при отнасяне на струята. С въвеждане изискванията на директивата за устойчива употреба на пестициди, на европейско ниво се забранява въздушното приложение на пестициди, като обаче се допуска дерогация в специални случаи.

Законът за защита на растенията въведе забрана за въздушно пръскане на земеделски култури и други площи с продукти за растителна защита. В извънредни случаи, когато липсват други възможности за опазване на растенията и растителните продукти от вредители или са налице очевидни предимства, относно намаляване на въздействието върху здравето на хората и околната среда, в сравнение с наземното прилагане на продукти за растителна защита, въздушно пръскане може да се извърши само с писмено разрешение, издадено от Българската агенция по безопасност на храните. Компетентните органи относно извършването на въздушно пръскане са както следва:

➤ Българска агенция по безопасност на храните – за определяне на конкретните условия и специалните изисквания, при които може да се разреши извършването на въздушно пръскане;

➤ Главна дирекция „Гражданска въздухоплавателна администрация” при Министерство на транспорта, информационните технологии и съобщенията е компетентният орган за разрешаване на използването на въздухоплавателни средства и оборудване за въздушно прилагане на продукти за растителна защита.

Като изключение от забраната за въздушно пръскане по чл. 107, т. 3 от ЗЗР продукти за растителна защита могат да се прилагат чрез въздушно пръскане само след писмено разрешение, издадено от директора на ОДБХ, при опасност за растенията и растителните продукти, когато е налице:

1. невъзможност за използване на наземна техника поради неблагоприятни агроклиматични условия, преовлажнени терени и площи;

2. необходимост от извършване на третиране в кратки срокове, поради преминаването на подходящите за третиране фазофази на културите или фази на развитие на вредителите;

3. силно пресечени и недостъпни терени, включително и горски територии;

4. опасност от ерозия или уплатняване на почвите.

За разрешаване на въздушно пръскане **трябва да са изпълнени следните изисквания:**

1. използваните продукти за растителна защита да са одобрени за въздушно пръскане на национално ниво;

2. авиационният оператор, който ще извършва въздушното пръскане, притежава свидетелство за извършване на специализирани авиационни работи по чл. 64, ал. 2 от Закона за гражданското въздухоплаване;

3. Лице от персонала на авиационния оператор (пилотът) притежава сертификат по чл. 83 от ЗЗР за работа с ПРЗ от професионална категория на употреба.

4. оборудването за прилагане на продукти за растителна защита да е преминало технически преглед, съгласно изискванията на Наредба № 37 от 2016 г. за авиационните оператори.

5. въздухоплавателното средство да е оборудвано с най-добрата налична технология за намаляване отнасянето на струята;

6. площите за третиране да не попадат в пояси I, II и III на санитарно-охранителните зони около водоизточници и съоръжения за питейно-битово водоснабдяване от повърхностни води и в пояси I и II около водоизточници за питейно-битово водоснабдяване от подземни води и за минерални води, използвани за лечебни, профилактични, питейни и хигиенни нужди, определени в Наредба № 3 от 2000 г. за условията и реда за проучване, проектиране, утвърждаване и експлоатация на санитарно-охранителните зони около водоизточниците и съоръженията за питейно-битово водоснабдяване и около водоизточниците на минерални води, използвани за лечебни, профилактични, питейни и хигиенни нужди, на министъра на околната среда и водите, министъра на здравеопазването и министъра на регионалното развитие и благоустройството;

7. площите за третиране да не попадат в близост до жилищни територии, територии за паркове и градини или територии за спорт и забавления.

С цел опазване на земеделските култури, екосистеми и биологичното разнообразие на площи, съседни на зоната, която ще бъде третирана с продукти за растителна защита, Националният план за действие препоръчва използването на наземна техника и свеждане до минимум третиране с въздушното пръскане, само при доказана необходимост.

ВАЖНО!
Законът за защита на растенията въвежда ЗАБРАНА за прилагане на ПРЗ чрез въздушно пръскане и въвежда разрешителен режим при необходимост от дерогация

За получаване на разрешение за въздушно пръскане възложителят подава в областната дирекция по безопасност на храните на територията, на която се намира площта за третиране, заявление по образец, 6 дни преди датата на третирането.

В 3-дневен срок от подаване на заявлението, инспектори по растителна защита извършват проверка на документите за изпълнение на условията за разрешаване на въздушно пръскане и при необходимост извършват проверка на място.

При оправдани извънредни ситуации или спешни случаи, заявлението може да бъде подадено по изключение най-малко 3 дни преди датата на третиране.

Директорът на областната дирекция по безопасност на храните издава разрешение или мотивирано отказва издаването му.

Разрешението съдържа и мерките, необходими за навременното предупреждаване на жителите и преминаващите лица, за опазване на съседни чувствителни култури и за опазване на околната среда в близост до третираната площ. Срокът за уведомяване на собствениците на пчелни семейства, разположени в землището на кметството по местонахождение на площите, които ще бъдат третирани, както и собствениците на пчелни семейства, разположени в граничещите землища, за датата и часа, в който ще се извършва всяко прилагане на продукти за растителна защита чрез въздушно пръскане.

Разрешение за въздушно пръскане на една култура на посочената площ се издава за период, не по-дълъг от 5 последователни дни.

При въздушното пръскане се спазват разпоредбите на Наредба № 13 от 2016 г. за мерките за опазването на пчелите и пчелните семейства от отравяне и начините за провеждане на растителнозащитни, дезинфекционни и дезинсекционни дейности, на министъра на земеделието, храните и разпоредбите на Наредба № 24 от 2000 г. за издаване свидетелства на авиационните оператори, извършващи специализирани авиационни работи, на министъра на транспорта, информационните технологии и съобщенията;

Главна дирекция „Гражданска въздухоплавателна администрация” предоставя в Българската агенция по безопасност списък на авиационните оператори, които притежават свидетелства за извършване на специализирани авиационни работи, издадени по реда на Наредба № 37 от 2016 г. за авиационните оператори, извършващи специализирани авиационни работи и уведомява БАБХ при всяка промяна.

Областните дирекции по безопасност на храните предоставят на обществеността информация за издадените разрешения, свързана с провеждането на въздушно пръскане, като местонахождението на площите, които ще бъдат третирани, планирания ден и час на пръскането и вида продукт за растителна защита. Информацията се публикува в интернет страницата на Българската агенция по безопасност на храните и се разпространява от областните дирекции по безопасност на храните чрез кметствата и местните средства за масова информация или по друг подходящ начин.

ДЕЙНОСТИ за изпълнение на мярка 5:

- 1) Забрана за въздушно пръскане на земеделски култури и други площи с продукти за растителна защита.

Срок: постоянен съгласно ЗЗР

Отговорна институция: БАБХ

- 2) Извършване на въздушно пръскане само с писмено разрешение, издадено от ОДБХ, в извънредни случаи, когато липсват други възможности за опазване на растенията и растителните продукти от вредители или са налице очевидни предимства, относно намаляване на въздействието върху здравето на хората и околната среда, в сравнение с наземното прилагане на продукти за растителна защита.

Срок: постоянен съгласно ЗЗР

Отговорна институция: ОДБХ

- 3) Определяне на конкретните условия и специалните изисквания, при които може да се разреши извършването на въздушно пръскане.

Срок: постоянен съгласно ЗЗР

Отговорна институция: ОДБХ

- 4) Разрешаване на използването на въздухоплавателни средства и оборудване за въздушно прилагане на продукти за растителна защита.

Срок: постоянен

Отговорна институция: МТИТС, ГД ГВА

- 5) Контрол за спазване забраната за въздушно пръскане с ПРЗ и изискванията при дерогация.

Срок: постоянен

Отговорна институция: БАБХ, ОДБХ

б) Одобряване на национално ниво на ПРЗ за въздушно пръскане.

Срок: до три години от влизането в сила на наредбата за разрешаване на ПРЗ на министъра на земеделието, храните и горите.

Отговорна институция: БАБХ, ЦОРХВ

7) Забрана или преустановяване на въздушното пръскане при установяване на нередности и несъответствия.

Срок: постоянен съгласно ЗЗР

Отговорна институция: БАБХ, ОДБХ

8) Предоставяне на информация на обществеността за издадените разрешения, свързана с провеждането на въздушно пръскане, като зоната, която ще бъде пръскана, планирания ден и час на пръскането и вида продукт за растителна защита. Информацията се публикува в интернет страницата на БАБХ и се разпространява от ОДБХ чрез кметствата и местните средства за масова информация или по друг подходящ начин.

Срок: постоянен съгласно ЗЗР

Отговорна институция: БАБХ, ОДБХ, кметства, местни средства за масова информация

ОЧАКВАН РЕЗУЛТАТ във връзка с прилагането на мярка 5:

Намаляване на рисковете и въздействието от употребата на пестициди върху здравето на хората и околната среда, в резултат на забраната за въздушно пръскане, повишаване на информираността на обществеността за извършваните въздушни пръскания, намаляване до минимум на въздушните пръскания при спазване изискванията на дерогация, само в извънредни случаи при доказана необходимост.

МЯРКА 6. ИНТЕГРИРАНО УПРАВЛЕНИЕ НА ВРЕДИТЕЛИТЕ

В Република България внедряването и усъвършенстването на методи за интегрирана борба срещу вредителите по растенията и растителните продукти е залегнало още в Закона за защита на растенията от 1997 г. Съгласно действащата към момента Наредба № 15 от 3 август 2007 г. за условията и реда за интегрирано производство на растения и растителни продукти и тяхното означаване, земеделските производители могат да извършват интегрирано производство на растения и растителни продукти, като прилагат общите и специфичните принципи за интегрирано управление на вредителите и да обозначават продукцията си с надпис „ИНТЕГРИРАНО ПРОИЗВОДСТВО”.

Разработени са и отпечатани ръководства за интегрирано управление на вредителите за 47 вида земеделски култури от следните 7 групи:

- зърнено-житни култури: пшеница, ечемик, овес, ръж, царевица;
- зърнено-бобови култури: обикновен фасул, грах, леща, соя, люцерна;
- технически култури: слънчоглед, маслодайна рапица, тютюн, захарно цвекло, памук, фъстъци;
- зеленчукови култури: домати (на открито и в оранжерии), пипер (на открито и в оранжерии), краставици (на открито и в оранжерии), тикви, готварски тиквички, дини, пъпеши, зеле, карфиол, брюкселско зеле, лук, чесън, праз, картофи;

- овощни култури: ябълка, круша, дюля, слива, череша, вишна, праскова, нектарина, кайсия;
- лоза и ягодоплодни култури: лоза, ягода, малина, касис;
- етерично-маслени култури: роза, мента, лавандула, кориандър.

Достъп до тези ръководства е осигурен чрез сайта на МЗХГ.

Ръководствата включват общите принципи за интегрирано управление на вредителите и определят специфичните принципи за интегрирано управление на вредителите за всяка култура.

Земеделските стопани имат достъп до обучение за интегрирано управление на вредителите в акредитирани институти и висши учебни заведения в областта на растителната защита (Аграрен университет – гр. Пловдив, Лесотехнически университет – гр. София), по програма, изготвена от обучителната институция и утвърдена от изпълнителния директор на БАБХ.

Интегрираната растителна защита включва регулиране и поддържане популациите на вредните видове на такова ниво, при което те не нанасят икономическа вреда, при максимално запазване на естествените и полезни организми. Наличието на известна численост от вредни организми е предпоставка за устойчивост на агробиocenozата и за нарастване на нейната саморегулация.

Вземането на решения при интегрираното управление на вредителите се базира на система от наблюдения, диагностика, прогноза и сигнализация. Прогнозата за болестите и неприятелите се осъществява главно на основата на данни от диагностиката на вредителите и данни от влиянието на средата върху развитието на вредителите и растението гостоприемник. От многостранната информация за: фитосанитарна обстановка в агроценозите; поява, разпространение, плътност, развитие, степен на нападение и очаквани загуби от вредителите; взаимоотношения между вредната и полезна флора и фауна; ефекта на проведените растителнозащитни мероприятия, както и от точно направения анализ, зависи правилността на решението и мерките за контрол. Осъществяването на профилактични или оздравителни мероприятия, основани на прогнозата, допринасят за допълнително намаляване на рисковете за здравето на хората и околната среда. Данните на прогнозата трябва да се вземат предвид и при определяне на оптималните срокове за извършване на агротехническите мероприятия по райони.

Организацията на системата за наблюдение, обследване, прогноза и сигнализация на икономически важни вредители по земеделските култури, както и определянето на оптималните срокове и средствата за борба с вредителите винаги са били държавна политика, осъществявана чрез бившата Национална служба за растителна защита и нейните регионални структури (сега БАБХ и ОДБХ). Инспекторите по растителна защита, изпълняващи горепосочените дейности са агрономи с висше образование, преминали необходимите курсове и обучения за повишаване на своята квалификация. Тъй като динамиката на развитие и степента на нападение от вредители до голяма степен определя формирането на добивите в селското стопанство, е необходимо инспекторите по растителна защита до съвършенство да познават биологията на неприятелите и етиологията на патогените, за да определят точно съществуващия запас от вредители в даден район и качествено състояние на популациите. Визуалната диагностика и консултантските услуги на място при земеделския стопанин са незаменим и независим помощник при определяне степента на нападение и точния момент за провеждане на химичен контрол в конкретното насаждение. Поддържа се публичен регистър на лицата, които извършват консултантски услуги за интегрирано управление на вредителите, съгласно чл. 6, ал. 1, т. 9, буква в) от ЗЗР.

Съгласно ЗЗР, БАБХ издава бюлетини за оповестяване на появата, развитието и

разпространението на икономически важните вредители по земеделските култури и средствата за борба с тях. Събраната информация от мониторинга на вредителите, се обобщава, анализира и предоставя от БАБХ и ОДБХ в “Бюлетин за поява, разпространение, плътност, развитие, степен на нападение, срокове и начини на борба с вредителите по земеделските култури”. В бюлетините се съдържа информация по отношение на биология, фенология и контрол на икономически важните вредители на територията на съответната област. Сигнализирането на точния момент в извеждането на химичния контрол повишава ефективността на пръскането и намалява излишната употреба на пестициди. За недопускане на некомпетентно приложение на продуктите за растителна защита, в бюлетините се посочват разрешените за употреба ПРЗ за контрол на съответните вредители. Бюлетините информират земеделските стопани и за настъпили промени в нормативната уредба, за новоустановени вредители в страната и методите за техния контрол, за предстоящи обучения, семинари и работни срещи.

Продуктите за растителна защита са неизменна част от съвременните технологии при отглеждане на земеделските култури. За да се ограничи дяла на химичния метод в растителната защита, е необходимо употребата на продуктите за растителна защита да става само при доказана необходимост. Важно условие за вземане на правилното решение са определените прагове на икономическа вредност (ПИВ) при основните неприятели и болести по земеделските култури. Повредата по растенията е нестандартна величина и това налага за всеки вредител да се разработи скала за ПИВ, която да отразява особеностите на неприятелите от една популация при конкретни условия.

Необходимо е усъвършенстване и опростяване на методите за отчитане на плътността на вредителите. Където е приложимо, прякото отчитане да се замени с косвени показатели, които могат да се приемат за ПИВ, например процент заселени или процент повредени растения.

Важен елемент от интегрираната растителна защита са съветващите системи и математическите модели при прогнозирането на вредителите. Моделите са изключително полезни средства при изучаване на агроecosystemите и могат да се използват за прогнозиране на развитието им. Тези методи на прогнозиране дават на професионалните потребители възможност за вземане на по-правилни решения и спомагат за определяне на точния момент в извеждането на химичния контрол. Необходимо е разработване на математически модели за прогнозиране на вредителите, като първоначално се разработят математически модели за прогнозиране за няколко ключови вредителя.

Съгласно чл. 14 от Директива 2009/128/ЕС и чл. 55 от Регламент ЕО № 1107/2009 спазването на общите принципи за интегрираното управление на вредителите се въведе като задължително изискване от 2014 г. със ЗЗР.

Прилагането на общите принципи за интегрирано управление на вредителите от всички земеделски производители доведе до по-целенасочено използване на наличните мерки за контрол на вредителите и намаляване на зависимостта от употребата на пестициди.

Общи принципи за интегрираното управление на вредителите:

1. Предпазването от вредители и/или тяхното ограничаване следва да се постига или подпомага, основно чрез:

- сеитбообръщение на културите,
- провеждане на подходящи агротехнически мероприятия (например предварително подготвяне на разсадните лехи, време и гъстота на сеитба, подсяване, оптимално разстояние между културите, противоерозионни обработки, санитарни мерки и резитби),

- използване, на подходящи устойчиви/толерантни сортове растения и на стандартни/сертифицирани семена и посадъчен материал,
- прилагане на балансирано торене, варуване, практики за напояване и дренаж,
- предотвратяване на разпространението на вредни организми чрез прилагане на санитарни мерки (например чрез редовно почистване на машините и на оборудването),
- опазване и поддържане на полезните организми, например чрез прилагане на подходящи растителнозащитни мерки или чрез използване на екологични инфраструктури във или извън обработваемите площи;

2. Вредителите трябва да се наблюдават с подходящи методи и средства. Такива методи следва да включват научнообосновани системи за предупреждаване, прогнозиране и ранно диагностициране, както и ползването на професионални консултации.

3. На база резултатите от наблюдението професионалният потребител трябва да реши дали и кога да прилага мерки за растителна защита. Определящ фактор при вземането на решения са утвърдените прагове на икономическа вредност. Преди третиране по възможност трябва да се вземат предвид праговете на икономическа вредност, конкретните площи, култури и климатични условия.

4. Устойчивите биологични, физически и други нехимични методи трябва да се предпочитат пред химичните методи, когато осигуряват задоволително равнище на контрол на вредителите.

5. Прилаганите пестициди трябва да бъдат селективни по отношение на целта и да имат минимални странични ефекти върху здравето на хората, полезните организми и околната среда.

6. Професионалният потребител трябва да ограничава употребата на пестициди и други форми на намеса до необходимата степен, например да ползва по-ниски дози, намален брой третираня или частично третиране (например ленточно или огнищно), когато прецени, че степента на риск за културата е приемлива и не се увеличава опасността за изграждане на устойчивост при вредителите.

7. Когато има опасност от създаване на устойчивост, но опазването на културата изисква нееднократно прилагане на пестициди, за да се запази ефективността на продуктите, трябва да се прилагат наличните стратегии срещу развитието на устойчивост. Това може да включва употребата на няколко пестицида с различни механизми на действие.

8. На база данните за употребените пестициди и данните за наблюдението на вредителите, професионалният потребител проверява доколко са успешни прилаганите мерки за растителна защита.

При опазването на земеделските култури могат да се приложат и специфичните принципи за интегрирано управление на вредителите, съгласно които се извършва интегрирано производство на растения и растителни продукти.

Специфични принципи за интегрирано управление на вредителите:

Специфичните принципи за интегрирано управление на вредителите се определят в Ръководства.

Интегрираното производство на растения и растителни продукти цели намаляване на въздействието от употребата на продукти за растителна защита върху здравето на хората, животните и околната среда и обхваща:

- приоритетно прилагане на биологични, физични и нехимични методи, средства (мерки) и продукти за растителна защита с нисък риск за здравето на хората, животните и околната среда;

- заместване на продуктите за растителна защита с механизмите за естествено регулиране на икономически важните вредители по земеделските култури;

Съгласно ЗЗР е необходимо земеделските стопани, които произвеждат определени растения и растителни продукти чрез интегрирано производство, да ги произвеждат съгласно Ръководства за интегрирано управление на вредителите за непрекъснат период от 5 години. Земеделските стопани нямат право през този петгодишен период да произвеждат същите растения и растителни продукти чрез друг вид земеделско производство.

Контролът върху лицата, извършващи интегрираното производство на растения и растителни продукти се осъществява от Българската агенция по безопасност на храните.

Българска агенция по безопасност на храните създава, поддържа и съхранява национална база данни за появата, разпространението, плътността, развитието, степента на нападение от икономически важните вредители по земеделските култури. Националната база данни може да се използва, като фундамент за създаване и подържане на интернет портал по растителна защита, от където професионалните потребители ще могат да получават данни и информация, необходима за вземането на решения. Това включва информация по агроекологични райони - за култури (фенофаза от-до за АЕР), вредители (фаза на развитие), отчетена плътност, ПИВ, тенденция. Националната база данни за растителна защита е независим източник за предоставяне на специализирана информация, достъпна за дистрибутори, консултанти и земеделски производители.

ДЕЙНОСТИ за изпълнение на мярка 6:

- 1) Актуализиране на изготвените ръководства за интегрирано управление на вредителите.

Срок: 1 година след влизане в сила на Наредбата за интегрирано производство

Отговорна институция: БАБХ

- 2) Актуализиране на научна основа на праговете на икономическа вредност при основни култури – „Праговете на икономическа вредност при основните неприятели и болести по земеделските култури”

Срок: при необходимост

Отговорна институция: БАБХ и други

- 3) Използване на консултантски услуги за интегрирано управление на вредителите.

Срок: съгласно ЗЗР

Отговорна институция: БАБХ, лица, извършващи консултантни услуги за ИУВ

- 4) Подържане на публичен регистър на лицата, които са регистрирани и могат да предоставят консултантски услуги за интегрирано управление на вредителите.

Срок за създаване на регистъра: съгласно ЗЗР

Срок за подържане на регистъра: постоянен

Отговорна институция: БАБХ

- 5) Подържане на регистри на земеделските стопани, които извършват интегрирано производство на растения и растителни продукти – от ОДБХ за територията на съответната област и от Централно управление на БАБХ – национален регистър, който съдържа данните на областните регистри;

Срок за създаване на регистрите: съгласно ЗЗР

Срок за подържане на регистрите: постоянен

Отговорна институция: БАБХ, ОДБХ

- 6) Контрол върху интегрираното производство и събиране на информация за отглежданите култури и заетите с тях площи.

Срок: постоянен

Отговорна институция: БАБХ, ОДБХ

- 7) Провеждане на информационни кампании относно специфичните принципи на ИУВ.

Срок: постоянен

Отговорна институция: БАБХ, ОДБХ, асоциации на земеделски стопани

- 8) Въвеждане на законовото задължение на земеделските стопани да съхраняват документация за всяка употреба на биологичен агент.

Срок: съгласно Наредбата по чл. 104 от ЗЗР

Отговорна институция: БАБХ, ОДБХ

- 9) При опазването на земеделските култури се прилагат общите принципи за интегрирано управление на вредителите.

Срок: постоянен

Отговорна институция: БАБХ, Земеделски стопани

- 10) При опазването на земеделските култури могат да се приложат и специфичните принципи за интегрирано управление на вредителите, съгласно които се извършва интегрирано производство на растения и растителни продукти.

Срок: постоянен

Отговорна институция: БАБХ, Земеделски стопани

- 11) При опазване на земеделските култури от икономически важни вредители чрез интегрирано управление на вредителите, по преценка и препоръка на консултанта за интегрирано производство, земеделският стопанин може да приложи продукт за растителна защита във възможно по-ниска ефикасна доза, при условие че има доказателства за ефикасността на продукта в тази доза и за липсата на предпоставки за резистентност, с цел намаляване на рисковете и въздействието от употребата на пестициди върху здравето на хората и околната среда и поддържане популациите от вредители в граници под ПИВ.

Срок: при обоснована възможност

Отговорна институция: консултантът за интегрирано производство

- 12) Площи за биологично земеделие – Размер на използваната земеделска земя, управлявана по биологичен начин.

Отговорна институция: МЗХГ, НПО

- 13) Установяване на приоритетни обекти като активни вещества, култури, региони или практики, изискващи специално внимание, или добри практики с оглед намаляване на рисковете и на въздействието от употребата на пестициди върху здравето на хората и околната среда.

Срок: постоянен

Отговорна институция: МЗХГ, ССА

- 14) Идентифициране на активни вещества, които пораждат особено безпокойство, устойчиви или високорискови активни вещества (токсични, силно токсични,

биоаккумулятивни, канцерогенни, мутагенни, токсични за репродукцията, ендокринни разрушители), за които съществуват по-безопасни алтернативи и заместването им с алтернативите (списък на активни вещества, кандидати за замяна, съгласно чл. 24 от Регламент 1107/2011). Списъкът на активните вещества, кандидати за замяна е наличен в част Б на Регламент 540/2011 и е валиден за всички държави членки на ЕС.

Срок: съгласно Регламент 540/2011

Отговорна институция: БАБХ, ЦОРХВ

15) Поддържане на интернет портал по растителна защита.

Срок: постоянен

Отговорна институция: АРИБ, Специализирани селскостопански сайтове (НИВА БГ) и други

16) Внедряване и използване на съветващи системи и математически модели за прогнозиране на развитието на ключови вредители при стратегически за страната земеделски култури.

Срок: постоянен

Отговорна институция: ССА, Университети

ОЧАКВАНИ РЕЗУЛТАТИ във връзка с прилагането на мярка 6:

1. Намаляване на рисковете и на въздействието от употребата на пестициди върху здравето на хората и околната среда, чрез постигане на баланс между екологичните и икономическите нужди при употреба на продукти за растителна защита.
2. Производство и предлагане на пазара на безопасна и качествена растителна продукция.
3. Спазването на принципите на интегрирано управление на вредителите подпомага ограничаването на употребените продукти за растителна защита до необходимия минимум и прилагането на алтернативни подходи или методи за растителна защита.
4. Повишаване и запазване интереса на земеделските стопани към интегрирания начин на производство на растения и растителни продукти и преминаване към биологично производство.
5. Предотвратяване появата на резистентност на вредителите към продуктите за растителна защита.
6. Намаляване на разходите на земеделските стопани за продукти за растителна защита.

МЯРКА 7. НАМАЛЯВАНЕ НА НИВАТА НА ОСТАТЪЦИ ОТ ПЕСТИЦИДИ В ХРАНИ ОТ РАСТИТЕЛЕН ПРОИЗХОД (БЪЛГАРСКО ПРОИЗВОДСТВО)

► ОЦЕНКА НА РИСКА ЗА КОНСУМАТОРИТЕ, ВСЛЕДСТВИЕ ОСТАТЪЦИ ОТ ПЕСТИЦИДИ В ХРАНИТЕ

Неправилното прилагане на продукти за растителна защита в земеделието, в частност неспазването на карантинните срокове на ПРЗ, води до завишени нива на

остатъци от тях в компонентите на околната среда и в храните. От особена важност е нивото на остатъци в продукцията да бъде на безопасно за консуматорите ниво, което да бъде възможно най-ниското. Присъствието на остатъци от пестициди над пределно допустимите норми представлява риск за здравето на консуматорите и може да има сериозни нежелани ефекти, ако не бъде стриктно контролирано.

За регламентиране нивата на остатъците, в Европейския съюз (ЕС) са въведени **Максимално допустими граници на остатъчни вещества (МДГОВ)** от пестициди – Maximum residue levels (MRLs), които представляват максималното разрешено от закона равнище на концентрацията на остатъчно вещество от пестицид във или върху храна или фураж, определено въз основа на добра земеделска практика и най-ниската експозиция на потребителите, необходима за защитата на уязвимите потребители. Европейският орган по безопасност на храните (EFSA) е главно отговорен за хармонизиране стойностите на MRLs в отделните държави членки. Като член на ЕС, нашата страна е задължена да осигури спазването и контрола на Максимално допустимите нива на остатъци от пестициди.

Превишаването на MRL невинаги означава, че продуктът е опасен за здравето на потребителя и че е негоден за консумация. MRL не е граница на токсикологичен риск, а се определя на базата на максимално ниво на пестицидните остатъци в определена култура. Установяването на остатъчни количества пестициди, превишаващи определената стойност за MRL в даден продукт е индикация, че при производството му не е спазена съответната ДРЗП, но за да се прецени дали съществува токсикологичен риск за консуматорите, се правят оценки на дългосрочната и краткосрочна (акутна) експозиция.

Оценката на експозицията на потребителите при приемането на храни с установени завишени нива на остатъци се извършва с помощта на Европейски модел за оценка на риска (PesticideRiskAssessmentModel, PRIMo), разработен от експертите на EFSA. В този модел резултатите от анализа за остатъчни количества пестициди са свързани с данните за хранителна консумация в държавите членки на ЕС и клъстерните диети на Световната здравна организация, като са включени застрашени и особено чувствителни групи от населението (моделът разграничава риска за възрастни и за деца, тъй като те са много по-уязвима група консуматори). Рискът от приемането на дадена замърсена хранителна продукция зависи в голяма степен от приеманото количество от дадена група консуматори, което е отразено в диетите.

За да се осигури спазването на MRLs, държавите членки са задължени да осъществяват официален контрол за наличието на пестицидни остатъци. В качеството си на държава членка на ЕС, Република България също е задължена да извършва контрол на продукцията, съгласно национални и Европейски програми за контрол. Получените данни от отделните държави се изпращат към EFSA, която ги включва в своите годишни доклади за пестицидни остатъци.

► КОНТРОЛ НА ОСТАТЪЦИ ОТ ПЕСТИЦИДИ В ХРАНИ ОТ РАСТИТЕЛЕН ПРОИЗХОД

За да бъдат защитени консуматорите от рискове за здравето им, възникнали в резултат от наличие на остатъци от пестициди в храните от растителен произход, е необходимо осъществяване на контрол върху съдържанието на остатъци от пестициди в храни от растителен произход – българско производство и внос.

Като държава членка на ЕС и в изпълнение на разпоредбите на Регламенти (ЕО) №178/2002, 882/2004 и 396/2005, от една страна Република България изготвя ежегодно и изпълнява Национална контролна програма за остатъци от пестициди във и върху храни от растителен и животински произход, в която се залагат проби на базата на оценка на риска и проби, съгласно Регламент за изпълнение (ЕС) № 2017/660 на Комисията от 6 април 2017 година относно координирана многогодишна контролна програма на Съюза за

2018, 2019 и 2020 г. за гарантиране спазването на максимално допустимите граници на остатъчни вещества от пестициди във и върху храни от животински и растителен произход и за оценка на потребителската експозиция на тези остатъчни вещества.

Контролната програма е насочена към осигуряване на коректното прилагане на разрешените за употреба продукти за растителна защита, в съответствие с Добрата растителнозащитна практика.

Целта е да се направи оценка на нивата на пестицидни остатъци в растителната продукция при прибиране на реколтата и съответствието им с определените максимално допустими граници на остатъчни вещества; да се осигури коректното прилагане на разрешените за употреба продукти за растителна защита (доза на приложение, карантинни срокове, използването им само за цели, за които са разрешени).

Изпълнението на програма за контрол цели да намали злоупотребите, свързани с превишаване на дозите, неспазване на карантинните срокове или употребата на забранени пестициди.

Изборът на земеделски продукти се основава на ротационен принцип за продуктите от растителен произход, консумирани в най-големи количества с диетата на българина, съобразен е с резултати от изследване на продукцията, получени от предходни години, с икономическата значимост на продуктите, с изискванията на Регламента и с препоръката на Европейската комисия за мониторинг на пестицидни остатъци в храни за всяка година, с цел защита здравето на потребителите от необоснован риск от пестицидите.

Програмата обхваща главно земеделски райони и култури с интензивна употреба на продукти за растителна защита. Пробите от растителни продукти се вземат от местата на производство (на полето, в оранжерии), при прибиране на реколтата, преди тяхното предлагане на пазара, от обучени инспектори от ОДБХ, в пълно съответствие с разпоредбите на Директива 2002/63/ЕС.

► НАЦИОНАЛНИ РЕФЕРЕНТНИ ЛАБОРАТОРИИ ЗА АНАЛИЗ НА ОСТАТЪЦИ ОТ ПЕСТИЦИДИ

Националните референтни лаборатории (НРЛ) в системата на Българска агенция по безопасност на храните за анализ на остатъци от пестициди във и върху храни от растителен и животински произход са Централна лаборатория за химични изпитвания и контрол и (ЦЛХИК) и Централна лаборатория за ветеринарно санитарна експертиза (ЦЛВСЕ).

ЦЛХИК е Национална референтна лаборатория за остатъци от пестициди в плодове и зеленчуци. Има изградена и функционираща система за управление (СУ). Тя е акредитирана в съответствие с изискванията на БДС EN ISO/IEC 17025 от ИА "БСА" за анализ на остатъчни количества от пестициди в растителни суровини и продукти.

При установяването на остатъци от пестициди над максимално допустимите количества в проби от хранителна продукция, в Център за оценка на риска по хранителната верига се извършва оценката на експозицията за консуматорите, в зависимост от която се определя по-нататъшната реализация на продукцията, в зависимост от резултата – за хранителни или за нехранителни цели или за унищожение.

ДЕЙНОСТИ за изпълнение на мярка 7:

- 1) Засилване на контрола върху остатъците от пестициди в растения и растителни продукти, предназначени за храна – чрез вземане и анализиране на представителен брой проби от полето или оранжерии, от повече видове култури.

Срок: постоянен

Отговорна институция: БАБХ, ЦЛХИК

- 2) Засилване на контрола върху употребата на продукти за растителна защита – чрез вземане и анализиране на листни проби от полето или оранжерии, за идентификация на употребените ПРЗ.

Срок: постоянен

Отговорна институция: БАБХ, ЦЛХИК или външна акредитирана лаборатория

- 3) Разширяване спектъра на анализирани активни вещества, чрез разработване и валидиране на нови методи за анализ и закупуване на ново оборудване, за да се гарантира извършване на анализи в обхвата, изискван съгласно контролната програма за остатъчни вещества от пестициди, координирана от ЕС.

Срок: постоянен

Отговорна институция: ЦЛХИК или външна акредитирана лаборатория

- 4) Извършване на оценка на риска за храни от растителен произход с установено превишено съдържание на остатъци от пестициди над максимално допустимите граници.

Срок: постоянен

Отговорна институция: ЦОРХВ

- 5) Публикуване в интернет страницата на ЦОРХВ на информационни материали във връзка със замърсяването на храни от растителен произход с пестициди;

Срок: постоянен

Отговорна институция: ЦОРХВ

ОЧАКВАНИ РЕЗУЛТАТИ във връзка с прилагането на мярка 7:

1. Намалване на остатъците от пестициди в храни от растителен произход (българско производство), представляващо значим принос в превантивната защита на консуматорите.
2. Повишаване на интереса и търсенето от страна на потребителите към българските растителни продукти.
3. Повишаване на доверието на потребителите – безопасни за здравето продукти.

МЯРКА 8. СПЕЦИАЛНИ МЕРКИ ЗА ОПАЗВАНЕ НА ВОДНАТА СРЕДА И НА ПИТЕЙНАТА ВОДА

Тъй като водната среда е особено чувствителна към пестициди, е необходимо предотвратяване на замърсяването на повърхностните и подземните води, чрез предприемане на подходящи действия, за да се намали излагането на водните обекти на отнасяне на струята, оттичане или изтичане на пестициди. Също така, като превантивно действие за опазване на водната среда и на питейната вода се счита спазването на размера на нетретираните буферни зони около водни обекти. Размерите на буферните зони се определят в зависимост от почвените характеристики, свойствата на пестицидите,

селскостопанските характеристики на съответните площи и др. Употребата на пестициди във вододайни зони на водоизточници, предназначени за питейно-битово водоснабдяване, на или по протежение на транспортни пътища като железопътни линии или върху непроницаеми или силно пропускливи повърхности може да породи по-големи рискове от замърсяване на водната среда, поради което е необходимо предприемане на действия, употребата на пестициди на такива площи да бъде намалена във възможно най-голяма степен или прекратена.

Съгласно действащото към момента национално законодателство съществуват следните основни нормативни изисквания в областта на мерките за опазване на водната среда и на питейната вода:

- изисквания към качеството на водата, предназначена за питейно-битови цели; в Приложение № 1, Таблица Б „Химични показатели” от Наредба № 9 от 16 март 2001 г. за качеството на водата, предназначена за питейно-битови цели е регламентирана максималната стойност за пестициди – 0.1 µg/l за всяко отделно активно вещество, метаболит или реакционен продукт на пестицидите и пестициди (общо) – 0.5 µg/l като сума от концентрациите на всички отделни пестициди, открити в процеса на мониторинг, определени количествено. Максималната стойност за алдрин, диелдрин, хептахлор и хептахлор епоксид е 0,03 µg/L;
- изисквания към качеството на пресните повърхностни води, които след прилагане на подходяща обработка се използват или са перспективни за получаване на вода за питейно-битово водоснабдяване; изискванията се прилагат за всички води от повърхностни водоизточници, които се подават за питейно-битови цели чрез водоразпределителна мрежа; в Приложение № 1 „Изисквания към качеството на повърхностни води, предназначени за добиване на питейна вода” от Наредба № 12 за качествените изисквания към повърхностни води, предназначени за питейно-битово водоснабдяване е регламентирана задължителната стойност за показателя „пестициди – общо” за категория А1, А2 и А3 повърхностни води, а именно: задължителна стойност за категория А1 е 0,001 mg/L; задължителна стойност за категория А2 е 0,0025 mg/L; задължителна стойност за категория А3 е 0,005 mg/L;
- забрани и ограничения, в т.ч. и по отношение прилагането на пестициди в различните пояси на санитарно-охранителните зони са определени в Наредба № 3 от 16 октомври 2000 г. за условията и реда за проучване, проектиране, утвърждаване и експлоатация на санитарно-охранителните зони около водоизточниците и съоръженията за питейно-битово водоснабдяване и около водоизточниците на минерални води, използвани за лечебни, профилактични, питейни и хигиенни нужди;
- изисквания за повърхностни води, регламентиран в Приложение № 2, част А „Стандарти за качество на околната среда” от Наредба за стандарти за качество на околната среда за приоритетни вещества и някои други замърсители (напр. максимално допустима концентрация за веществата атразин, ендосулфан, трифлуралин, хлорпирифос/хлорпирифос-етил и др.);
- изисквания за подземни води; в Приложение № 1 „Стандарти за качество на подземните води” от Наредба № 1 от 10 октомври 2007 г. за проучване, ползване и опазване на подземните води са регламентиран следните стандарти за качество на подземните води: за пестициди – 0.1 µg/L за всяко отделно активно вещество; за пестициди общо – 0.5 µg/L като сума от концентрациите на всички отделни пестициди; за алдрин, диелдрин, хептахлор, хептахлор епоксид – 0.03 µg/L;
- Зоните за защита на водите (ЗЗВ) съгласно Закон за водите (ЗВ) са определени в Плана за Управление на Речния Басейн, където са посочени мерки и срок за постигане на целите за конкретната ЗЗВ.

Министерство на околната среда и водите, със своите Басейнови дирекции (БД) и Изпълнителна агенция по околна среда (ИАОС) са компетентни органи за провеждането на мониторингови програми, имащи отношение към качеството на водите.

Министерство на здравеопазването, със своите Регионални здравни инспекции са компетентни и контролни органи относно изпълнение задълженията на водоснабдителните дружества, относно ангажимента им да предоставят на населението вода за питейно битови цели, отговаряща на изискванията и да извършват в пълен обем и обхват необходимия мониторинг на качеството на питейните води.

Министерство на околната среда и водите, чрез ИАОС провежда мониторинг на повърхностни и подземни води, съгласно Заповед за мониторинг на води на министъра на околната среда и водите, в т.ч. и мониторинг на водите в ЗЗВ. Този мониторинг е част от Национална система за мониторинг на водите. Чрез Националната система за мониторинг на водите се получава основната информация за количеството и качеството на водите. Системата за мониторинг на водите дава възможност за идентифициране на причините за замърсяването на повърхностните и подземни води (общо замърсяване, токсични вещества, биогенни елементи и др.), както и на източниците на замърсяване (точкови и дифузни), определяне на ефективността от различни програми за мониторинг, извеждане на тенденции за качеството на водите и предприемане на мерки за подобряване качеството им.

Основният нормативен акт на европейско ниво по отношение на водите е Директива 2000/60/ЕО на Европейския парламент и на Съвета от 23 октомври 2000 г. за установяване на рамка за действията на общността в областта на политиката за водите, т.нар. рамкова директива за водите. Рамковата директива за водите определя изисквания към водите за достигане на добро състояние на всички води и на ЗЗВ до 2015 г. Основната стратегическа цел на Закона за водите е осигуряване на достатъчно количество и добро качество на водите, ползвани за различни цели.

➤ **Мониторинг на повърхностни води**

Провежданият мониторинг за качеството на повърхностните води и оценката на получените резултати дава възможност да се характеризира химичното състояние на реките, язовирите, езерата и Черно море. Всеки пункт от мониторинговата мрежа характеризира определен участък от реките, който може да бъде замърсяван от земеделието и др. замърсители.

Общият брой на пунктовете на територията на страната е 533 бр., разпределени в четирите Басейнови Дирекции – Дунавски район, Черноморски район, Източно-беломорски район и Западно-беломорски район.

Показателите, които се мониторира са разделени в три основни групи – основни физико-химични, приоритетни вещества и специфични замърсители, като честотата им на мониторинг е от 4 до 12 пъти в годината. Изследват се около 22-30 показателя.

МОНИТОРИНГ НА ПОВЪРХНОСТНИ ВОДИ ЗА ПИТЕЙНО-БИТОВО ВОДОСНАБДЯВАНЕ

Мониторингът за съдържание на пестициди във води от повърхностни водоизточници, използвани за питейно-битово водоснабдяване се провежда от Басейновите дирекции чрез Регионалните лаборатории към ИАОС и „ВиК” дружествата. Басейновите дирекции разработват Програми за контролен и собствен мониторинг на питейните води.

Честотата на пробонабиране е от 1 до 12 пъти годишно – зависи от броя на населението, обслужвано от водоизточника.

➤ Мониторинг на подземни води

Мрежите за мониторинг на подземните води се състоят от 292 бр. пункта за контролен и оперативен мониторинг на химичното състояние на подземните води, пунктове за мониторинг на зони за защита на водите. Анализите се извършват по следните групи показатели:

1. Физико-химични:

- I^{ва} група – основни физико-химични показатели;
- II^{ра} група – допълнителни физико-химични показатели.

2. Специфични замърсители:

- I^{ва} група – метали и металоиди;
- II^{ра} група – органични вещества, където са включени и пестициди.

Основните физикохимични показатели се пробонабират с честота – 2 до 4 пъти/годишно, за допълнителните физикохимични показатели честотата е – 1 до 4 пъти/годишно; за металите и металоидите е 1-2 пъти/годишно и за органичните вещества (вкл. пестициди – 1 път/годишно).

Не на всички мониторингови пунктове на подземни води е планиран и се извършва мониторинг на пестициди – съгласно Заповед № РД-715/02.08.2010 г. пестициди се изследват в 119 мониторингови пункта за подземни води.

Мрежата за мониторинг на количественото състояние на подземните води (където се измерват нива на кладенци и дебита на извори и артезиански кладенци) в по-голямата част от пунктовете не съвпада с пунктовете за мониторинг на химичното състояние и се обслужва от Националния институт по метеорология и хидрология. ИАОС (чрез Регионалните лаборатории) извършва измервания на нива и дебита само в малка част от мониторинговите пунктове, където се извършва и пробонабиране за химични изпитвания.

За опазване на подземните води от замърсяване се извършва оценка на риска на подземните водни тела (ПВТ) от съответните точкови и дифузни източници – в ПУРБ. Така се отделят телата под риск да не изпълнят целите по чл. 4 на Рамковата директива за водите. Оценката на риска и разработването на мониторинговите мрежи за химично и количествено състояние на подземните води се извършват на база на концептуален модел (разбиране) на всяко едно ПВТ и при наличие на доказан риск или тенденции на повишение на концентрациите на някои замърсители в подземните води, в ПУРБ се планират програми от мерки. Подземните води се разглеждат от гледна точка на рецепторите, които могат да бъдат изложени на риск – водни или сухоземни екосистеми или здравето на човека (питейно водоснабдяване, напояване и т.н.) за определяне на стандарти за качество или прагови стойности за различните замърсители. Като дифузни замърсители се разглежда селскостопанската дейност, населени места без канализация и др.; към точковите източници за замърсяване на подземни води спадат депата за отпадъци, рудници, табани и хвостохранилища и др.

Министерство на здравеопазването провежда мониторинг на питейните води (основно от пунктове на крана при крайния потребител и по изключение от други точки на водоснабдителната мрежа), водите за къпане и минералните води.

Основните нормативни актове на европейско ниво по отношение на питейните води, водите за къпане и минералните води са:

- Директива 98/83/ЕО на Съвета от 3 ноември 1998 година относно качеството на водите, предназначени за консумация от човека

- Директива 2009/54/ЕО на Европейския парламент и на Съвета от 18 юни 2009 година относно експлоатацията и предлагането на пазара на натурални минерални води
- Регламент (ЕО) № 852/2004 на Европейския парламент и на Съвета от 29 април 2004 година относно хигиената на храните

➤ **Контрол на питейните води**

В областта на питейните води компетентен орган е Министерство на здравеопазването и неговите 28 на брой регионални структури – Регионални здравни инспекции (РЗИ).

Отговорни за провеждане на мониторинг на качеството на питейната вода в пълния му обем са водоснабдителните организации, в качеството им на структури, осъществяващи дейността по водоснабдяване за питейно-битови цели. РЗИ извършват контролен мониторинг.

Специфичните мерки за опазване на водната среда и на питейната вода от въздействието на продукти за растителна защита се определят в съответствие с разпоредбите на Закона за водите и Регламент (ЕО) № 1107/2009 и са част от Програмите от мерки, включени в планове за управление на речните басейни. Мерките включват:

- даване на предимство на продукти за растителна защита, които:
 - не са класифицирани като опасни за водната среда, в съответствие с Регламент (ЕО) № 1272/2008;
 - не съдържат приоритетни опасни вещества, определени по реда на Закона за водите;
- даване на предимство на най-ефикасните техники за прилагане, като използването на оборудване за прилагане на продукти за растителна защита с ограничено отнасяне на струята, по-специално за култури като хмелни насаждения, овощни градини и лозя;
- намаляване на рисковете от замърсяване извън района на прилагане поради отнасяне на струята при пръскане, оттичане или изтичане в т.ч. установяване на:
 - нетретирани буферни зони до повърхностните води с цел опазване на неприцелните водни организми - буферните зони се определят индивидуално за всеки продукт за растителна защита в процеса на неговата оценка и разрешаване и се посочват върху етикета на продукта;
 - забрани и ограничения за дейности с продукти за растителна защита в санитарно-охранителните зони за повърхностни и подземни води, които се използват за питейно-битово водоснабдяване.
- намаляване или прекратяване на прилагането на продукти за растителна защита върху или по протежението на пътища, железопътни линии, силно пропускливи повърхности или друга инфраструктура, разположена в близост до повърхностни или подземни води, или върху непроницаеми повърхности, при които съществува голям риск от изтичане в повърхностните води или в канализационните мрежи.

ДЕЙНОСТИ за изпълнение на мярка 8:

По отношение на питейната вода:

- 1) Мониторинг на качеството на питейните води.

Срок: постоянен

Отговорна институция: ВиК оператори (в пълния му обем); РЗИ (контролен мониторинг)

- 2) Мониторинг на повърхностни и подземни води, използвани за питейно-битово водоснабдяване.

Срок: постоянен

Отговорна институция: МОСВ, БД, ИАОС, ВиК оператори

- 3) Подобряване на събираемостта и обмена на информация за видовете и количествата използвани пестициди върху територията на зони за защита на повърхностните води и зони на защита на подземни водни тела или части от тях, които се разкриват на повърхността, особено тези формиращи в карстови и пуктатинни водоносни хоризонти.

Срок: постоянен след 2014 г.

Отговорна институция: БАБХ, МОСВ, БД

- 4) Публикуване в интернет страниците на МОСВ и БД на информация за определените санитарно-охранителни зони на питейни водоизточници под форма на регистри на зоните. Да се има предвид, че санитарно-охранителни зони не са зони за защита на водите, съгласно чл. 119а, ал. 1 и ал. 2 от Закона за водите.

Срок: постоянен

Отговорна институция: МОСВ, БД

- 5) Подобряване на контрола по спазване на изискванията за забрана и ограничение на използването на пестициди в санитарно-охранителните зони.

Срок: след влизане в сила на ЗЗР

Отговорна институция: юридически субекти експлоатиращите водоизточниците

По отношение на водната среда:

- 6) Даване на предимство на продукти за растителна защита, съгласно направената екотоксикологична оценка при разрешаването на продукта и издаденото Разрешение за пускане на пазара и употреба на ПРЗ (CLP класификация), които не са класифицирани като опасни за водната среда, в съответствие с Регламент (ЕО) № 1272/2008 и които не съдържат приоритетни опасни вещества, определени по реда на Закона за водите. Информацията за CLP класификацията се съдържа в етикета на продукта.

Срок: постоянен

Отговорна институция: БАБХ, растителнозащитна индустрия, асоциации на земеделски производители, др.

- 7) Даване на предимство на най-ефикасните техники за прилагане, като използването на оборудване за прилагане, контролирани по реда на Наредба № 5 от 3 февруари 2016 г. За периодичните проверки на оборудването за прилагане на продукти за растителна защита (обн. ДВ бр. 11 от 9 февруари 2016 г.), като използването на оборудване за прилагане на продукти за растителна защита с ограничено отнасяне на струята, по-специално за култури като хмелни насаждения, овощни градини и лозя.

Срок: постоянен

Отговорна институция: Контрол и техническа инспекция към ГД «Земеделие и регионална политика» при МЗХГ, асоциации на търговци на земеделска техника, асоциации на земеделски производители, др.

- 8) Намаляване на рисковете от замърсяване извън района на прилагане поради отнасяне на струята при пръскане, оттичане или изтичане в т.ч. установяване на: нетретирани буферни зони с подходящ размер за защита на водните неприцелни организми - буферните зони се определят индивидуално за всеки продукт за растителна защита в процеса на неговата оценка и разрешаване и се посочват върху етикета на продукта.

Срок: постоянен

Отговорна институция: БАБХ, Земеделски стопани, асоциации на земеделски стопани, др.

- 9) Намаляване или прекратяване на прилагането на продукти за растителна защита върху или по протежението на пътища, железопътни линии, силно пропускливи повърхности или друга инфраструктура, разположена в близост до повърхностни или подземни води, или върху непроникливи повърхности, при които съществува голям риск от изтичане в повърхностните води или в канализационните мрежи.

Срок: съгласно ЗЗР

Отговорна институция: БАБХ

- 10) Земеделските стопани и асоциациите на земеделските стопани да спазват забраните и ограниченията за дейности с продукти за растителна защита в зоните за защита на водите, предназначени за питейно-битово водоснабдяване и на минералните води и в санитарно-охранителните зони за повърхностни и подземни води, които се използват за питейно-битово водоснабдяване.

Срок: постоянен

Отговорна институция: Земеделски стопани, асоциации на земеделски стопани, др.

- 11) Забрана за употреба на продукти за растителна защита от професионална категория на употреба върху зони за защита, определени съгласно Закона за водите или други площи, определени със заповед на министъра на околната среда и водите. При необходимост от третиране на такива територии се прилагат продукти за растителна защита от непрофесионална категория на употреба, продукти за растителна защита с нисък риск или се прилагат биологични агенти.

Срок: съгласно ЗЗР

Отговорна институция: БАБХ

- 12) Осигуряване на интегрирано управление на водите в интерес на обществото и за опазване на здравето на населението, както и създаване на условия за намаляване на изпусканията на приоритетни вещества и на приоритетно опасни вещества, съгласно Закона за водите.

Срок: срокът посочен в ПУРБ

Отговорна институция: МОСВ, БД

- 13) Мониторинг на повърхностните води, съгласно Заповед за мониторинг на води на министъра на околната среда и водите.

Срок: постоянен

Отговорна институция: БД, ИАОС

- 14) Мониторинг на подземните води, съгласно Заповед за мониторинг на води на министъра на околната среда и водите, като бъдат взети предвид видове употребените продукти за растителна защита, предоставяни от БАБХ за целта.

Срок: постоянен

Отговорна институция: БД, ИАОС

- 16) Създаване и поддържане на информационна система за продуктите за растителна защита, производство/внос, състав, количество, място на прилагане, вид и внесено количество.

Отговорна институция: МЗХГ,

БАБХ

- 17) Създаване и поддържане на информационна система за пространствено организиране, поддържане и предоставяне на информация за натиска от селскостопански източници (ГИС базирана информация).

Отговорна институция: МЗХГ, БАБХ

ОЧАКВАНИ РЕЗУЛТАТИ във връзка с прилагането на мярка 8:

1. Предприемането на мерки за намаляване на рисковете от присъствието на остатъци от пестициди в питейни води ще доведе до намаляване на рисковете и въздействието на пестициди върху здравето на хората.

2. Предотвратяването и/или намаляването на замърсяването на водите с пестициди гарантира намаляването на рисковете и въздействието от употребата на пестициди върху здравето на хората и околната среда.

3. Предотвратяването и/или намаляването на рисковете от присъствието на остатъци от пестициди във водоизточниците ще доведе до намаляване на рисковете и въздействието от употребата на пестициди върху здравето на хората и околната среда.

4. Опазване на водите и на зоните за защита на водите (ЗЗВ).

МЯРКА 9. ДОПЪЛНИТЕЛНИ МЕРКИ ЗА ОПАЗВАНЕ НА ОКОЛНАТА СРЕДА

За постигане на целта за намаляване на рисковете и въздействието от употребата на пестициди върху околната среда, в Националния план за действие за устойчива употреба на пестициди, освен изискването за специални мерки за опазване на водната среда и на питейната вода, се поставя и по-глобално изискване за защита на околната среда, а именно опазване на околната среда чрез предотвратяване и/или намаляване на замърсяването с пестициди, освен на водите – и на почвите. Предотвратяването и/или намаляването на замърсяването на водите и почвите с пестициди ще бъде постигнато с предприетите и вече описани в националния план мерки и дейности по отношение на задължителното първоначално и допълнително обучение на лицата, които боравят с пестициди в рамките на професионалната си дейност – професионални потребители на пестициди, дистрибутори и консултанти, задължителната проверка на използваното оборудване за прилагане на пестициди, задължителното прилагане на общите принципи

на интегрираното управление на вредителите от земеделските производители, забраната за въздушно пръскане и др.

В действащото към момента национално законодателство съществува изискване за мониторинг на някои пестициди – устойчиви органични замърсители в почви. Нормите за допустимо съдържание на устойчиви органични замърсители, включително органохлорни пестициди са определени с Наредба № 3 от 1 август 2008 г. за нормите за допустимо съдържание на вредни вещества в почвите. Съгласно чл. 8 на Наредба № 4 за мониторинг на почви Националната система за мониторинг на почви е организирана на три нива. В различните нива се извършват наблюдения на различни параметри. В първо ниво – широкомащабен мониторинг се извършва наблюдение на 8 (осем) устойчиви хлорорганични пестициди (алдрин, DDT/DDD/DDE, диелдрин, ендрин, алфа- и бета-НСН, гама-НСН (линдан), хексахлорбензен (НСВ), мирекс и хептахлор). От 2016 г. се прави мониторинг на още 4 устойчиви пестицида – ендосулфан, линдан, хлордекон и пентахлорбензен, във връзка с включването им в Приложенията на Стокхолмската конвенция и на Регламент (ЕС) 2019/1021 относно УОЗ. Широкомащабният мониторинг включва наблюдения в равномерно разпределена мрежа – 16x16 км върху земеделски земи, като броят на пунктовете е 397 бр. Периодичността на наблюдение на широкомащабния мониторинг е през 5 години, сезон – есен.

Мониторинговите програми на водите са описани в мярка „Специални мерки за опазване на водната среда и на питейната вода”.

ДЕЙНОСТИ за изпълнение на мярка 9:

1) Мониторинг на устойчиви хлорорганични пестициди в почви, съгласно утвърдени със Заповед на министъра на околната среда и водите схеми за мониторинг на почви.

Срок: постоянен

Отговорна институция: МОСВ, ИАОС

2) Организиране на мониторинг за определяне на съдържанието на пестициди в почвите в района на предприятията, произвеждащи такива вещества.

Срок: постоянен

Отговорна институция: ИАОС и РИОСВ

3) Предоставяне на МОСВ/БД резултатите от изпълнявания мониторинг на пестицидите в почвите, във връзка с планиране на контролен мониторинг на водите за съответните пестициди, в местата с установени замърсявания на почвите.

Срок: постоянен

Отговорна институция: ИАОС и РИОСВ

ОЧАКВАН РЕЗУЛТАТ във връзка с прилагането на мярка 9:

Налична информация, анализ и оценка за съдържание на устойчиви хлорорганични пестициди в почви, включени в Годишния доклад за състоянието на околната среда.

Опазване на околната среда – в частност почви и води.

МЯРКА 10. ИНФОРМАЦИЯ ЗА ОБЩЕСТВЕННОСТТА ОТНОСНО ПЛОЩИТЕ, ТРЕТИРАНИ С ПЕСТИЦИДИ¹

Съгласно разпоредбите на Директива 2009/128/ЕО е необходимо, при приложение на продукти за растителна защита, лицата, които биха могли да бъдат изложени на отнасяне на струята, да бъдат информирани.

За целта при провеждане на въздушно пръскане се предоставя информация на обществеността за издадените разрешения за въздушно пръскане, а именно:

- зоната, която ще бъде пръскана;
- планирания ден и час на пръскането;
- вида продукт за растителна защита.

БАБХ поддържа на сайта си регистър на въздушните пръскания, който е обществено достъпен.

Условията и реда за оповестяване на растителнозащитните мероприятия с наземна и авиационна техника са разписани в Закона за защита на растенията и Наредба № 13 от 2016 г. за мерките за опазването на пчелите и пчелните семейства от отравяне и начините за провеждане на растителнозащитни, дезинфекционни и дезинсекционни дейности.

Областните дирекции по безопасност на храните, чрез кметствата и местните средства за масово осведомяване или по друг подходящ начин разпространяват информация относно предстоящо прилагане на ПРЗ с наземна и авиационна техника.

Лицата, които извършват/възлагат растителнозащитни, дезинфекционни и дезинсекционни дейности с наземна и авиационна техника в срок до 3 дни преди датата на третиране са длъжни да:

- уведомят лично (с SMS и/или по електронна поща) собствениците на животновъдни обекти (пчелини), регистрирани съгласно Закона за ветеринарномедицинската дейност, разположени в землището на населеното място по местонахождение на площите, които ще бъдат третирани, както и собствениците на пчелини, разположени в граничните землища, за датата и часа, в който ще се извърши мероприятието;
- изпратят уведомително писмо до кмета на населеното място, в чието землище ще се извършва третирането, както и до кметовете на населените места, чиито землища граничат с третираните площи.

Кметовете обявяват предстоящото третиране в деня на получаване на уведомителното писмо чрез местните средства за масово осведомяване и чрез обява на видно място в съответното населено място.

Продукти за растителна защита, препарати за дезинфекция и дезинсекция се употребяват върху земеделски и горски култури и други площи с наземна техника:

¹ В мярка „Информация за обществеността относно площите, третирани с пестициди” не са изброени дейности за изпълнение на мярката, т.к. описаните в тази мярка дейности са част от дейностите, които ще бъдат предприети за изпълнението на мярка „Въздушно пръскане” и мярка „Намаляване на употребата или на рисковете от пестициди за определени площи”. Поради тази причина в мярка „Информация за обществеността относно площите, третирани с пестициди” не са изброени и очаквани резултати, т.к. те са посочени в мярка „Въздушно пръскане” и мярка „Намаляване на употребата или на рисковете от пестициди за определени площи” във връзка с изпълнението на предприетите в тези две мерки дейности.

1. при спазване на защитни зони и отстояния:

а) не по-малко от 50 м, когато посоката на вятъра е обратна на населеното място и пчелините;

б) не по-малко от 150 м, когато посоката на вятъра е към населеното място и пчелините;

в) от съседни култури, определени при разрешаването и посочени в етикета на продуктите за растителна защита;

2. при скорост на вятъра не повече от 5 м/сек., когато оборудването за прилагане на продукти за растителна защита осигурява намаляване отнасянето на струята, и не повече от 2 м/сек., без такова оборудване.

➤ Не се допуска използването на продукти за растителна защита и препарати за дезинфекция и дезинсекция с наземна техника при:

1. скорост на вятъра над 5 м/сек.;

2. при температура на въздуха над 25 °С, измерена на сянка.

Продукти за растителна защита, препарати за дезинфекция и дезинсекция се употребяват върху земеделски и горски култури чрез въздушно пръскане:

1. след писмено разрешение съгласно Закона за защита на растенията;

2. при спазване на защитни зони и отстояния:

а) не по-малко от 200 м, когато посоката на вятъра е обратна на населеното място и пчелините;

б) не по-малко от 800 м, когато посоката на вятъра е към населеното място и пчелините.

➤ Не се допуска прилагането на продукти за растителна защита чрез въздушно пръскане:

1. при скорост на вятъра над 2 м/сек. при третиране с хербициди, десиканти и дефолианти;

2. при скорост на вятъра над 5 м/сек. при третиране с инсектициди, фунгициди и растежни регулатори;

3. при температура на въздуха над 25 °С, измерена на сянка;

4. при пълно безветрие с тотални хербициди;

5. при температурна инверсия.

В бордния журнал на въздухоплавателното средство се записват състоянието на метеорологичните елементи, характеризиращи времето в момента, преди третиране и след извършване на самото третиране.

➤ Разрешава се третиране с инсектициди, препарати за дезинфекция и дезинсекция със:

1. наземна техника – от залез слънце до 10,00 ч. на следващия ден;

2. авиационна техника – от изгрев слънце до 10,00 часа .

Не се разрешава третиране с продукти за растителна защита, препарати за дезинфекция и дезинсекция на площи с цъфтяща растителност, пасищни площи, вододайни зони и третиране извън буферните зони, определени при разрешаването на продуктите за растителна защита.

Възложителят на растителнозащитна, дезинфекционна и дезинсекционна дейност е длъжен да:

1. окоси цъфтящата растителност в междуредията на трайните насаждения (овощни градини, лозя и др.) преди извършване на третирането при спазване изискванията на чл. 34 от Закона за пчеларството;

2. осигури съхранение на празните опаковки от употребените продукти за растителна защита, препарати за дезинфекция и дезинсекция в специално обособени и обезопасени за целта места, както и управлението и третирането им, съгласно указанията, посочени върху етикета на продуктите за растителна защита и по реда на Закона за управление на отпадъците.

➤ Третираните площи и обекти с ПРЗ първа група се обозначават до изтичането на карантинния срок с предупредителни табели **"ОТРОВНО!"**, поставени на видни места на пътищата за достъп.

МЯРКА 11. ИНФОРМАЦИЯ И ПОВИШАВАНЕ НА ОСВЕДОМЕНОСТТА ОТНОСНО ВЪЗДЕЙСТВИЕТО ОТ УПОТРЕБАТА НА ПЕСТИЦИДИ ЗА ЗДРАВЕТО НА ХОРАТА И ОКОЛНАТА СРЕДА

Необходимо е обществеността да бъде добре информирана относно цялостното въздействие на пестицидите и възможните рискове от употребата им – чрез кампании за повишаване на осведомеността, чрез предоставяне на информация на сайта на съответните ведомства или по време на продажба от лицата, търгуващи с продукти за растителна защита и чрез други мерки. Във връзка с тази необходимост са предприети действия за:

- информиране на широката общественост, както и за насърчаване и улесняване на информационни и осведомителни програми и предоставяне на точна и балансирана информация относно пестицидите, по-специално що се отнася до рисковете и възможните остри и хронични отравяния, неприцелните организми и околната среда вследствие на употребата им, както и относно използването на нехимични алтернативи;
- събиране на информация относно случаите на остро отравяне с продукти за растителна защита, както и на развитие на хронично отравяне, сред групи, които може да бъдат излагани редовно на въздействието на продукти за растителна защита, като професионални потребители, оператори, селскостопански работници или хора, които живеят в близост до зони, в които се използват продукти за растителна защита.

От страна на растителнозащитната индустрия – Асоциация растителнозащитна индустрия България /АРИБ/ се предприемат редица инициативи за повишаване на информираността за рисковете от употребата на нелегални продукти за растителна защита. АРИБ и БАБХ съвместно провеждат обучения и семинари със заинтересованите страни с цел превенция употребата и разпространението на нелегални продукти. Публикуват се материали в специализираните издания за земеделие, организират се дискусии по темата, за да се информират земеделските производители и широката общественост за рисковете от употребата на нелегални и фалшиви пестициди за земеделието, за здравето на хората и за околната среда. Акцент в работата е подобряване на взаимодействието между институциите. БАБХ заедно с АМ и МВР участват в международни срещи и операции, в сътрудничество с частния сектор и международни органи, което дава възможност за обмен на информация и практики в общите усилия срещу нелегалната търговия, и за провеждане на съвместни акции и действия против продажбата и употребата на нелегални пестициди. АРИБ и БАБХ предлагат

криминализиране на всички дейности, свързани с производството, предлагането на пазара и пренасяне през граница на неразрешени продукти за растителна защита. Конкретни текстове за изменения и допълнения на Наказателния Кодекс са изпратени в МЗХГ от страна на АРИБ. Ограничаване на нелегалната търговия с пестициди може да се постигне с въвеждане на съвременни мерки за проследяемост на продажбите на ПРЗ от доставчика до крайния потребител.

За предоставяне на информация се поддържат и регулярно актуализират регистри на сайта на БАБХ, които могат да бъдат намерени на следния линк:

http://bfsa.bg/bg/Object/site_register/view/4/%D0%A0%D0%B0%D1%81%D1%82%D0%B8%D1%82%D0%B5%D0%BB%D0%BD%D0%B0

Също така се поддържат и електронни регистри на <http://pest.bfsa.bg/>.

Националният електронен регистър, свързан с ПРЗ и торове също е публичен и информацията в него за лицата, които притежават удостоверение за търговия и преопаковане, разрешения за пускане на пазара и употреба на ПРЗ е от съществено значение за потребителите на ПРЗ, дистрибуторите и консултанти да разполагат с точна и актуална информация, както и за други служби и ведомства.

Националният електронен регистър на обектите включва:

1. Регистър 1 - Регистър на лицата, които притежават удостоверение за търговия с ПРЗ и на съответните обекти за търговия с ПРЗ;
2. Регистър 2.1 - Регистър на ПРЗ, които са преопаковани;
3. Регистър 3 - Регистър на ПРЗ получили разрешение за пускане на пазара и употреба на територията на Република България за ограничена и контролирана употреба съгласно чл. 53 от Регламент (ЕО) №1107/2009;
4. Регистър 4 - Регистър на адювантите, които се пускат на пазара и се употребяват;
5. Регистър 5 - Регистър на заявени за разрешаване ПРЗ, съгласно чл. 44, ал. 3;
6. Регистър 6 - Регистър на издадените разрешения за прилагане на ПРЗ чрез въздушно пръскане;
7. Регистър 7 - Регистър на лицата, които извършват специализирани растителнозащитни услуги;
8. Регистър 8 - Регистър на лицата, които извършват интегрирано производство на растения и растителни продукти;
9. Регистър 9 - Регистър на лицата, които притежават сертификат по чл. 83 от ЗЗР;

ДЕЙНОСТИ за изпълнение на мярка 11:

- 1) Предоставяне чрез интернет страницата на БАБХ и на ЦОРХВ на информация за широката общественост относно продуктите за растителна защита, за рисковете и възможните остри и хронични последици за здравето на хората, неприцелните организми и околната среда вследствие на употребата им, както и относно използването на нехимични алтернативи.

Срок: постоянен

Отговорна институция: БАБХ, ЦОРХВ

- 2) Ежегодно представяне в БАБХ на всяка налична информация за липсата на очаквана ефикасност, за развиване на резистентност, както и за всяко неочаквано

въздействие върху растенията, растителните продукти или околната среда, както и информация от наблюдения за влиянието на продукта върху професионални потребители.

Срок: постоянен

Отговорна институция: Притежателите на разрешението за пускане на пазара и употреба на продукти за растителна защита

3) Събиране на информация относно случаите на остро отравяне с продукти за растителна защита, както и на хронично отравяне.

Срок: постоянен

Отговорна институция: МЗ чрез УМБАЛСМ „Н. И. Пирогов” (след 01.06.2015 г.)

ОЧАКВАНИ РЕЗУЛТАТИ във връзка с прилагането на мярка 11:

1. Налична информация относно случаите на отравяне с продукти за растителна защита
2. Повишаване на осведомеността на широката общественост, на институциите, на професионалните и непрофесионалните потребители на пестициди, на операторите, на селскостопанските работници, на дистрибуторите на продукти за растителна защита и на консултантите относно въздействието от употребата на продукти за растителна защита за здравето на хората и околната среда.
3. Намаляване на рисковете и въздействието от употребата на пестициди върху здравето на хората, в резултат на повишената осведоменост на гореизброените лица.
4. Повишаване на информираността на институциите и на потребителите относно изискванията за продажба и употреба на продукти за растителна защита.
5. Повишаване на информираността на институциите, дистрибуторите и земеделските производители относно риска от продажба и употреба на неразрешени, нелегални и фалшиви продукти за растителна защита.

МЯРКА 12. НАМАЛЯВАНЕ НА УПОТРЕБАТА ИЛИ НА РИСКОВЕТЕ ОТ ПЕСТИЦИДИ ЗА ОПРЕДЕЛЕНИ ПЛОЩИ

Употребата на пестициди може да бъде особено опасна при силно чувствителни площи, например териториите в Натура 2000, защитени в съответствие с Директива 79/409/ЕИО на Съвета от 2 април 1979 г. относно опазването на дивите птици и Директива 92/43/ЕИО на Съвета от 21 май 1992 г. за опазване на естествените местообитания и на дивата флора и фауна. На други площи, например обществените паркове и градини, площадки за спорт и отдих, училищни и детски площадки и площи, намиращи се в непосредствена близост до здравни заведения, рисковете, произтичащи от излагане на пестициди, са високи.

Поради това е въведена забрана в ЗЗР за употребата на продукти за растителна защита от професионална категория на употреба върху:

- площи, използвани от широката общественост или от уязвими групи, по смисъла на член 3 от Регламент (ЕО) № 1107/2009, като обществени паркове и градини, площадки за спорт и отдих, училищни и детски площадки, както и в непосредствена близост до здравни заведения;

- зони за защита, определени съгласно Закона за водите, или други площи, определени със заповед на министъра на околната среда и водите;
- площи, в които в момента на третирането работят селскостопански работници

При необходимост от третиране на такива територии, с изключение на тези в които работят селскостопански работници, се прилагат продукти за растителна защита от непрофесионална категория на употреба или продукти за растителна защита с нисък риск или се прилагат биологични агенти.

ДЕЙНОСТИ за изпълнение на мярка 12:

- 1) Забрана за употреба на продукти за растителна защита от професионална категория на употреба върху площи, използвани от широката общественост или от уязвими групи, по смисъла на член 3 от Регламент (ЕО) № 1107/2009, като обществени паркове и градини, площадки за спорт и отдих, училищни и детски площадки, както и в непосредствена близост до здравни заведения. При необходимост от третиране на такива територии се прилагат продукти за растителна защита от непрофесионална категория на употреба, продукти за растителна защита с нисък риск или се прилагат биологични агенти.

Срок: съгласно ЗЗР

Отговорна институция: БАБХ, общини, кметства

- 2) Забрана за употреба на продукти за растителна защита от професионална категория на употреба върху зони за защита, определени съгласно Закона за водите или други площи, определени със заповед на министъра на околната среда и водите. При необходимост от третиране на такива територии се прилагат продукти за растителна защита от непрофесионална категория на употреба, продукти за растителна защита с нисък риск или се прилагат биологични агенти.

Срок: съгласно ЗЗР

Отговорна институция: БАБХ

- 3) Ограничава се достъпа на селскостопански работници в площи, третирани с продукти за растителна защита, за срок, съгласно указанията за приложение на употребените продукти.

Срок: съгласно ЗЗР

Отговорна институция: БАБХ

ДОПЪЛНИТЕЛНИ ДЕЙНОСТИ:

- 4) Всички планирани дейности, произтичащи от НПДУУП, които ще се реализират в границите на защитени територии, да бъдат съгласувани за допустимостта им с режимите на опазване, въведени със ЗЗТ, заповедите за обявяване и Плановете за управление.

Срок: постоянен

Отговорна институция: МОСВ

- 5) Спазване на законоустановените изисквания за опазване на пчелите и пчелните семейства от отраване с пестициди.

Срок: постоянен

Отговорна институция: МЗХГ, БАБХ, акредитирани лаборатории за анализ на остатъци от пестициди в пчели и в растителни материали

- б) Предприемане на допълнителни мерки за опазване на пчелите от отравяне с пестициди.

Срок: постоянен

Отговорна институция: МЗХ, БАБХ, ЦОРХВ, асоциации на земеделски производители, растителнозащитна индустрия, пчеларски сдружения

ОЧАКВАНИ РЕЗУЛТАТИ във връзка с прилагането на мярка 12:

1. Предотвратяване и/или намаляване на рисковете от използване на пестициди в публични пространства и зони за отдих, чрез което се гарантира защитата на широката общественост и уязвимите групи от населението.
2. Предотвратяването и/или намаляването на замърсяването на водите и почвите с пестициди гарантира намаляването на рисковете и въздействието от употребата на пестициди върху здравето на хората и върху околната среда.
3. Намаляване на експозицията на пестициди и съответно защита на селскостопанските работници.

ОЧАКВАН ДОПЪЛНИТЕЛЕН РЕЗУЛТАТ

Предотвратяване и/или намаляване на въздействието на пестицидите върху биологичното разнообразие и естествените местообитания, включително върху почвеното биоразнообразие, нецелевите организми, пчелите и др.

VI. ПОКАЗАТЕЛИ, ИЗПОЛЗВАНИ В НАЦИОНАЛНИЯ ПЛАН ЗА ДЕЙСТВИЕ ЗА УСТОЙЧИВА УПОТРЕБА НА ПЕСТИЦИДИ

Във връзка с чл. 15 от Директива 2009/128/ЕО, на европейско ниво предстои да бъдат въведени хармонизирани показатели за риска. След въвеждането им, държавите членки могат да продължат да използват съществуващите национални показатели или да приемат други подходящи показатели в допълнение към вече хармонизираните.

За определяне на напредъка, свързан с изпълнението на заложените в плана за действие цели и мерки за постигането им, България използва следните измерими количествени показатели, разделени в **3 групи**, според тяхното екологично, здравно, социално и икономическо въздействие, както следва:

I. Екологични и здравни показатели

1. Остатъци от пестициди в храни от растителен произход

- 1.1. Брой взети и анализирани проби за съдържание на остатъци от пестициди в храни от растителен произход.
- 1.2. Брой анализирани активни вещества.
- 1.3. Брой култури, от които са взети проби за съдържание на остатъци от пестициди в храни от растителен произход.

- 1.4. Брой анализирани проби с установено наличие на остатъци под МДК от пестициди в храни от растителен произход.
- 1.5. Брой анализирани проби с установено съдържание на остатъци от пестициди над максимално допустимите количества (>МДК) в храни от растителен произход.
- 1.6. Брой проби с установени повече от един остатък от пестициди.
- 1.7. Брой анализирани проби за идентификация на употребените ПРЗ.
- 1.8. Брой култури изследвани за идентификация на употребените ПРЗ.
- 1.9. Брой анализирани проби с установено забранено/и активно/и вещество/а.
- 1.10. Брой анализирани проби с установена неразрешена употреба на ПРЗ
- 1.11. Брой извършени оценки на риска за храни с установено превишено максимално допустимо съдържание на остатъци (>МДК) от пестициди.
- 1.12. Брой нотификации по RASFF по отношение на превишени максимално допустими стойности за остатъци от пестициди, довели до изтегляне от пазара на храни от растителен произход (в % от всички съобщения/сигнали).

2. Остатъци от пестициди във води

- 2.1. Брой взети и анализирани проби за съдържание на остатъци от пестициди в питейни и във води от повърхностни и подземни водоизточници, използвани за питейно-битово водоснабдяване.
- 2.2. Брой анализирани проби питейни води от повърхностни и подземни водоизточници, използвани за питейно-битово водоснабдяване с установено съдържание на пестициди под МДК.
- 2.3. Брой анализирани проби питейни води от повърхностни и подземни водоизточници, използвани за питейно-битово водоснабдяване с установено съдържание на пестициди над МДК.
- 2.4. Общ брой изследвани проби повърхностни води за съдържание на остатъци от пестициди, съгласно Заповед за мониторинг на води на министъра на околната среда и водите.
- 2.5. Брой анализирани проби с установено съдържание под МДК на остатъци от пестициди в повърхностни води, съгласно Заповед за мониторинг на води на министъра на околната среда и водите.
- 2.6. Брой анализирани проби с установено съдържание над МДК на остатъци от пестициди в повърхностни води, съгласно Заповед за мониторинг на води на министъра на околната среда и водите.
- 2.7. Общ брой изследвани проби подземни води за съдържание на остатъци от пестициди, съгласно Заповед за мониторинг на води на министъра на околната среда и водите.
- 2.8. Брой анализирани проби с установено съдържание под МДК на остатъци от пестициди в подземни води, съгласно Заповед за мониторинг на води на министъра на околната среда и водите.
- 2.9. Брой анализирани проби с установено съдържание над МДК на остатъци от пестициди в подземни води, съгласно Заповед за мониторинг на води на министъра на околната среда и водите.

3. Остатъци от пестициди в почви

- 3.1. Брой взети и анализирани почвени проби с установено съдържание под МДК на остатъци от устойчиви хлорорганични пестициди, които са обект на мониторинг от ИАОС.
- 3.2. Брой взети и анализирани почвени проби с установено съдържание над МДК на остатъци от устойчиви хлорорганични пестициди, които са обект на мониторинг от ИАОС.

4. Оборудване за прилагане на пестициди

- 4.1. Оборудване за прилагане на пестициди, преминало проверка (в % в сравнение с общия брой оборудване за прилагане на пестициди).
- 4.2. Процент на проверено оборудване, прикрепено към въздухоплатателно средство спрямо подлежащото на проверка.
- 4.3. Процент на проверено оборудване, прикрепено към влак спрямо подлежащото на проверка.

5. Интегрирано управление на вредителите

- 5.1. Брой констатирани нарушения относно прилагането на общите принципи за интегрирано управление на вредителите.
- 5.2. Брой земеделски стопани, доброволно прилагачи специфичните принципи на ИУВ (обхваната площ в % спрямо общата обработваема площ).
- 5.3. Брой регистрирани земеделски стопани за биологично земеделие (в % в сравнение с общо регистрираните земеделски стопани).
- 5.4. Обхваната площ за биологично земеделие в % спрямо общата обработваема площ.
- 5.5. Брой регистрирани лица, извършващи консултантски услуги за ИУВ.
- 5.6. Брой регистрирани земеделски стопани, които извършват интегрирано производство на растения и растителни продукти на територията на страната.
- 5.7. Брой констатирани нарушения във връзка с интегрираното производство.
- 5.8. Брой проведени информационни кампании, брой изготвени брошури, постери и др. относно ИУВ.
- 5.9. Брой култури и брой вредители, при които е актуализиран прага на икономическа вредност (ПИВ).
- 5.10. Брой актуализирани ръководства за интегрирано управление на вредителите.

6. Контрол на продукти за растителна защита

- 6.1. Брой лица, притежаващи удостоверение за търговия с ПРЗ. Брой обекти за търговия с ПРЗ.
- 6.2. Брой лица, притежаващи удостоверение за преупаковане на ПРЗ. Брой обекти за преупаковане на ПРЗ.
- 6.3. Брой регистрирани лица, извършващи специализирани растителнозащитни дейности – фумигация и обеззаразяване на семена за посев, брой обекти.
- 6.4. Данни относно контролната дейност на пазара на продукти за растителна защита.
- 6.5. Данни относно контролната дейност върху употребата на продукти за растителна защита.
- 6.6. Брой законови нарушения относно продажбата и употребата на продукти за растителна защита (напр. предлагане и продажба на ПРЗ от неоторизирано лице;

продажба на ПРЗ от професионална категория на употреба на лица, които не притежават сертификат; продажба или употреба на неразрешен ПРЗ; други).

7. Въздушно пръскане

- 7.1. Брой писмени разрешения за извършване на въздушно пръскане.
- 7.2. Третираны площи в ха по видове култури.
- 7.3. Брой мотивирани откази за издаване на разрешение за извършване на въздушно пръскане, изразени като процент от заявените.
- 7.4. Брой констатирани нарушения при извършване на въздушно пръскане.
- 7.5. Брой проверки на място на земеделските стопани за всички издадени разрешения за въздушно пръскане на 100%, по време на самото пръскане.

8. Отравяне на хора с пестициди

- 8.1. Брой случаи на остро и хронично отравяне с пестициди на професионални потребители, оператори и селскостопански работници.
- 8.2. Брой случаи на остро и хронично отравяне с пестициди на жители и минувачи, в зони, в които се използват пестициди.

9. Отравяне на нецелеливи организми с пестициди

- 9.1. Брой доказани случаи на отравяне на пчели с пестициди.
- 9.2. Брой доказани случаи на отравяне на животни, птици и други нецелеливи организми с пестициди.

10. Площи, използвани от широката общественост, защитени територии и други специфични площи (съгласно чл. 12 от Директива 2009/128/ЕО)

- 10.1. Брой констатирани нарушения за използване на ПРЗ от професионална категория на употреба в площи, използвани от широката общественост, защитени територии и други специфични площи (съгласно чл. 12 от Директива 2009/128/ЕО).
- 10.2. Брой констатирани нарушения за използване на ПРЗ в защитени територии и зони от екологичната мрежа „Натура 2000” с въведена забрана за използване на пестициди.

II. Социални показатели

1. Брой обучени лица към 26.11.2022г.
2. Процент обучени от общия брой регистрирани земеделски стопани.
3. Ежегодно повишаване с 5% броя на обучаваните земеделски стопани от общия брой регистрирани земеделски стопани до постигане на 100% обучени земеделски стопани, които прилагат ПРЗ от професионална категория на употреба.
4. Брой издадени сертификати на професионални потребители на пестициди и на консултанти след 26.11.2017 г.
5. Брой издадени сертификати на дистрибутори в ССА и складове след 26.11.2017 г.
6. Брой отнети сертификати или удостоверения след 26.11.2017 г.
7. Брой сигнали на граждани за законови нарушения относно продажба и употреба на ПРЗ.
8. Брой докладвани случаи за липсата на очаквана ефикасност, за развиване на резистентност, както и за всяко неочаквано въздействие върху растенията,

растителните продукти или околната среда, както и информация от наблюдения за влиянието на продукта върху професионални потребители.

III. Икономически показатели

1. Нападение над ПИВ на икономически важни вредители – площи, култури.
2. Обявен каламитет или епифитотия – площи, култури.
3. Статистически данни за употреба на ПРЗ.
4. Статистически данни за пуснати на пазара ПРЗ.
5. Брой установени случаи на нелегален внос и търговия на неразрешени ПРЗ.
6. Количество задържани, конфискувани и иззети ПРЗ при нелегален внос и търговия.

Събирането на информация относно изброените показатели, тяхното изчисляване и анализиране се извършва от съответните компетентни органи.

VII. ФИНАНСИРАНЕ НА ИЗПЪЛНЕНИЕТО НА НАЦИОНАЛНИЯ ПЛАН ЗА ДЕЙСТВИЕ

Необходимите финансови средства за обезпечаване на дейностите на бюджетните организации за изпълнението на Националния план за действие се осигуряват от бюджета на съответните министерства, в рамките на техните разходни тавани.

VIII. СРОКОВЕ

Във връзка с Националния план за действие се поставят **срокове за изпълнение на заложените мерки и дейности, както следва:**

1. Срокове съгласно законодателството на ЕС и националното законодателство:

Законодателните срокове са относно изпълнението на ангажиментите на държавите членки, свързани с националните планове за действие, а именно:

- Националният план за действие се преразглежда най-малко на всеки 5 години, като всички съществени промени в него се докладват своевременно на Европейската комисия

2. Срокове за изпълнение на заложените в НПД дейности:

Сроковете за изпълнение на заложените в националния план дейности са посочени по отделно за всяко действие в таблица 9 „Мерки, дейности, срокове, показатели и очаквани резултати от изпълнението на националния план за действие за устойчива употреба на пестициди”, към раздел IX „Отчетност” на настоящия план.

Очаква се след изпълнението в срок на заложените в НПД дейности, през следващите години да бъде постигнат напредък в устойчивата употреба на пестициди в България.

IX. ОТЧЕТНОСТ

Министерство на земеделието, храните и горите, Министерство на околната среда и водите и Министерство на здравеопазването чрез РЗИ разработват система за събиране и анализиране на информацията относно дейностите, мерките и показателите, разписани в Националния план за действие за устойчива употреба на пестициди, съобразно своите компетенции. Всяка компетентна държавна институция ежегодно изготвя, събира и анализира тези данни за предходната година и в срок до 31 март на текущата календарна година ги предоставя на БАБХ. При необходимост, такава информация може да бъде изискана и от други компетентни организации.

Най-малко веднъж на всеки 5 години се извършва оценка на въздействието от осъществяване на дейностите и прилагане на мерките за определен период на изпълнение на Националния план за действие и се изготвя доклад. Оценката се извършва на базата на събраната информация от всички компетентни ведомства и организации, като се проследява състоянието, анализират се резултатите, проследяват се тенденциите и се правят предложения за необходимите изменения в плана. Оценката на въздействието на дейностите и мерките при изпълнението на Националния план за действие се извършва от организации, структури или лица, компетентни за изготвяне на такъв вид анализ, за да се отчете степента на постигане на целите на Директивата за устойчива употреба на пестициди.

В таблица 9 са представени мерките, дейностите, сроковете, показателите и очакваните резултати от изпълнението на националния план за действие за устойчива употреба на пестициди.

ТАБЛ. 9: МЕРКИ, ДЕЙНОСТИ, СРОКОВЕ, ПОКАЗАТЕЛИ И ОЧАКВАНИ РЕЗУЛТАТИ ОТ ИЗПЪЛНЕНИЕТО НА НАЦИОНАЛНИЯ ПЛАН ЗА ДЕЙСТВИЕ ЗА УСТОЙЧИВА УПОТРЕБА НА ПЕСТИЦИДИ

Основни цели:

1. **Намаляване на рисковете и въздействието от употребата на пестициди върху здравето на хората и околната среда.**
2. **Насърчаване на интегрираното управление на вредителите и на алтернативни подходи или методи.**

№	Мярка/Дейност	Отговорни институции	Срок за изпълнение	Показатели за измерване на напредъка	Приоритет	Очаквани резултати
1. Обучение						
1.1.	Поддържане на Система за първоначално и допълнително обучение за лицата, които боравят с пестициди в рамките на професионалната си дейност (професионални потребители на пестициди, дистрибутори и консултанти)	Висши училища и институции в системата на професионалното образование и обучение	съгласно ЗЗР	Брой обучени лица към 2022 г. % обучени земеделски стопани от общия брой регистрирани земеделски стопани. Ежегодно повишаване с	Висок	Постигане на намаляване на рисковете и въздействието от употребата на пестициди върху здравето на хората и върху околната среда, в

№	Мярка/Дейност	Отговорни институции	Срок за изпълнение	Показатели за измерване на напредъка	Приоритет	Очаквани резултати
				5% броя на обучаваните земеделски стопани от общия брой регистрирани земеделски стопани до постигане на 100% обучени земеделски стопани, които прилагат ПРЗ от професионална категория на употреба.		резултат на осигуряването и придобиването на специализирани знания от професионалните потребители, дистрибутори и консултанти.
1.2.	Система за сертифициране на професионални потребители на пестициди, консултанти, дистрибутори на ПРЗ	БАБХ	постоянен за професионални потребители на пестициди, консултанти и дистрибутори	1. Брой издадени сертификати на професионални потребители на пестициди и на консултанти след 26.11 2017 г. 2. Брой издадени сертификати на дистрибутори след 26.11 2017 г.	Висок	
1.3.	Поддържане на публичен регистър на лицата, които притежават сертификат за работа с продукти за растителна защита от професионална категория на употреба.	БАБХ	постоянен – за поддържане на регистъра	3. Брой отнети сертификати или удостоверения след 26.11 2017 г.	Висок	
2. Изисквания за продажба на пестициди						
2.1.	Лицата, които търгуват с продукти за растителна защита, трябва да са осигурени: За всеки склад за търговия с ПРЗ – най-малко едно лице с висше образование в областта на аграрните науки, което притежава сертификат по чл.83 от ЗЗР за работа с продукти за растителна защита от	БАБХ, търговци на ПРЗ	за изискванията към лицата, които търгуват с ПРЗ: постоянен	1. Брой лица, притежаващи удостоверение за търговия с ПРЗ- 2. Брой обекти за търговия	Висок	Спазването на всички законови изисквания и разпоредби относно продажбата на пестициди гарантира намаляване на

№	Мярка/Дейност	Отговорни институции	Срок за изпълнение	Показатели за измерване на напредъка	Приоритет	Очаквани резултати
	професионална категория на употреба. Лицето отговорно за търговията с ПРЗ в ССА трябва да притежава сертификат по чл.83 от ЗЗР			с ПРЗ в т.ч. ССА- Складове за търговия с ПРЗ-		рисковете и въздействието от употребата на пестициди върху здравето на хората и върху околната среда, в резултат на продажба на ПРЗ само от компетентни лица и само на лица с придобити познания за въздействието и правилната употреба и съхранение на пестицидите.
2.2	Лицата, в обектите за търговия, присъстват по време на продажбата и предоставят информация относно употребата на продуктите за растителна защита, рисковете за здравето на хората, животните и околната среда, и инструкции за безопасност. При продажба на непрофесионални потребители се предоставя и информация за опасностите, експозицията, правилното съхранение, боравенето, прилагането на продуктите и безопасното обезвреждане на отпадъците от тях в съответствие със Закона за управление на отпадъците, както и относно алтернативи с нисък риск.	БАБХ, търговци на ПРЗ и техни асоциации	постоянен	3.Брой лица, притежаващи удостоверение за преупаковане на ПРЗ. 4.Брой обекти за преупаковане на ПРЗ. 5.Брой регистрирани лица, извършващи специализирани растителнозащитни дейности - фумигация	Висок	
2.3	Продуктите за растителна защита от професионална категория на употреба се продават само на лица, които притежават сертификат по чл. 83 от ЗЗР за работа с продукти за растителна защита от професионална категория на употреба.	БАБХ, МЗХГ НСИ	постоянен	- обеззаразяване на семена за посев, - консултанти за интегрирано управление на вредителите 4. Данни относно контролната дейност на пазара на продукти за растителна защита. Извършени инспекции на пазара на ПРЗ: 5. Брой законови нарушения относно продажбата на продукти за растителна защита (напр. за предлагане и продажба на продукти за растителна защита от неоторизирано лице; за продажба на	Висок	

№	Мярка/Дейност	Отговорни институции	Срок за изпълнение	Показатели за измерване на напредъка	Приоритет	Очаквани резултати
				продукти за растителна защита от професионална категория на употреба на лица, които не притежават сертификат; за продажба на неразрешен продукт за растителна защита; други). 6. Брой сигнали на граждани за законови нарушения относно продажба на ПРЗ. 7. Статистически данни за пуснати на пазара ПРЗ, количество ПРЗ в кг./акт. в-во. 8. Статистически данни за обема на производството и продажбите на хербициди, инсектициди и фунгициди в кг/акт. вещество, съгласно обхвата на "Номенклатура на промишлената продукция" - ПРОДПРОМ.		
2.4.	Противодействие срещу нелегалните пестициди	БАБХ, АМ, ГД НП, АРИБ, растителнозащитни асоциации, фермерски асоциации	Постоянен	1. Брой установени случаи на нелегален внос и търговия на неразрешени ПРЗ; 2. Количество задържани, конфискувани и иззети ПРЗ при нелегален внос и търговия.		

№	Мярка/Дейност	Отговорни институции	Срок за изпълнение	Показатели за измерване на напредъка	Приоритет	Очаквани резултати
3. Боравене със и съхранение на пестициди и управление на техните опаковки и остатъчни количества						
3.1.	Поддържане на регистър за разрешените ПРЗ в интернет страницата на БАБХ - разрешение за ПРЗ, етикет и информационен лист за безопасност на български език.	БАБХ	за поддържане на регистъра - постоянен	1. Данни относно контролната дейност върху употребата на продукти за растителна защита. Извършени инспекции на земеделски стопани	Висок	Намаляване на рисковете и въздействието от употребата на пестициди върху здравето на хората и върху околната среда в резултат на правилното боравене със и съхранение на пестициди и работа с техните опаковки и неупотребено количество работен разтвор.
3.2.	Регламентиране на изискванията към складовете за съхранение на ПРЗ на земеделските стопани съгласно Наредба №3 за условията и реда за производство, пускане на пазара, търговия, преопаковане, транспортиране и съхранение на продукти за растителна защита	БАБХ, МЗХГ НСИ	постоянен съгласно ЗЗР и Наредбата	2. Брой законови нарушения относно употребата на продукти за растителна защита (напр. за употреба на неразрешен продукт за растителна защита; други). 3. Брой несъответствия при проверки за кръстосаното съответствие, свързани с употребата на ПРЗ (ЗИУ 10). 4. Брой сигнали на граждани за законови нарушения относно употреба на ПРЗ. 5. Обща използвана земеделска площ 6. Брой регистрирани земеделски стопани по години. 7. Статистически данни за употреба на ПРЗ, предоставяни на петгодишен период.		

№	Мярка/Дейност	Отговорни институции	Срок за изпълнение	Показатели за измерване на напредъка	Приоритет	Очаквани резултати
				8. бр. разрешени АВ.		
3.3	Прилагане на система за събиране на празните опаковки от ПРЗ	Растителнозащитни асоциации МОСВ	Постоянен съгласно ЗЗР	Количество събрани празни опаковки от ПРЗ	Висок	

№	Мярка/Дейност	Отговорни институции	Срок за изпълнение	Показатели за измерване на напредъка	Приоритет	Очаквани резултати
3.4	Проведени обучения за безопасна употреба на ПРЗ	Растителнозащитни асоциации	постоянен	Брой проведени обучения	Висок	
3.5.	Прилагане на изискванията на Закона за управление на отпадъците и контрол на разрешенията за управление на отпадъци от ПРЗ (използвани, изтекли и негодни)“	МОСВ РИОСВ	постоянен	Извършване на проверки на задължени лица, притежаващи разрешения за третиране на отпадъци от ПРЗ (използвани, изтекли и негодни) съгласно ЗУО.		

4. Проверка на използваното оборудване за прилагане на пестициди

4.1.	Оборудването за прилагане на пестициди с наземна техника, намиращо се в употреба, подлежи на задължителна проверка по отношение безопасността и опазване на здравето на хората и околната среда.	МЗХГ, ЦИС Русе и Пловдив	една проверка до 26.11.2016 г.; проверка на всеки пет години до 2020г.; проверка на всеки три години след 2020 г.	Оборудване за прилагане на пестициди, преминало проверка (в % в сравнение с общия брой оборудване за прилагане на пестициди).	Висок	Използването на проверено оборудване за прилагане на пестициди гарантира намаляването на рисковете и въздействието от употребата на пестициди върху здравето на хората и върху околната среда.
4.2.	След 26.11.2016 г. се използва само оборудване за прилагане на пестициди с наземна техника, което успешно е преминало проверка.	МЗХГ, Център за изпитване и сертифициране (ЦИС) Русе и Пловдив	новото оборудване за прилагане на пестициди подлежи на проверка в рамките на 5 години след закупуването му	Брой проверки за ефективност на оборудването за прилагане на пестициди Процент на проверено оборудване спрямо подлежащото на проверка	Висок	

№	Мярка/Дейност	Отговорни институции	Срок за изпълнение	Показатели за измерване на напредъка	Приоритет	Очаквани резултати
4.3.	Оборудването за прилагане на продукти за растителна защита, прикрепено към въздухоплавателно средство или влак подлежи на периодични проверки, регламентирани в Наредба № 5/2016.	МЗХГ, Център за изпитване и сертифициране (ЦИС) Русе и Пловдив	Съгласно Наредба № 5/2016.	Процент на проверено оборудване, прикрепено към въздухоплавателно средство спрямо подлежащото на проверка. Процент на проверено оборудване, прикрепено към влак спрямо подлежащото на проверка.	Висок	
4.4.	Оборудването за прилагане на продукти за растителна защита с авиационна техника преминава технически преглед, съгласно изискванията на Наредба № 37 от 19.10.2016 г. за авиационните оператори, извършващи специализирани авиационни работи.	ГДГВА	постоянен	Брой годишни проверки на наличното ново оборудване за различните типове въздухоплавателни средства, които извършват въздушно пръскане и сравняване на спецификациите с монтираните на самолета. Брой одобрени оператори за въздушно пръскане.	Висок	
5. Въздушно пръскане						
5.1.	Забрана за въздушно пръскане на земеделски култури и други площи с продукти за растителна защита.	БАБХ	постоянен съгласно ЗЗР и Наредба №13/26.08.2016 г	Чл. 107, ал.3 от ЗЗР Наредба №13/26.08.2016 г. за мерките за опазването на пчелите и пчелните семейства от отравяне и начините за провеждане на растителнозащитни, дезинфекционни и дезинсекционни дейности	Висок	Намаляване на рисковете и въздействието от употребата на пестициди върху здравето на хората и върху околната среда, в резултат на забраната за въздушно пръскане, повишаване на информираността на обществеността за извършваните въздушни пръскания, Контрол
5.2.	Извършване на въздушно пръскане само с писмено разрешение, издадено от Директора на ОДБХ, в извънредни случаи, когато липсват други възможности за опазване на растенията и растителните продукти от вредители или са налице очевидни предимства, относно	БАБХ ОДБХ	постоянен съгласно ЗЗР	1. Брой писмени разрешения за извършване на въздушно пръскане. 2. Брой мотивирани откази	Висок	

№	Мярка/Дейност	Отговорни институции	Срок за изпълнение	Показатели за измерване на напредъка	Приоритет	Очаквани резултати
	намаляване на въздействието върху здравето на хората и околната среда, в сравнение с наземното прилагане на продукти за растителна защита.			за издаване на разрешение за извършване на въздушно пръскане, изразени като процент от заявените.		върху забраната за въздушно пръскане с ПРЗ и спазване изискванията на дерогация, само при доказана необходимост.
5.3.	Определяне на конкретните условия и специалните изисквания, при които може да се разреши извършването на въздушно пръскане.	БАБХ ОДБХ	постоянен съгласно ЗЗР	3. Брой констатирани нарушения при извършване на въздушно пръскане.	Висок	
5.4.	Разрешаване на използването на въздухоплавателни средства и оборудване за въздушно прилагане на ПРЗ.	МТИТС ГД ГВА	постоянен	4. Третирани площи в ха по видове култури -зеделски площи -горски площи - др. площи	Висок	
5.5.	Контрол върху забраната за въздушно пръскане с ПРЗ.	БАБХ	постоянен съгласно ЗЗР	Брой проверки на място на земеделските стопани за всички издадени разрешения за въздушно пръскане на 100%, по време на самото пръскане.	Висок	
5.6.	Преустановяване на въздушното пръскане при установяване на нередности и несъответствия.	БАБХ ОДБХ	постоянен съгласно ЗЗР	Брой нередности и несъответствия.	Висок	
5.7.	Предоставяне на информация на обществеността за издадените разрешения, свързана с провеждането на въздушно пръскане, като зоната, която ще бъде пръскана, планирания ден и час на пръскането и вида продукт за растителна защита. Информацията се разпространява от ОДБХ чрез кметствата и местните средства за масова информация или по друг подходящ начин.	БАБХ ОДБХ кметства средства за масова информация	постоянен съгласно ЗЗР		Висок	
6. Интегрирано управление на вредителите						
6.1.	Актуализиране на изготвените ръководства за интегрирано управление на вредителите.	БАБХ	1 година след влизане в сила	Брой актуализирани ръководства за ИУВ.	Висок	1. Намаляване на рисковете и на

№	Мярка/Дейност	Отговорни институции	Срок за изпълнение	Показатели за измерване на напредъка	Приоритет	Очаквани резултати
		ЦОРХВ	на Наредбата за интегрирано производство			въздействието от употребата на пестициди върху здравето на хората и околната среда, чрез постигане на баланс между екологичните и икономическите нужди при употреба на продукти за растителна защита.
6.2.	Актуализиране на научна основа на праговете на икономическа вредност при основни култури.	БАБХ други	Съгласно ЗЗР всяка година	Брой култури и брой вредители, при които е актуализиран ПИВ.	Висок	2. Производство и предлагане на пазара на безопасна и качествена растителна продукция.
6.3.	Използване на консултантски услуги за интегрирано управление на вредителите.	БАБХ, лица, извършващи консултантски услуги за ИУВ	постоянен	Брой регистрирани лица, извършващи консултантски услуги за ИУВ. Увеличаване броя на консултантите	Висок	3. Спазването на принципите на интегрирано управление на вредителите подпомага ограничаването на употребените продукти за растителна защита до необходимия минимум и прилагането на алтернативни подходи или методи за растителна защита.
6.4.	Поддържане на публичен регистър на лицата, които са регистрирани и могат да предоставят консултантски услуги за интегрирано управление на вредителите.	БАБХ	за поддържане на регистъра – постоянен		Висок	4. Повишаване и запазване интереса на земеделските стопани към интегрирания начин на производство на растения и растителни продукти и преминаване към биологично
6.5.	Поддържане на регистри на земеделските стопани, които извършват интегрирано производство на растения и растителни продукти – от ОДБХ за територията на съответната област и от Централно управление на БАБХ – национален регистър, който съдържа данните на областните регистри.	БАБХ ОДБХ	за поддържане на регистрите – постоянен		Висок	
6.6.	Контрол върху интегрираното производство и събиране на информация за отглежданите култури и заетите с тях площи.	БАБХ ОДБХ	постоянен	1. Брой регистрирани земеделски стопани, които извършват интегрирано производство на растения и растителни продукти на територията на страната. 2. Брой констатиран нарушения във връзка с интегрираното	Висок	

№	Мярка/Дейност	Отговорни институции	Срок за изпълнение	Показатели за измерване на напредъка	Приоритет	Очаквани резултати
				производство.		производство.
6.7.	Провеждане на информационни кампании относно общите принципи на ИУВ.	БАБХ, ОДБХ, асоциации на земеделски стопани	постоянен	Брой проведени информационни кампании, брой изготвени брошури, постери и др. относно ИУВ.	Среден	5. Предотвратяване появата на резистентност на вредителите към продуктите за растителна защита.
6.8.	При опазването на земеделските култури се прилагат общите принципи за интегрирано управление на вредителите.	БАБХ Земеделски стопани	постоянен	Брой констатирани нарушения относно прилагането на общите принципи за интегрирано управление на вредителите.	Висок	6. Намаляване на разходите на земеделските стопани за продукти за растителна защита.
6.9.	При опазването на земеделските култури могат да се приложат и специфичните принципи за интегрирано управление на вредителите, съгласно които се извършва интегрирано производство на растения и растителни продукти.	БАБХ Земеделски стопани	постоянен	Брой земеделски стопани, доброволно прилагащи специфичните принципи на ИУВ (обхваната площ в % спрямо общата обработваема площ).	Висок	
6.10.	При опазване на земеделските култури от икономически важни вредители чрез интегрирано управление на вредителите, по преценка и препоръка на консултанта за интегрирано производство, земеделския стопанин може да приложи продукт за растителна защита във възможно по-ниска ефикасна доза, при условие че има доказателства за ефикасността на продукта в тази доза и за липсата на предпоставки за резистентност, с цел намаляване на рисковете и въздействието от употребата на пестициди върху здравето на хората и околната среда и поддържане на популациите от вредители в граници под ПИВ.	консултантът за интегрирано производство	при обоснована възможност		Среден	
6.11.	Площи за биологично земеделие – размер на използваната земеделска земя, управлявана по биологичен начин. Насърчаване за биологично земеделие чрез информационни кампании	МЗХГ НПО	Актуализиране на Национален план за развитие на биологичното земеделие в България	1. Брой регистрирани земеделски стопани за биологично земеделие (в % спрямо общо регистрираните земеделски стопани).	Среден	

№	Мярка/Дейност	Отговорни институции	Срок за изпълнение	Показатели за измерване на напредъка	Приоритет	Очаквани резултати
				2. Обхваната площ за биологично земеделие в % спрямо общата обработваема площ. 3. Обем на произведена биологична продукция. 4. Брой информационни кампании за насърчаване на биологично земеделие		
6.12.	Установяване на приоритетни обекти като активни вещества, култури, региони или практики, изискващи специално внимание, или добри практики с оглед намаляване на рисковете и на въздействието от употребата на пестициди върху здравето на хората и околната среда.	ССА	постоянен	1. Брой установени приоритетни обекти и площи 2. Идентифициране на комбинацията активно вещество и култура, на база дългогодишни наблюдения	Висок	
6.13.	Идентифициране на активни вещества, които поражда особено безпокойство, устойчиви или високорискови активни вещества (токсични, силно токсични, биоаккумулятивни, канцерогенни, мутагенни, токсични за репродукцията, ендокринни разрушители), за които съществуват по-безопасни алтернативи и заместването им с алтернативите (списък на активни вещества, кандидати за замяна, съгласно чл. 24 от Регламент 1107/2011).	ЦОРХВ БАБХ	съгласно Регламент 540/2011 Регламент 408/2015	Брой извършени сравнителни оценки на ПРЗ от общия брой разрешени ПРЗ, съдържащи кандидати за замяна Брой отказани разрешения на ПРЗ, съдържащи активни вещества, кандидати за замяна, изразени като процент от заявените Брой откази от подновяване на разрешения на ПРЗ, съдържащи активни вещества, кандидати за	Среден	

№	Мярка/Дейност	Отговорни институции	Срок за изпълнение	Показатели за измерване на напредъка	Приоритет	Очаквани резултати
				замяна, изразени като процент от заявените		
6.14.	Поддържане на интернет портал по растителна защита.	АРИБ Специализирани селскостопански сайтове (НИВА БГ) и други сайтове	постоянен	1. Нападение над ПИВ на икономически важни вредители – площи, култури. 2. Обявен каламитет или епифитотия – площи, култури.	Висок	
6.15.	Внедряване и използване на съветващи системи и математически модели за прогнозиране на развитието на ключови вредители при стратегически за страната земеделски култури.	ССА Университети Консултанти	постоянен	Брой използвани съветващи системи и математически модели за прогнозиране	Висок	
7. Намаляване на нивата на остатъците от пестициди в храни от растителен произход (българско производство)						
7.1.	Контрол върху остатъците от пестициди в растения и растителни продукти, предназначени за храна– чрез вземане и анализиране на проби от полето или оранжерии, по видове култури.	БАБХ ЦЛХИК	постоянен	1. Брой взети и анализирани проби за съдържание на остатъци от пестициди в храни от растителен произход. 2. Брой култури, от които са вземани проби за съдържание на остатъци от пестициди в храни от растителен произход. 3. Брой анализирани проби	Висок	1. Намаляване на остатъците от пестициди в храни от растителен произход (българско производство), представляващо значим принос в превантивната защита на консуматорите. 2. Повишаване на

№	Мярка/Дейност	Отговорни институции	Срок за изпълнение	Показатели за измерване на напредъка	Приоритет	Очаквани резултати
				с установено наличие на остатъци под МДК от пестициди в храни от растителен произход. 4. Брой анализирани проби с установено съдържание на остатъци от пестициди над максимално допустимите количества (>МДК) в храни от растителен произход. 5. Брой анализирани проби с установено забранено/и активно/и вещество/а. 6. Брой нотификации по RASFF по отношение на превишени максимално допустими стойности за остатъци от пестициди, довели до изтегляне от пазара на храни от растителен произход (в % от всички съобщения/сигнали). 7. Брой проби с установени повече от един остатък от пестициди.		интереса и търсенето от страна на потребителите към българските растителни продукти. 3. Повишаване на доверието на потребителите – безопасни за здравето продукти.
7.2.	Засилване на контрола върху употребата на продукти за растителна защита – чрез вземане и анализиране на растителни проби от полето или оранжерии, за идентификация на употребените ПРЗ.	БАБХ ЦЛХИК	постоянен	1. Брой анализирани активни вещества. 2. Брой анализирани проби за идентификация на употребените ПРЗ. 3. Брой култури изследвани за идентификация на	Висок	

№	Мярка/Дейност	Отговорни институции	Срок за изпълнение	Показатели за измерване на напредъка	Приоритет	Очаквани резултати
				употребените ПРЗ 4.Брой анализирани проби с установено забранено/и активно/и вещество/а. 5.Брой анализирани проби с установена неразрешена употреба на ПРЗ		
7.3.	Извършване на оценка на риска за храни от растителен произход с установено превишено съдържание на остатъчни количества от пестициди над максимално допустимите количества.	ЦОРХВ	постоянен	Брой извършени оценки на риска за храни с установено превишено максимално допустимо съдържание на остатъци (>МДК) от пестициди.	Висок	
7.4.	Публикуване в интернет страницата на ЦОРХВ на информационни материали във връзка със замърсяването на храни от растителен произход с пестициди.	ЦОРХВ	постоянен	Брой информационни материали, свързани със замърсяване на храни от растителен произход с пестициди	Висок	
8. Специални мерки за опазване на водната среда и на питейната вода						
8.1.	Мониторинг на качеството на питейните води.	ВиК оператори (в пълния му обем) МЗ, РЗИ (до 50% от пълния обем)	постоянен	1. Брой взети и анализирани проби за съдържание на остатъци от пестициди в питейни и бутилирани води: 2. Брой анализирани проби питейни и бутилирани води с установено съдържание на пестициди	Висок	1. Предприемането на мерки за намаляване на рисковете от присъствието на остатъци от пестициди в питейни и бутилирани води ще доведе до намаляване на рисковете и въздействието на пестициди върху

№	Мярка/Дейност	Отговорни институции	Срок за изпълнение	Показатели за измерване на напредъка	Приоритет	Очаквани резултати
				над МДК.		здравето на хората.
8.2.	Мониторинг на повърхностни и подземни води, предназначени за питейно-битови цели.	МОСВ ИАОС ВиК оператори	постоянен	1. Общ брой изследвани проби за съдържание на остатъци от пестициди от повърхностни води, предназначени за питейно-битово водоснабдяване. 2. Брой анализирани проби с установено съдържание под МДК на остатъци от пестициди в повърхностни води, предназначени за питейно-битово водоснабдяване. 3. Брой анализирани проби с установено съдържание над МДК на остатъци от пестициди в повърхностни води, предназначени за питейно-битово водоснабдяване. 4. Общ брой изследвани проби за съдържание на остатъци от пестициди от подземни води, предназначени за питейно-битово водоснабдяване. 5. Брой анализирани проби с установено съдържание под МДК на остатъци от пестициди в подземни води, предназначени за питейно-битово водоснабдяване.		2. Предотвратяването и/или намаляването на замърсяването на водите с пестициди гарантира намаляването на рисковете и въздействието от употребата на пестициди върху здравето на хората и околната среда. 3. Предотвратяването и/или намаляването на рисковете от присъствието на остатъци от пестициди във водоизточниците ще доведе до намаляване на рисковете и въздействието от употребата на пестициди върху здравето на хората и околната среда. 4. Опазване на водите и на зоните за защита на водите (ЗЗВ).

№	Мярка/Дейност	Отговорни институции	Срок за изпълнение	Показатели за измерване на напредъка	Приоритет	Очаквани резултати
				водоснабдяване. б. Брой анализирани проби с установено съдържание над МДК на остатъци от пестициди в подземни води, предназначени за питейно-битово водоснабдяване.		
8.3.	Подобряване на събираемостта и обмяна на информация за видовете и количествата използвани пестициди върху територията на зони за защита на повърхностните води и зони на защита на подземни водни тела или части от тях, които се разкриват на повърхността, особено тези формирани в карстови и пуктатинни водоносни хоризонти.	БАБХ МЗ МОСВ	постоянен			
8.4.	Публикуване в интернет страниците на МОСВ и БД на информация за определените санитарно-охранителни зони на питейни водоизточници под форма на регистри на зоните. Да се има предвид, че санитарно-охранителни зони не са зони за защита на водите, съгласно чл. 119а, ал. 1 и ал. 2 от Закона за водите.	МОСВ	постоянен		Висок	
8.5.	Подобряване на контрола по спазване на изискванията за забрана и ограничение на използването на пестициди в санитарно-охранителните зони.	юридически субекти, експлоатиращи водоизточниците	постоянен		Висок	
8.6.	Даване на предимство на продукти за растителна защита, съгласно направената екотоксикологична оценка при разрешаването на продукта и издаденото Разрешение за пускане на пазара и употреба на ПРЗ (CLP класификация), които не са класифицирани като опасни за водната среда, в съответствие с Регламент (ЕО) № 1272/2008 и които не съдържат приоритетни опасни вещества, определени по реда на Закона за водите. Информацията за CLP	БАБХ, растителнозащитна индустрия, асоциации на земеделски стопани, др.	постоянен	Брой продукти за растителна защита, които не са класифицирани като опасни за водната среда.	Висок	

№	Мярка/Дейност	Отговорни институции	Срок за изпълнение	Показатели за измерване на напредъка	Приоритет	Очаквани резултати
	класификацията се съдържа в етикета на продукта.					
8.7.	Даване на предимство на най-ефикасните техники за прилагане, като използването на оборудване за прилагане, контролирани по реда на Наредба № 5 от 3 февруари 2016 г. За периодичните проверки на оборудването за прилагане на продукти за растителна защита (обн. ДВ бр. 11 от 9 февруари 2016 г.), като използването на оборудване за прилагане на продукти за растителна защита с ограничено отнасяне на струята, по-специално за култури като хмелни насаждения, овощни градини и лозя.	МЗХГ, ЦИС Русе и Пловдив, асоциации на търговци на земеделска техника, асоциации на земеделски стопани, др.	постоянен	Брой проверки	Висок	
8.8.	Намаляване на рисковете от замърсяване извън района на прилагане поради отнасяне на струята при пръскане, оттичане или изтичане в т.ч. установяване на: нетретирани буферни зони с подходящ размер за защита на водните неприцелни организми - буферните зони се определят индивидуално за всеки продукт за растителна защита в процеса на неговата оценка и разрешаване и се посочват върху етикета на продукта.	БАБХ, ЦОРХВ Земеделски стопани, асоциации на земеделски стопани, др.	постоянен	Брой констатирани нарушения или несъответствия	Висок	
8.9.	Намаляване или прекратяване на прилагането на продукти за растителна защита върху или по протежението на пътища, железопътни линии, силно пропускливи повърхности или друга инфраструктура, разположена в близост до повърхностни или подземни води, или върху непрпускливи повърхности, при които съществува голям риск от изтичане в повърхностните води или в канализационните мрежи.	БАБХ ДП НКЖИ	постоянен	Брой случаи на прилагането на продукти за растителна защита върху посочените обекти	Среден	
8.10.	Земеделските стопани и асоциациите на земеделските стопани да спазват забраните и ограниченията за дейности с продукти за растителна защита в зоните за защита на водите, предназначени за питейно-битово водоснабдяване и на минералните води и в санитарно-охранителните зони за повърхностни и подземни води, които се използват за питейно-битово водоснабдяване.	Земеделски стопани асоциации на земеделски стопани и др.	постоянен	Брой констатирани нарушения или несъответствия	Среден	

№	Мярка/Дейност	Отговорни институции	Срок за изпълнение	Показатели за измерване на напредъка	Приоритет	Очаквани резултати
8.11.	Забрана за употреба на продукти за растителна защита от професионална категория на употреба върху зони за защита, определени съгласно Закона за водите или други площи, определени със заповед на министъра на околната среда и водите. При необходимост от третиране на такива територии се прилагат продукти за растителна защита от непрофесионална категория на употреба, продукти за растителна защита с нисък риск или се прилагат биологични агенти.	БАБХ	постоянен	Брой констатирани нарушения от употреба на продукти за растителна защита от професионална категория върху зони за защита, определени съгласно Закона за водите или други площи, определени със заповед на министъра на околната среда и водите.	Висок	
8.12.	Осигуряване на интегрирано управление на водите в интерес на обществото и за опазване на здравето на населението, както и създаване на условия за намаляване на изпусканията на приоритетни вещества и на приоритетно опасни вещества, съгласно Закона за водите.	МОСВ	постоянен	Актуализирани ПУРБ	Висок	
8.13.	Мониторинг на повърхностните води, съгласно Заповед за мониторинг на води на министъра на околната среда и водите.	ИАОС	постоянен	1.Общ брой изследвани проби повърхностни води за съдържание на остатъци от пестициди. 2.Брой анализирани проби с установено съдържание под МДК на остатъци от пестициди в повърхностни води, съгласно Заповед за мониторинг на води на министъра на околната среда и водите. 3. Брой анализирани проби с установено съдържание над МДК на остатъци от пестициди в повърхностни води, съгласно Заповед за мониторинг на води на министъра на околната среда и водите.	Висок	

№	Мярка/Дейност	Отговорни институции	Срок за изпълнение	Показатели за измерване на напредъка	Приоритет	Очаквани резултати
8.14.	Мониторинг на подземните води, съгласно Заповед за мониторинг на води на министъра на околната среда и водите, като бъдат взети предвид видове употребените продукти за растителна защита, предоставяни от БАБХ за целта.	ИАОС	постоянен	1. Общ брой изследвани проби подземни води за съдържание на остатъци от пестициди. 2. Брой анализирани проби с установено съдържание под МДК на остатъци от пестициди в подземни води, съгласно Заповед за мониторинг на води на министъра на околната среда и водите. 3. Брой анализирани проби с установено съдържание над МДК на остатъци от пестициди в подземни води, съгласно Заповед за мониторинг на води на министъра на околната среда и водите.	Висок	
8.15.	Създаване и поддържане на информационна система за продуктите за растителна защита, производство/внос, състав, количество, място на прилагане, вид и внесено количество.	МЗХГ БАБХ	Срок 5 годишен	Количество ПРЗ от внос Количество произведени ПРЗ Количества употребени ПРЗ	среден	Предоставяне на информация на БД
8.16.	Създаване и поддържане на информационна система за пространствено организиране, поддържане и предоставяне на информация за натиска от селскостопански източници (ГИС базирана информация).	МЗХГ БАБХ	Срок 5 годишен		среден	Предоставяне на информация на БД

№	Мярка/Дейност	Отговорни институции	Срок за изпълнение	Показатели за измерване на напредъка	Приоритет	Очаквани резултати
9. Допълнителни мерки за опазване на околната среда						
9.1.	Мониторинг на устойчиви хлорорганични пестициди в почви, съгласно утвърдени схеми за мониторинг на почви със Заповед на министъра на околната среда и водите.	МОСВ ИАОС	постоянен	1. Брой взети и анализирани почвени проби с установено съдържание под МДК на остатъци от устойчиви хлорорганични пестициди, които са обект на мониторинг от ИАОС. 2. Брой взети и анализирани почвени проби с установено съдържание над МДК на остатъци от устойчиви хлорорганични пестициди, които са обект на мониторинг от ИАОС.	Висок	1. Налична информация, анализ и оценка за съдържание на устойчиви хлорорганични пестициди в почви, включени в Годишния доклад за състоянието на околната среда. 2. Опазване на околната среда – в частност почви и води.
9.2.	Организиране на мониторинг за определяне на съдържанието на пестициди в почвите в района на предприятията, произвеждащи такива вещества.	ИАОС РИОСВ	постоянен	1. Брой взети и анализирани почвени проби за остатъци на пестициди произведени от предприятието. 2. Брой проби с установено съдържание под МДК на остатъци от пестициди, които са обект на ежегодния мониторинг. 2. Брой взети и анализирани почвени проби с установено съдържание над МДК на остатъци от пестициди, които са обект на ежегодния мониторинг.	среден	Налична информация за съдържание на пестициди в почви. Опазване на околната среда – в частност почвите от замърсяване с пестициди .

№	Мярка/Дейност	Отговорни институции	Срок за изпълнение	Показатели за измерване на напредъка	Приоритет	Очаквани резултати
9.3.	Предоставяне на МОСВ/БД резултатите от изпълнявания мониторинг на пестицидите в почвите, във връзка с планиране на контролен мониторинг на водите за съответните пестициди, в местата с установени замърсявания на почвите.	ИАОС РИОСВ	постоянен		среден	Предотвратяването и/или намаляването на замърсяването на почвите с пестициди гарантира намаляването на рисковете и въздействието от употребата на пестициди върху здравето на хората и върху околната среда.
11. Информация и повишаване на осведомеността относно въздействието от употребата на пестициди за здравето на хората и околната среда						
11.1.	Предоставяне чрез интернет страницата на ЦОРХВ и на МЗ на информация за широката общественост относно продуктите за растителна защита, за рисковете и възможните остри и хронични последици за здравето на хората, неприцелните организми и околната среда вследствие на употребата им, както и относно използването на нехимични алтернативи.	ЦОРХВ, МЗ	постоянен	Брой случаи на остро и хронично отравяне с пестициди на професионални потребители, оператори и селскостопански работници. Брой публикувани информации относно рисковете и възможните остри и хронични последици за здравето на хората, неприцелните организми и околната среда, вследствие от употребата на пестициди	Висок	1. Повишаване на осведомеността на широката общественост, на институциите, на професионалните и непрофесионалните потребители на пестициди, на операторите, на селскостопанските работници, на дистрибуторите на продукти за растителна защита и на консултантите относно въздействието от употребата на продукти за растителна защита за здравето на хората и околната среда.
11.2.	Ежегодно представяне в БАБХ на всяка налична информация за липсата на очаквана ефикасност, за развиване на резистентност, както и за всяко неочаквано въздействие върху растенията, растителните продукти или околната среда, както и информация от наблюдения за влиянието на продукта върху професионални потребители.	притежателите на разрешението за пускане на пазара и употреба на продукти за растителна защита	постоянен	Брой докладвани случаи за липсата на очаквана ефикасност, за развиване на резистентност, както и за всяко неочаквано въздействие върху растенията, растителните продукти или околната	Висок	2. Намаляване на рисковете и въздействието от употребата на пестициди върху

№	Мярка/Дейност	Отговорни институции	Срок за изпълнение	Показатели за измерване на напредъка	Приоритет	Очаквани резултати
				среда, както и информация от наблюдения за влиянието на продукта върху професионални потребители.		здравето на хората, в резултат на повишената осведоменост на гореизброените лица. 3. Повишаване на информираността на институциите и на потребителите относно изискванията за продажба и употреба на продукти за растителна защита. 4. Повишаване на информираността на институциите, дистрибуторите и земеделските производители относно риска от продажба и употреба на неразрешени, нелегални и фалшиви продукти за растителна защита.
11.3.	Събиране на информация относно случаите на остро отравяне с продукти за растителна защита, както и на случаи на хронично отравяне.	МЗ чрез УМБАЛСМ „Н. И. Пирогов”	постоянен до края на 2020 г.	Брой случаи на остро и хронично отравяне с пестициди на професионални потребители, оператори и селскостопански работници. Проучване на опита на държавите членки относно събирането на случаи на хронично натравяне с	Висок	Налична информация относно случаите на остро отравяне с продукти за растителна защита, както и на развитие на хронично натравяне.

№	Мярка/Дейност	Отговорни институции	Срок за изпълнение	Показатели за измерване на напредъка	Приоритет	Очаквани резултати
			до края на 2021 г.	пестициди. Анализ и оценка на приложимостта на получената информация за Република България.		
12. Намаляване на употребата или на рисковете от пестициди за определени площи						
12.1.	Забрана за употреба на продукти за растителна защита от професионална категория на употреба върху площи, използвани от широката общественост или от уязвими групи, по смисъла на член 3 от Регламент (ЕО) № 1107/2009, като обществени паркове и градини, площадки за спорт и отдих, училищни и детски площадки, както и в непосредствена близост до здравни заведения. При необходимост от третиране на такива територии се прилагат продукти за растителна защита от непрофесионална категория на употреба, продукти за растителна защита с нисък риск или се прилагат биологични агенти.	БАБХ Общини Кметства	постоянен	Брой констатирани нарушения за използване на продукти за растителна защита от професионална категория на употреба в площи, използвани от широката общественост, защитени територии и други специфични площи (съгласно чл. 12 от Директива 2009/128/ЕО).	Висок	Предотвратяване и/или намаляване на рисковете от използване на пестициди в публични пространства и зони за отдих, чрез което се гарантира защитата на широката общественост и уязвимите групи от населението.
12.2.	Забрана за употреба на продукти за растителна защита от професионална категория на употреба върху зони за защита, определени съгласно Закона за водите или други площи, определени със заповед на министъра на околната среда и водите. При необходимост от третиране на такива територии се прилагат продукти за растителна защита от непрофесионална категория на употреба, продукти за растителна защита с нисък риск или се прилагат биологични агенти.	БАБХ	постоянен	Брой констатирани нарушения за използване на продукти за растителна защита от професионална категория на употреба в зони за защита, определени съгласно Закона за водите или други площи, определени със заповед на министъра на околната среда и водите.	Висок	Предотвратяването и/или намаляването на замърсяването на водите и почвите с пестициди гарантира намаляването на рисковете и въздействието от употребата на пестициди върху здравето на хората и върху околната среда.
12.3.	Забрана за използване на пестициди в определени райони, включващи някои защитени територии, както и пасища и ливади в някои от зоните на екологичната мрежа „Натура 2000”.	МОСВ ИАОС	постоянен	1. Брой констатирани нарушения за използване на ПРЗ в защитени територии и зони от	Висок	Предотвратяване и/или намаляване на въздействието на пестицидите върху

№	Мярка/Дейност	Отговорни институции	Срок за изпълнение	Показатели за измерване на напредъка	Приоритет	Очаквани резултати
				екологичната мрежа „Натура 2000” с въведена забрана за използване на пестициди. 2. Брой доказани случаи на отравяне на животни, птици и други нецелеви организми с пестициди. 3. Площи, защитени територии и площи «Натура 2000»		биологичното разнообразие и естествените местообитания, включително върху почвеното биоразнообразие, нецелевите организми, пчелите и др.
12.4.	Всички планирани дейности, произтичащи от НПДУУП, които ще се реализират в границите на защитени територии, да бъдат съгласувани за допустимостта им с режимите на опазване, въведени със ЗЗТ, заповедите за обявяване и Плановете за управление.	МОСВ	постоянен	Брой инвестиционни предложения/ дейности, съгласувани за допустимост и въведени със ЗЗТ, заповедите за обявяване и Плановете за управление.	среден	
12.5.	Спазване на законоустановените изисквания за опазване на пчелите и пчелните семейства от отравяне с пестициди.	МЗХГ-Дирекция „Животновъдство”, БАБХ, акредитирани лаборатории за анализ на остатъци от пестициди в пчели и растителни материали	постоянен	Брой доказани случаи на отравяне на пчели с пестициди.	Висок	
12.6.	Предприемане на допълнителни мерки за опазване на пчелите от отравяне с пестициди.	МЗХГ, БАБХ, асоциации на земеделски производители, растителнозащитна индустрия, пчеларски сдружения	постоянен	Брой подадени декларации по чл.110, ал. 2, т. 4 от ЗЗР при разрешаване на въздушно пръскане	Висок	

X. РЕЧНИК НА ТЕРМИНИТЕ

Активни вещества – вещества или микроорганизми, включително вируси, които имат общо или специфично действие срещу вредители или върху растения, части от растения или растителни продукти.

Активно вещество - кандидат за замяна – активно вещество, което отговаря на един или повече от допълнителните критерии, установени в точка 4 от приложение II на Регламент (ЕО) № 1107/2009.

Биологичен агент – биологична единица, способна да се самовъзпроизвежда, която се използва за борба срещу вредните организми.

Вредител – всеки растителен или животински вид, род или биотип, или патогенен агент, вреден за растенията и/или растителните продукти.

Временен склад – склад за съхранение на продукти за растителна защита, използван от земеделските стопани само през вегетационния период на земеделските култури.

Въздушно пръскане – прилагане на продукти за растителна защита от въздухоплавателно средство (самолет или хеликоптер).

Възложител на въздушно пръскане – лице, което поръчва/възлага прилагане на продукти за растителна защита от въздухоплавателно средство, с цел опазване на растенията от вредители и което е длъжно писмено да заяви преди началото на третирането съответните общини, областните дирекции по безопасност на храните и регионалните управления по горите.

Дистрибутор – всяко физическо или юридическо лице, различно от лицето, което пуска продукта на пазара, което предлага продукт за растителна защита на пазара, включително търговци на едро, търговци на дребно, продавачи и доставчици.

Добра растителнозащитна практика – практика, при която се подбира, дозира и разпределя във времето третирането на определени растения или растителни продукти с продукти за растителна защита, в съответствие с условията за тяхната разрешена употреба, така че да се гарантира приемлива ефикасност с минимално необходимо количество при надлежно отчитане на местните условия и възможностите за контрол на културата и за биологичен контрол.

Добро здравно състояние на земеделските култури – състояние, при което е установено, че вредителите са под прага на икономическа вредност.

Държави членки – държавите - членки на Европейския съюз.

Епифитотия - масова поява на болест, свързана с нанасянето на значителни загуби на растенията, в течение на определен период от време, на територията на отделен район, област или за цялата страна.

Замърсител – вещество, което се съдържа в растителните суровини в резултат на дейностите по отглеждането и съхраняването им или в почвата и водите в резултат на замърсяване на околната среда.

Земеделски производител – физическо или юридическо лице, което произвежда на територията на страната растения и растителни продукти, предназначени за продажба.

Изпълнител на въздушно пръскане/Авиационен оператор – лице с доказана годност за извършване на специализирани авиационни работи по реда на Наредба 24 от 2000 год. и притежаващо свидетелство за авиационен оператор за специализирани авиационни работи издадено от ГД „ГВА”.

Икономически важни вредители – болести, неприятели и плевели, които се явяват ежегодно, предизвикват значителни загуби на земеделска продукция и оказват влияние върху безопасността и качеството на растенията и растителните продукти.

Инспектори по растителна защита – експерти с агрономическо образование, назначени в областните дирекции по безопасност на храните и притежаващи необходимата квалификация да извършват официален контрол върху продуктите за растителна защита, торовете, подобрители на почвата, биологично активни вещества и хранителни субстрати и дейностите с тях.

Интегрирано производство – система за производство на растения и растителни продукти чрез прилагане на специфичните принципи на интегрирано управление на вредителите.

Интегрирано управление на вредителите – внимателно проучване на всички налични методи за растителна защита и последващо интегриране на подходящи мерки за ограничаване на развитието на популациите от вредни организми, за поддържане на икономически и екологично обосновани равнища на употреба на продукти за растителна защита и на други форми на намеса и за намаляване или свеждане до минимум на рисковете за здравето на хората и околната среда. Интегрираното управление на вредителите е насочено към производството на здрави култури с възможно най-малки нарушения на агро-екологичните системи и насърчава естествените механизми за контрол на вредителите.

Каламитет - масова поява на неприятел, свързана с нанасянето на значителни загуби на растенията, в течение на определен период от време, на територията на отделен район, област или за цялата страна.

Карантинен вредител - вредител, който има потенциално значение за икономиката на застрашената зона и който още не е представен в тази зона или вече се намира в нея, но не е широко разпространен и е обект на официален контрол.

Карантинен период – минимално допустимият интервал от време (в дни) между последното приложение на продукти за растителна защита и прибиране на културата (включително пасища), при който е възможна най-ранна безопасна употреба на третираната продукция от потребителите, включително селскостопанските животни.

Категория на употреба – причисляването на продукт за растителна защита към определена група, с цел ограничаване на употребата му до определена категория потребители.

Консултант – лице, което е придобило съответните знания и предоставя съвети относно управлението на вредителите и безопасната употреба на продукти за растителна защита в контекста на професионалните си задължения или като търговска услуга, включително частни самостоятелни и публични консултантски услуги, търговски агенти, производители на храни и търговци на дребно, когато е приложимо за тях.

Максимално допустима граница на остатъчни вещества (МДГОВ) означава максималното разрешено от закона равнище на концентрацията на остатъчно вещество от

пестицид във или върху храна или фураж, установено в съответствие с Регламент (ЕО) № 396/2005 относно максимално допустимите граници на остатъчни вещества от пестициди във и върху храни или фуражи от растителен или животински произход.

Неразрешена употреба – приложение на разрешен продукт за растителна защита извън посочените употреби в разрешението за пускане на пазара и употреба на продукта.

Нехимични методи – различни от химичните пестициди методи за растителна защита и управление на вредителите, основани на агротехнически мероприятия или физични, механични или биологични методи за контрол на вредителите.

Обекти за преупаковане – специализирани обособени обекти, в които при определени условия се извършва прехвърляне на съдържанието на продукти за растителна защита от една опаковка в друга, обикновено по-малка, с цел търговия.

Оборудване за прилагане на продукти за растителна защита – апарат, специално предназначен за прилагане на пестициди, включително принадлежности, които са от съществено значение за ефективното функциониране на това оборудване, като дюзи, манометри, филтри, сита и приспособления за почистване на резервоари.

Околна среда – водите (в т.ч. повърхностните и подземните води), въздухът, почвата, дивите растителни и животински видове, както и взаимодействието между тях и тяхната взаимовръзка с другите живи организми.

Оригинална опаковка – опаковката на производителя на продукти за растителна защита с етикет и партиден номер, която е заявена и одобрена в процеса на разрешаване по вид, вместимост и характеристики на материала.

Остатъци от пестициди – едно или повече вещества, присъстващи във или върху растения или растителни продукти, годни за консумация продукти, питейна вода или другаде в околната среда, които са резултат от употребата на продукт за растителна защита, включително техни метаболити, продукти от разпад или реакция.

Пестицид – продукт за растителна защита.

Поведение в околната среда на продукта за растителна защита – въздействието на продуктите върху компонентите на околната среда и възможността при условията на тяхната употреба да попаднат в почвите, да замърсят подземните и повърхностните води и да се разпространят във въздуха.

Показател за риска – резултатът от метод на изчисление, който се използва за оценка на рисковете от пестицидите за здравето на хората и/или околната среда.

Праг на икономическа вредност – такова количество от определен вид неприятел, причинител на болест или плевел средно на единица площ, при което повредите от него, изразени стойностно, надвишават двойните разходи, необходими за провеждане на химична борба.

Преупаковане на продукти за растителна защита – производство, при което се прехвърля съдържанието на продукт за растителна защита от една опаковка в друга, обикновено по-малка.

Продукти за растителна защита – продукти във вида, в който те се доставят на потребителя, състоящи се от или съдържащи активни вещества, антидоти или

синергисти и предназначени за една от следните употреби:

а) защита на растения или растителни продукти срещу всички вредни организми или предотвратяване на действието на такива организми, освен ако тези продукти се считат за предназначени основно за хигиенни цели, а не за защита на растения или растителни продукти;

б) оказване на влияние върху жизнените процеси на растенията, като например вещества, влияещи на растежа, различни от хранителни вещества;

в) консервиране на растителни продукти, доколкото такива вещества или продукти не подлежат на специални общностни разпоредби относно консервантите;

г) унищожаване на нежелани растения или части от растения, с изключение на водорасли, освен когато продуктите се прилагат върху почва или вода за защита на растенията;

д) спиране или предотвратяване на нежелан растеж на растения, с изключение на водорасли, освен когато продуктите се прилагат върху почва или вода за защита на растенията.

Професионален потребител – всяко лице, което използва продукти за растителна защита в рамките на професионалната си дейност, включително оператори, технически лица, работодатели и самостоятелно заети лица, както в селското стопанство, така и в други сектори.

Разрешен продукт за растителна защита – всеки продукт за растителна защита, за който има издадено разрешение за пускане на пазара и употреба на територията на Република България от изпълнителния директор на Българската агенция по безопасност на храните, с действащ срок на валидност.

Разрешена употреба – приложение на продукт за растителна защита при дадена култура, срещу определен вредител, в доза и при условия на приложение, посочени в издаденото от изпълнителния директор на Българската агенция по безопасност на храните разрешение за пускане на пазара и употреба на продукта. Всички разрешени употреби се посочват върху етикета на продукта.

Разрешение на продукт за растителна защита – административен акт на компетентен държавен орган, издаден по повод на заявление, подадено за пускане на пазара и употреба на продукт за растителна защита на територията на страната.

Растения – живи растения или живи части от тях, включително семена, като живи части от растения са: плодове в ботанически смисъл без консервираните чрез дълбоко замразяване клубени, луковици, коренища, рязан цвят, клонки и листа; отрязани дървета, части от тях и листа; тъканни култури.

Растителни продукти – продукти от растителен произход (включително зърно), непреработени или претърпели обикновена преработка, доколкото това вече не са растения.

Селскостопанска аптека – обект с обществено предназначение за търговия на продукти за растителна защита от втора професионална или непрофесионална категория на употреба, в опаковки с вместимост до 1 литър/килограм, включително на краен потребител.

Склад – обект за търговия на ердо и/или съхранение на продукти за растителна защита, включително склад за съхранение на продукти за растителна защита от земеделски производители.

Специализирани растителнозащитни дейности – фумигация на растения, растителни продукти и други обекти срещу вредители, третиране на семена за посев, предназначени за продажба, консултански услуги за интегрирано управление на вредителите.

Търговия с продукти за растителна защита – всички дейности, състоящи се от покупко-продажба, придобиване, внос или износ, доставяне, съхраняване, снабдяване с продукти за растителна защита.

Фалшиви или нелегални продукти за растителна защита – продукти, които не са разрешени за продажба и употреба в Република България като продукти за растителна защита или които имитират разрешени продукти за растителна защита.

Формулация на продукт за растителна защита – формата на продукта за растителна защита, в която той се пуска на пазара.

Фумигация – метод за унищожаване на вредители, основан на използване на газове, в затворени пространства.

Чувствителни култури – култури, които реагират в една или друга степен при контакт с продукт за растителна защита, при което растенията могат да загинат или да претърпят необратими физиологични изменения.

XI. ОБОБЩЕНИЕ

Националният план за действие за устойчива употреба на пестициди в Република България е изготвен и приет във връзка с изпълнението на чл. 4 от Директива 2009/128/ЕО за устойчива употреба на пестициди и Закона за защита на растенията.

В плана за действие са посочени основните законодателни изисквания в областта на растителната защита и по-специално на продуктите за растителна защита – тяхната продажба, правилна им употреба и други, с цел защита на човешкото здраве и опазване на околната среда.

Националният план за действие поставя две основни цели, а именно намаляване на рисковете и въздействието от употребата на пестициди върху здравето на хората и околната среда и насърчаване на интегрираното управление на вредителите и на алтернативни подходи или методи за растителна защита. За да бъдат постигнати тези цели, в плана за действие са изброени конкретни мерки и дейности, придружени с график за изпълнението им и показатели за измерване на напредъка.

Настоящия Националният план за действие е преразгледан и актуализиран в съответствие с настъпили промени в приложимото законодателство и с цел да се въведат измерими количествени показатели, с които ясно да се очертава напредъка в постигане на заложените цели и намаляване на риска за човека и околната среда.

След одобрението му в Министерски съвет, настоящия Национален план за действие ще бъде предоставен на Европейската комисия в съответствие с член 124, ал. 4 от ЗЗР и чл. 4, параграф 2 на Директива 2009/128/ЕО на Европейския парламент и на Съвета от 21 октомври 2009 година.

Изпълнението в срок на поставените в националния план мерки и дейности и постигането на заложените цели ще гарантира високо равнище на защита здравето на хората и опазване на околната среда от въздействието на пестицидите.